

CBS

COPENHAGEN
BUSINESS SCHOOL

HANDELSHØJSKOLEN

C25-virksomhedernes parathed til CSRD:

En undersøgelse af om nuværende bæredygtighedsrapportering opfylder kravene af det nye CSRD-direktiv

Kandidatafhandling | Cand.merc.aud.
Copenhagen Business School 2023

Udarbejdet af:
Mads Hagedorn Mønster
Studie nummer: 127093

Vejleder:
Jesper Storm

Abstract

Sustainability has been at the centre of attention for multiple years now, resulting in increasing expectations from society and its stakeholders for all companies to run their business in a sustainable manner. Over the years many initiatives for the sustainability reporting have been formed. The latest addition to the sustainability reporting has come in the form of a directive from the EU, *the CSRD directive*. The directive sets the framework for extensive future regulation for sustainability reporting for companies in the EU. As a result of the directive a new regulation for sustainability reporting, *the European Sustainability Reporting Standard (ESRS)*, has been drafted. ESRS comprehend of 12 new standards with 82 disclosure requirements and 1.144 datapoints and is set take effect for the biggest companies for financial years starting the first of January 2024.

This dissertation investigates whether the large Danish listed companies of the C25-index meet the upcoming requirements in the new regulation. The study explores the published sustainability reporting for 3 selected companies of the C25-index for the period 2020-2022. The dissertation is based on empirical data using a content analysis on the selected companies' annual and ESG reports. The purpose of the content analysis was to determine the degree of reporting in line with the upcoming disclosure requirements over the period. The degree of alignment was investigated at the level of the 12 standards, the 82 disclosure requirements and the 30 mandatory disclosure requirements. This allowed this dissertation to identify whether the investigated companies are ready for the new requirements and if they have been trying to prepare over the last few years.

For all the investigated companies the analysis showed that the reporting alignment increased every year in the analysed timeframe, indicating that the Danish companies of the C25-index has been preparing for the upcoming requirements. The analysis identified a positive tendency regarding the degree of reporting alignment on all three levels with the highest degree being for the mandatory disclosure requirements. But with an average of 60% in 2022 for the mandatory disclosure requirements and 51% for the total of disclosure requirements this dissertation can conclude that the Danish companies of the C25-index are not ready for the upcoming requirements yet. They still have some work to do to be able to report completely aligned with the new regulation in 2025 on data collected in 2024.

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
Ordliste – Forkortelser	4
1. Indledning	5
1.1 ESG-rapporteringens udvikling	5
1.2 Problemstilling	7
1.3 Problemformulering	9
1.4 Afgrænsning	10
2. Videnskabelig metode	11
2.1 Videnskabsteoretisk tilgang	11
2.1.1 Realisme	12
2.1.2 Logisk positivisme	12
2.1.3 Kritik af paradigmet	13
2.2 Undersøgellesdesign	13
2.1 Multipelt casestudie	14
2.2 Komparativt studie	14
2.3 Kvantitativ og kvalitativ metode	15
3. Teori	15
3.1 CSR som teori	16
3.2 Legitimitetsteori	17
3.3 Interessentteori	19
3.4 Multi-level governance	19
4. Lovgivning og begrebsramme	20
4.1 Gældende lovgivning	20
4.2 EU's taksonomiforordning	21
4.3 Internationale rammer	22
4.4 Øvrig begrebsramme	24
4.5 Fremtidig lovgivning	25
4.5.1 CSRD-direktivet	25
4.5.2 ESRS – European Sustainability Reporting Standards	27
5. Empirisk metode	37
5.1 Indholdsanalyse	37
5.1.1 Kvalitativ indholdsanalyse	37
5.1.2 Kvantitativ indholdsanalyse	37

5.2 Udvalgelsesmetode	38
5.3 Validitet og reliabilitet	40
5.4 Valg af virksomheder	41
5.5 Kritiske refleksioner og begrænsninger	43
6. Kodningsskema og empiri	44
6.1.1 Afkodning af data – opstilling af kodningsskema	44
6.1.2 Empiri	49
7. Analyse	58
7.1 Opfyldelse af nuværende krav	61
7.2 Resultater af kodningsskemaer	63
7.2.1 A.P. Møller Mærsk	63
7.2.2 Carlsberg	65
7.2.3 Novo Nordisk	67
7.3 Sammenligning af rapporteringer	68
7.3.1 Sammenligning af rapporteringsgrader	69
7.3.2 Sammenligning på ESG-niveau	71
7.3.3 Opsummering på sammenligning	73
7.4 Opsummering af analyse	74
8. Diskussion	74
8.1 Kodningsskemaets anvendelighed	74
8.2 Øget fokus på dataindsamling	75
8.3 Rekruttering for virksomhederne	76
9. Konklusion	77
10. Perspektivering	79
Litteraturliste	80
Bilag	88

Ordliste – Forkortelser

CSR – Corporate Social Responsibility

CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive

EFRAG – European Financial Reporting Advisory Group

ESG – Environmental, Social & Governance

ESRS – European Sustainability Reporting Standards

EU – Europæiske Union

FN – Forenede Nationer

GRI – Global Reporting Initiative

IIRF – International Integrated Reporting Framework

OECD – Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling

SASB - Sustainability Accounting Standard Board

SDG – Sustainable Development Goal

TCFD – Task Force on Climate-Related Financial Disclosures

UNGC – The United Nations Global Compact

ÅRL – Årsregnskabsloven

1. Indledning

Den første del af dette speciale giver en redegørelse for ESG-rapporteringens historie og hvordan frivillige begrebsrammer har udviklet sig til faste krav afledt af EU-direktiver, som den nuværende danske lovgivning er baseret på, og den fremtidige lovgivning kommer til at være baseret på. Kapitellet vil slutte af med at præsentere specialets problemformulering og afgrænsning.

1.1 ESG-rapporteringens udvikling

Bæredygtighed er et relativt nyt fænomen inden for verdensagendaen og har et stigende fokus for alle samfund, virksomheder og individer. I 2015 blev de 17 verdensmål vedtaget på et FN-topmøde af verdens stats- og regeringsledere, som har medført en ambitiøs og transformativ udviklingsdagsorden for individerne og vores planet (FN, 2015). Første gang bæredygtighed kom på den globale dagsorden var tilbage i 1987, hvor FN udgav rapporten *"Our Common Future"* (Vores Fælles Fremtid), som er bedre kendt som Brundtlandrapporten efter Gro Harlem Brundtland. I rapporten blev der opgivet et større overblik over de største globale miljøkriser med mulige løsningsforslag. Rapporten præsenterede bæredygtighed, som et bredt og holistisk begreb, som inkluderede sociale, økonomiske, politiske og miljømæssige forhold (FN Brundtlandrapporten, 1987).

I 1997 blev det globale rapporteringsinitiativ *"GRI"* stiftet med formålet om at skabe en international begrebsramme, som kunne hjælpe organisationer med at være transparente og tage ansvar for deres effekt på den bæredygtige fremtid. GRI startede med at udarbejde og udgive vejledning for begrebsrammen for den bæredygtige rapportering. I 2016 udgav GRI deres første globale standarder for bæredygtighedsrapportering (GRI, 2023b). 96% af de 250 største virksomheder i verden oplyser om bæredygtigheds forhold, hvoraf GRI er en af de mest anvendte (KPMG, 2022a).

Senere i 1999 blev *"The United Nations Global Compact"*, *UNGC*, introduceret som et andet frivilligt initiativ ved FN's generalforsamling. Dette var en opfordring til både den private og andre sektorer om at indmelde sig initiativet for at øge ansvarligt virksomhedsborgerskab og universelle, sociale og miljømæssige principper for at imødekomme udfordringer opstået af globalisering (FN, 2004). Formålet for UNGC er at tilpasse en virksomheds strategier med ti universalt accepterede principper (UNGC, 2023).

De tre ovenstående initiativer; de 17 verdensmål, GRI og UNGC, er blot 3 ud af et utal af internationale initiativer. Et yderligere eksempel er TCFD, *Task Force on Climate-Related Financial Disclosures*, som har til formål at skabe og udvikle anbefalinger på typer af data, som der skal

rapporteres om for at supportere interessenters mulighed for at kunne vurdere klimaforandrings relateret risici på en retvisende måde. TCFD er en af de mest anvendte begrebsrammer til bæredygtighedsrapportering for de 250 største virksomheder i verden (KPMG, 2022a).

EU udarbejdede et direktiv i 2014, som byggede videre på det foregående EU-direktiv 2013/34/EU. Direktivet medførte, at medlemslandene senest skulle have implementeret direktivet i den nationale lovgivning fra den 6. december 2016, gældende for regnskabsår der startede efter 1. januar 2017 (Direktiv 2014/95/EU, 2014). Direktivet medførte lovgivning om ikke-finansielle og mangfoldigheds oplysninger og er gældende for selskaber med over 500 ansatte eller er børsnoterede. I Danmark medførte det tilføjelse til Årsregnskabsloven (ÅRL) i form af kapitel 11 § 99a, som blev faset ind over 2 omgange. For virksomheder med flere end 500 ansatte skulle den nye lovgivning allerede efterleves fra regnskabsår startende den 1. januar 2016. For Selskaber mindre end 500 ansatte skulle de først efterleve kravene fra regnskabsår startende den 1. januar 2018 (Årsregnskabsloven, 2015).

Det nyeste EU-direktiv 2022/2464, bedre kendt som *CSRD-direktivet*, blev vedtaget den 14. december 2022. Ikrafttrædelsen vil ske over flere omgang afhængig af virksomhedens størrelse. Det vil først blive gældende for de store og børsnoterede i selskaber i 2025 med regnskabsåret 2024 som basis (Direktiv (EU) 2022/2464). Direktivet vil medføre større formelle krav til ledelsesberetningen, men vil også indebære en helt ny lovgivningstandard, *ESRS*, til rapportering om bæredygtighed med krav om erklæring med begrænset sikkerhed. Lovgivningsstandarden er på tidspunktet for specialets udarbejdelse i udkasts version, men vil komme til at medføre 12 nye standarder med 82 nye oplysningskrav og 1.144 kvalitative og kvantitative datapunkter (ESRS 1, 2022).

1.2 Problemstilling

Med det stigende fokus på bæredygtighed står det klart, at virksomhederne skal bidrage til den bæredygtige udvikling. I Brundtlandrapporten fra 1987 blev der præsenteret en række miljøkriser, som verden stod overfor samt, hvilke konsekvenser disse ville have for de fremtidige generationer, hvis der ikke blev gjort noget ved det. Dette synliggjorde de store udfordringer fremtiden ville bringe og medførte en række globale samarbejder i form af initiativer som GRI, UNGC og SDG. Initiativerne blev udarbejdet for at give virksomhederne et fælles grundlag for formidling af ikke-finansielle oplysninger til deres interessenter og samfund.

Efterfølgende har virksomhederne offentliggjort CSR-rapporter med ikke-finansielle oplysninger. CSR-rapporterne blev anvendt af virksomhederne til at informere interessenterne om hvilke tiltag/initiativer, som virksomheden udførte med formålet om at skabe et bedre omkringliggende samfund. Den globale udvikling inden for ikke-finansiell rapportering har bevæget sig mod et stigende fokus på den bæredygtige udvikling, som har medført en øget efterspørgsmål på oplysning af information vedrørende virksomhedernes bæredygtige tiltag. Indtrædelsen af de 17 verdensmål, *SDG*, medførte en stigende efterspørgsel fra de store virksomheders interessenter om, hvorledes de efterlevede de globale målsætninger for en bæredygtig fremtid. Der er dermed kommet et større fokus på miljø og klimaforandringer. CSR-rapporterne har dermed udviklet sig fra at have et mere lokalt fokus til et globalt fokus, som har medført et konceptskifte fra CSR til ESG, hvor der større fokus på miljø og klimaforandringer (Biniek et al., 2022).

I 2022 blev *CSRD-direktivet* vedtaget, som er det nyeste rapporteringsdirektiv indenfor bæredygtighed. Direktivet kommer til at erstatte nuværende lovkrav, som er implementeret i årsregnskabsloven. Det nye direktiv er et ambitiøs tiltag, der markant hæver kravet af oplysning for virksomhederne. Det vil ikke kun medføre en udvidelse af de oplysninger, der skal rapporteres på, men også indføre mere detaljeret rapporteringskrav. Bæredygtighedsrapporteringen vil være baseret på princippet om dobbelt væsentlighed, hvor virksomhederne skal foretage en vurdering og rapportering om virksomhedens væsentlige påvirkninger, risici og muligheder i forhold til bæredygtighed (PwC, 2023). Direktivet vil blive understøttet af lovgivning udarbejdet af EFRAG, hvor første set forventes endeligt vedtaget i juni 2023. Direktivet vil trinvis fase bestemmelserne ind afhængig af virksomhedernes størrelse. Børsnoterede virksomheder, som allerede er omfattet af det foregående direktiv om ikke-finansiell rapportering, vil blive omfattet allerede i 2025. Disse nye krav kan have en betydelig indvirkning på virksomhedens resultater og omdømme, hvis kravene ikke bliver

overholdt. Samtidig vil en god ESG-strategi og rapportering kunne skabe værdi for virksomhederne, da interessenterne har et øget fokus herpå.

En af de største udfordringer for virksomheder omfattet af direktivet vil være indsamling og rapportering af pålidelige og relevante data om deres præstationer og mål inden for bæredygtighed. Dette kunne muligvis medføre investering i nye datamanagementsystemer eller øgning af dataindsamlingsprocesser for virksomhederne. Hertil, skal der overvejes hvorledes de bedst kan kommunikere og informere deres interessenter om deres bæredygtighedspræsentation samt, hvordan der kan foretages integrering af den nye bæredygtighedsrapportering med deres forretningsstrategi.

I lyset af ovenstående vurderes det essentielt for virksomhederne at være forberedte på de nye rapporteringskrav afledt af det nye direktiv. Her kan det især være vigtigt for virksomhederne om at tage en proaktiv tilgang til bæredygtighedsrapporteringen. Virksomheder, der er i stand til at tilpasse sig de nye krav og kommunikere deres bæredygtighedspræstationer og mål på en effektiv måde, kan drage fordel af øget tillid fra interessenter og styrke deres legitime status og konkurrenceevne på lang sigt.

Dette speciale tager udgangspunkt i bæredygtigheds rapporteringer for tre børsnoterede virksomheder i Danmark for at undersøge deres parathed til at rapportere efter de nye oplysningskrav af den understøttende ESRS-lovgivning til direktivet. Specialet vil undersøge udviklingen i rapporteringsgraden efter de nye oplysningskrav i perioden 2020 til 2022 for at understøtte virksomhedernes forberedelse til de nye rapporteringskrav.

1.3 Problemformulering

Formålet med dette speciale er at undersøge det stigende rapporteringskrav afledd af CSRD-direktivet og om virksomhederne vurderes at være klar til at rapportere efter disse. For at undersøge dette er der opstillet nedenstående problemformulering:

Kan det med udgangspunkt i offentliggjorte bæredygtigheds rapporteringer, vurderes, at C25-virksomhederne er klar til at rapportere efter CSRD-direktivet?

For at foretage undersøgelsen af afhandlingens problemformulering er der opstillet nedenstående underspørgsmål.

1. Hvilke lovgivningsmæssige krav skal der efterleves for at opfylde obligatoriske rapporteringskrav for nuværende rapporteringer?
2. Hvordan vil det nye CSRD-direktiv ændre kravene til bæredygtighedsrapportering?
3. I hvilken grad giver C-25 virksomhederne oplysninger, der vurderes at kunne henføres til krav efter det nye CSRD-direktiv og dertil hørende lovgivningsforslag, ESRS?

1.4 Afgrænsning

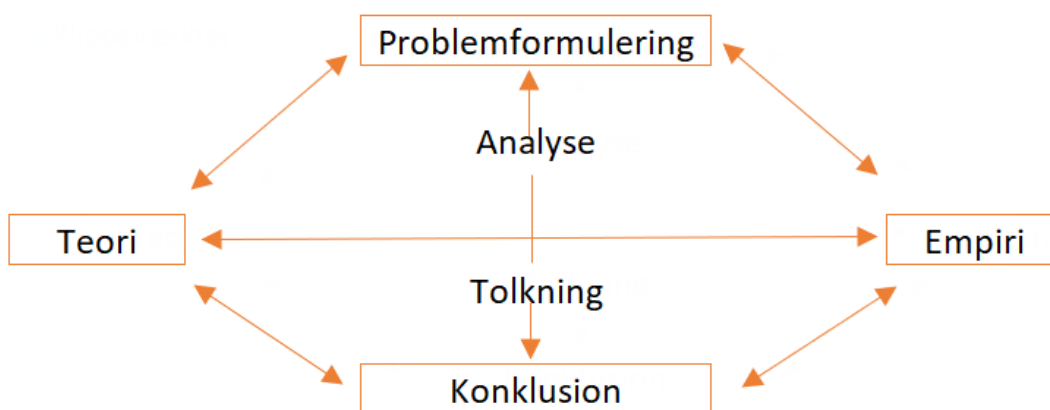
Til udformningen af dette speciale har det været nødvendigt at foretage nedenstående afgrænsninger med henblik på opgavens omfang og emnemæssige indhold.

CSRD-direktivet medfører fremtidig regulering for hvad virksomhederne skal oplyse i deres rapporter. EU-kommissionen har bedt EFRAG assistere med udarbejdelsen af den fremtidige lovgivning, som vil komme til at bestå af flere set af standarder. For tidspunktet af udarbejdelsen af dette speciale har EFRAG offentliggjort den endelige version af det første set af standarder, som forventes vedtaget i juni 2023. Der afgrænses derfor til kun at se nærmere på rapporteringsgraden af det offentliggjorte standardset og ikke fremtidige mulige set af standarder, da de stadig er under udarbejdelse.

I og med at børsnoterede virksomheder vil blive omfattet af oplysningskravene først, vurderes det, at det er disse som har størst motivation for at arbejde med deres nuværende rapportering. For at besvare problemformuleringen mest præcist afgrænses der fra at inddrage andre børsnoterede virksomheder end dem af C25. I specialet vil der være fokus på de børsnoterede virksomheder af C25 og der vil derfor ikke sammenlignes data fra andre virksomheder. Yderligere, afgrænser dette speciale sig til at tage udgangspunkt i virksomhedernes årsrapporter og bæredygtighedsrapporteringer i en kvantitativ indholdsanalyse. I dette speciale vil betegnes bæredygtighedsrapporteringer betegnes som ESG-rapporter og bæredygtighedsrapporteringer.

2. Videnskabelig metode

I dette afsnit vil videns produktionens grundelementer blive præsenteret. Ydermere, redegøres der for denne afhandlings teoretiske tilgang, undersøgelsesdesign, samt anvendelse af kvantitativt og kvalitativt data.

Figur 1: Videns produktionens hovedelementer og arbejdsgang (Andersen, 2019, s. 134-135)

Ovenstående figur viser den videnskabelige undersøgelsesproces, hvor processen er mere systematiseret, bevidst og reflekterende end den normale undersøgelsesproces for et individ. Undersøgelsesprocessen består af fire hovedelementer; *Problemformulering, teori, empiri og konklusion*. Figur 1 illustrerer, at den videnskabelige undersøgelsesproces starter med en problemformulering. Dette er efterfulgt af inddragelsen af relevant teori og empiri til at svare på problemstillingen, hvorefter der slutteligt foretages en konklusion med udgangspunkt i alle elementerne af undersøgelsesprocessen (Andersen, 2019, s. 134-145).

2.1 Videnskabsteoretisk tilgang

Videnskabsteori dækker over forskellige teorier om hvad videnskab er, hvordan den skabes og hvilken slags viden, der skabes. Indenfor videnskabsteori foreligger der tre essentielle begreber *ontologi, epistemologi og metodologi*. Ontologi ser på hvad der er virkelighed og hvilke ting der eksisterer. Det omhandler læren om det værende og dækker over de grundlæggende opfattelser af virkeligheden. Epistemologi ser på hvad viden er og hvad man kan vide om virkeligheden. Det omhandler læren om viden og erkendelse, herunder hvad viden er og hvad der kan opnås viden om. Metodologi er læren om den videnskabelige fremgangsmetode. Det dækker overvejelserne vedrørende styrker og svagheder af dataindsamlingsteknikker (Presskorn-Thygesen, 2021, s. 40-42). Det videnskabsteoretiske udgangspunkt påvirker tilgangen til hvordan der arbejdes på. I videnskabsteorien

præsenteres forskellige paradigmer, hvor definitionen af at paradigme dækker over det sæt af grundantagelser og principper, som afgør hvordan fænomener bliver opfattet og tolket (Presskorn-Thygesen, 2021, s. 121).

2.1.1 Realisme

Specialets ontologiske udgangspunkt er realismen, eftersom problemformuleringens formål er at undersøge om C25-virkomhederne er klar til at rapportere efter de kommende krav af en ny lovgivning. Realismen hævder, at videnskabens genstande eksisterer uafhængigt af forskeren, som i dette speciale kommer til udtryk i form af den anvendte undersøgelsesmetode (Presskorn-Thygesen, 2021, s. 44-46). Her anvendes den kvantitative indholdsanalyse, som tilstræber en objektiv og systematisk tilgang til at undersøge det kommunikerede indhold. Det objektive element heraf ligger vægt på, at resultatet af analysen vil være det samme uagtet af forskeren. Virksomheden vil enten kunne opfylde kravene eller ej.

2.1.2 Logisk positivisme

Realisme er det ontologiske udgangspunkt for flere paradigmer. I dette speciale er det videnskabsteoretiske paradigme *logisk positivisme* anvendt. I logisk positivisme betragtes enhedsvidenskaben ud fra en opfattelse af, at verden er styret af naturlov og kausalitet. Til undersøgelse af dette anvender den positivistiske forsker empiri til at teste hypoteser og lede efter systematiske sammenhænge. Epistemologien i positivismen er verifikation og viden, hvor det skal være muligt at kunne verificere en hypotese for at det kan betragtes som viden. Metodologien er i positivisme primært kvantitative undersøgelser, hvortil der kan foretages en generel konklusion (Presskorn-Thygesen, 2021, s. 69-73). Specialet har valgt at anvende paradigmet logisk positivisme, hvormed specialet undersøger problemformuleringen ud fra denne videnskabsteoretiske tilgang. Der opstilles hermed en hypotese om hvorvidt virksomhederne efterlever de kommende oplysningskrav.

Hypotese: C25-virkomheders offentliggjorte rapporteringer efterlever ikke oplysningskravene af den nye ESRS-lovgivning.

Lovgivningen blev først offentliggjort i udkast form i 2022 og denne er endnu ikke endeligt vedtaget. I specialet anvendes den kvantitative metode til at identificere rapporteringsgraden efter de nye krav. Selvom den logiske positivisme primært fokuserer på anvendelsen af kvantitative metoder, så supplerer dette speciale med en kvalitativ indholdsanalyse. Formålet herfor er at udarbejde et kodningsskema ud fra den nye lovgivning samt, forståelse af virksomhedernes rapporteringer som

helhed. Det vurderes hermed, at den kvalitative undersøgelse kan supplere analysen med nyttig viden til at opstille en objektiv og systematisk model, der kan anvendes til identificering af rapporteringsgraden.

2.1.3 Kritik af paradigmet

Det valgte paradigme har en væsentlig betydning for hvilke rammer specialet har opstillet og dermed konklusionen. Dette medfører en nødvendighed om at forholde sig kritisk til valget. Logisk positivisme og realisme giver forskeren mulighed for at udlede generaliserende og objektive sandheder ud fra primært kvantitative undersøgelser. Hermeneutikken kritiserer paradigmet for dens naturvidenskabelige tilgang til at forklare menneskelige handlinger i stedet for at forstå disse (Presskorn-Thygesen, 2021, s. 77-78). Kritisk rationalisme og Popper kritiserer verifikationsprincippet, da han mener, at man ikke lære noget om viden ved at bekræfte teorier (Ibid).

I dette speciale er logisk positivisme anvendt for dens anvendelse af verifikationsprincippet, eftersom specialets formål er at undersøge virksomhedernes parathed til det nye direktiv. Opstilling af en hypotese muliggør verifikation heraf. Om undersøgelsen bunder ud i at hypotesen er sand eller falsk, vil skabe en viden uagtet af om de klar eller ej. Ved anvendelse af paradigmet kritisk rationalisme ville epistemologien være falsifikation og ved identificering af, at en hypotese var falsk, så ville det ikke blive anset som viden.

2.2 Undersøgelsesdesign

Specialet har til formål at bidrage til forståelsen af hvad den nye ESRS-lovgivning kommer til at omfatte samt, om de danske C25-virksomheder er klar til at aflægge rapportering efter de nye oplysningskrav. Speciale har udvalgt tre virksomheders ESG-rapporteringer i perioden 2020-2022, som udgangspunkt for den foretagne analyse.

ESG-rapportering kan være en svær størrelse, da der for nuværende rapportering foreligger flere forskellige frivillige initiativer som en del af rammen for rapporteringsaflæggelsen. I dette speciale er det derfor vurderet at anvende casestudie som undersøgelsesdesign. Specialet analyserer tre ESG-rapporteringer i perioden 2020-2022 med udgangspunkt i gældende lovgivning og frivillige initiativer. Der er hermed tale om et multipelt casestudie, hvor hver virksomhed anses som en case. Ved et multipelt casestudie er der ligeledes tale om et komparativt studie, hvor der ses på generelle tendenser indenfor de analyseret rapporteringer.

2.1 Multipelt casestudie

I et multipelt casestudie tages der udgangspunkt i flere "cases" til at undersøge den opstillede problemformulering. Et casestudie som metode kan bidrage til at skabe viden, og kan især anvendes til forklaring af midlertidige forhold i et undersøgelsesfelt (Yin, 2018, s. 3-22). I dette speciale ønskes der at se på om de analyserede virksomheders nuværende ESG-rapporteringer efterlever de gældende rammer samt, hvor parate de er til at efterleve de kommende krav afledt af det nye CSRD-direktiv. Problemstillingen ved et casestudie er hvorvidt konklusion kan generaliseres (Thualagant, 2016, s. 343-356). Dette er muligt og bliver især tydeligt ved et multipelt casestudie, hvor der kan foretages en komparativ analyse af de forskellige cases. Her er det muligt at identificere forhold, som gør sig gældende for flere af de undersøgte cases, hvorfor en generalisering vil have mere belæg end hvis forholdet kun var eksisterende i et tilfælde. I dette speciale vil der ikke drages universelle konklusioner, men i stedet uafhængige konklusioner indenfor undersøgelsens empiri. Der kan dog argumenteres for en grad af generaliserbarhed indenfor børsnoterede selskaber af C25-indekset, da alle rapporteringerne er for selskaber af denne type. Ydermere, har der været et øget fokus på ESG de senere år, hvor EU-kommissionen siden starten af 2020 har været i konsultationer om, at erhvervslivet savnede generelle rapportering standarder (EU Kommissionen, 2020). Det må derfor forventes, at de store børsnoterede selskaber af C25 har haft de tilnærmelsesvist samme muligheder for at forberede sig på den kommende nye fremtid.

2.2 Komparativt studie

Et komparativt studie er kendetegnet ved sammenholdelse af to eller flere cases for at identificere ligheder og forskelle herimellem. Et komparativt studie anvendes til at undersøge, hvordan forskellige kontekster og parametre påvirker et fænomen (Ragin, 2014, s. 44-49). Et komparativt studie giver en dybere forståelse for mulige tendenser og mønstre i de sammenlignede cases. Det kan være svært at sammenligne meget forskellige cases, da det kan være svært at identificere hvilke faktorer, der er ansvarlige for forskelle i resultater. Ydermere, er der tidsfaktoren ved et casestudie, som kan være tidskrævende. Det kan derfor være udfordrende at inkludere nok cases til at foretage en generaliserende konklusion til en bredere population. I dette speciale vurderes det, at et komparativt studie er passende, da der foretages en undersøgelse om virksomhedernes parathed til at rapportere efter nye oplysningskrav. Oplysningskravene vil være ens i alle cases, hvormed det muliggør sammenligning både på tværs af år og virksomheder.

2.3 Kvantitativ og kvalitativ metode

Dette speciales undersøgelsesdesign er et multipelt casestudie, hvor resultaterne af de forskellige cases sammenlignes efter tilgangen i et komparativt studie. Den indsamlede data ved et casestudie begrænser sig til udvalgte undersøgelsesenheder. Det essentielle ved måden at indsamle empiri på, afhænger af om der vælges, at anvendes kvalitativ, kvantitativ metode eller en kombination af begge. Kvalitativ og kvantitative metoder er redskaber, der anvendes til at belyse en given problemstilling. Metodeudvælgelsen tager derfor udgangspunkt i problemstillingen (Andersen, 2019. s. 30-31).

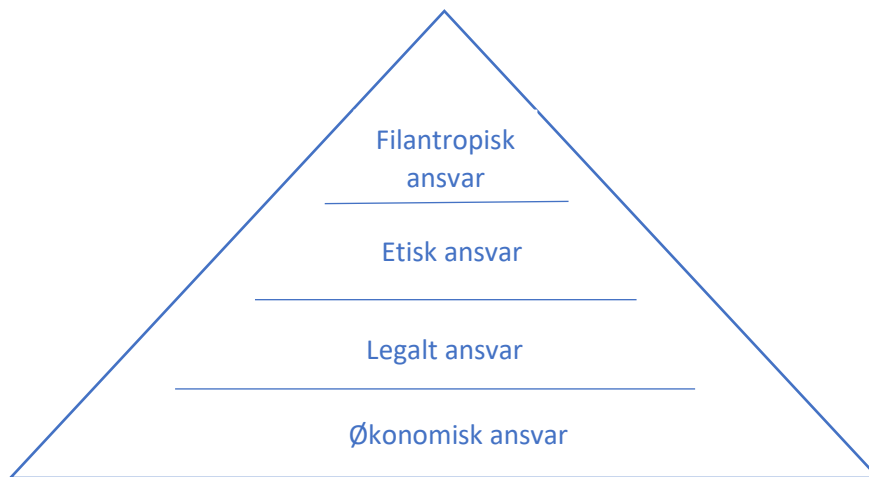
I dette speciale anvendes den videnskabsteoretiske tilgang logisk positivisme til at belyse problemstillingen, hvor realisme og verifikation spiller en central rolle. Specialet præsenterer teorierne interessent- og legitimitets teori, hvor samfundet og interessenternes vurdering af en virksomheds legitimitet ikke er konstant, men afhængig af de socialt fastsatte forventninger på et givent tidspunkt. Til belysning af specialets problemstilling anvendes der en kombination af den kvalitative og kvantitative metode, selvom logisk positivisme typisk anvender primært kvantitative undersøgelser. Den kvalitative metode består i at foretage en indholdsanalyse af den fremtidige lovgivning med formålet om at udarbejde et kodningsskema, der kan anvendes i de udvalgte virksomhedscasestudier. Metoden anvendes derfor som et supplement til den kvantitative analyse. For de enkelte cases analyseres de offentliggjorte ESG-rapporteringer gennem en indholdsanalyse. Med udgangspunkt i indholdsanalyserne kvantificeres data for bedre at forstå, om virksomhederne opfylder de fremtidige oplysningskrav og om der rapporteres efter den anvendte begrebsramme. Data kvantificeres, så der kan foretages en analyse af udviklingen af rapporteringen over den fastlagte analyseperiode.

3. Teori

Formålet med dette speciale er at undersøge om C25 virksomhederne opfylder de kommende oplysningskrav afledt af det nye CSRD-direktiv. Der er udvalgt 3 virksomheder, hvortil der dykkes ned i udviklingen af deres bæredygtighedsrapporteringer, herunder hvilke nuværende lovgivninger der rapporteres efter samt, deres opfyldelse af de kommende krav. Til opnåelse af en dybere forståelse for hvorfor virksomhederne ønsker at opfylde gældende regulering, præsenteres der i specialet følgende teorier: *CSR som teori, legitimitetsteori, interessenteori og multi-level governance*.

3.1 CSR som teori

Der har historisk været en general forståelse om, at CSR er politikker og praksis, som virksomheder anvender til at sikre, at der bliver taget hensyn til samfundet i deres strategi og aktiviteter. Der har været mange definitioner af CSR, hvor en af de mest anvendte er Carrol's opdeling af CSR i fire ansvarsområder, som bliver udøvet på hvert deres niveau med tilhørende ansvar. De fire ansvarsområder er som følgende: *Filantropisk, etisk, legalt og økonomisk ansvar* (Carrol, 2016).

Figur 2: Niveauer af samfundsansvar (Carrol, 2016)

Ovenstående pyramide er opbygget således, at de to nederste niveauer er krav for en virksomhed i det moderne samfund. Det næstøverste lag er forventet og det øverste lag er et ønske til en virksomhed i det moderne samfund (Ibid).

Det økonomiske ansvar er placeret nederst i pyramiden, da en virksomhed skal være profitabel for at kunne overleve i et samfund. Økonomien for en virksomhed er det vigtigste aspekt for en virksomhed og der stilles krav hertil fra interessenterne (Ibid).

Efter det økonomiske ansvar kommer det legale ansvar for en virksomhed. Niveauet omhandler, at en virksomhed skal efterleve relevant lovgivning og regulering, der hvor virksomheden udfører dens aktivitet. Det legale ansvar er som det økonomiske ansvar et krav, der stilles fra virksomhedens interessenter. En virksomhed skal efterleve den pågældende relevante lovgivning og regulering for at blive accepteret i det samfund, som den agerer i. Det økonomiske og legale ansvar er minimumskravene for en virksomhed i det moderne samfund (Ibid).

I figur 1 er det etiske ansvar en forventning til en virksomhed i det moderne samfund. Det etiske ansvar omhandler virksomhedens ageren i det samfund den befinder sig i. Her foreligger der ikke konkret nedskrevet lovgivning og retningslinjer for hvordan en virksomhed skal agere. Virksomheden

skal derimod se sig selv som en del af samfundet, den befinder sig i. Hermed skal denne gøre hvad der er rigtigt for samfundet, men der foreligger ikke et krav for interessenterne om opfyldelse heraf. Der foreligger en forventning om, at en virksomhed agerer med etisk ansvar for det samfund, som den befinder i (Ibid).

Det sidste og øverste niveau af pyramiden er det filantropiske ansvar. Filantropisk ansvar omhandler virksomhedens bidrag til samfundet, som ikke nødvendigvis er til gavn for sig selv. Det kan blandt andet være projekter, som virksomheden ikke selv får noget ud af, men gavner samfundet. Det filantropiske ansvar er øverst i pyramiden og det er derfor ikke et krav fra interessenternes side om efterlevelse heraf, men det er et ønske (Ibid).

Carrolls pyramide illustrerer CSR som teori, hvor virksomhederne har forskellige ansvar, som de skal efterleve. Pyramiden skal ses som en enhed og der skal ikke kun fokuseres på enkelte ansvar. Til de to nederste ansvar stilles der krav fra virksomhedens interessenter opfyldelse, hvorimod de to øverste niveauer forventes og ønskes efterlevet. Denne teori findes anvendelig for dette speciale, da det legale ansvar er under en markant udvikling afledt af den nye bæredygtigheds regulering.

3.2 Legitimitetsteori

Legitimitetsteori kan anvendes til at forklare, hvordan virksomheder forsøger at fastholde deres legitimitet i samfundet ved at tilpasse sig til samfundets normer og forventninger, som ikke er fastlåste, men som udvikler sig over tid. Det er derfor nødvendigt for virksomhederne at være konstant omstillingsparate til at efterleve de nye normer og værdier, der generes i samfund over tid. Virksomhederne i samfundet forsøger at opnå en status som en *legitim* aktør i samfundet og i øjnene fra dennes interessenter. Dette gøres ved opstilling af forretningsaktiviteter inden for de socialt konstrueret normer og værdier, som der må foreligge i det samfund som virksomheden agerer i (Deegan & Unerman, 2011, s. 323-348).

Legitimitet og legitimation er to forskellige begreber, hvor legitimitet anses for at være en status og legitimation som processen, der leder til samfundets og interessenternes anskuelse af en virksomhed som legitim. Legitimitet er en status opnået ved, at en virksomheds værdisystem er i overensstemmelse med det socialt konstrueret værdisystem i det pågældende samfund. En trussel mod legitimiteten er, hvis der opstår en faktisk eller potentiel afvigelse mellem virksomhedens og samfundets værdier og normer (Ibid).

Legitimitet er ikke ensbetydende med en kongruens mellem et samfunds og en virksomheds værdier og normer. Legitimitet drejer som om opfattelse af virksomheden fra samfundet og dens interesser, hvormed det kan være muligt, at der ikke er en kongruens, men at dette blot ikke er blevet opfattet (Ibid).

I legitimitetsteorien bliver der præsenteret en såkaldt *social kontrakt* mellem virksomheden og det omkringliggende samfund. Dette indebærer, at samfundet har en række eksplicite og implicite forventninger til hvordan der skal ageres for at opnå en legitim status i samfundet. Eksplicite faktorer inkluderer gældende lovgivning, hvortil der er en klar forventning om efterlevelse. Historisk har profitmaksimering været opfattet, som det mest optimale mål for virksomheders præstationer. Der er dog sket en ændring i denne anskuelse, hvor der er kommet et større fokus på hvordan virksomhederne arbejder med miljømæssige- og sociale forhold. I legitimitetsteorien foreligger der en antagelse om, at samfundet tillader virksomheder at fortsætte driften så længe der ageres i overensstemmelse med den sociale kontrakt. Teorien lægger vægt på, at der skal være fokus på samfundet som helhed og ikke blot interessenterne. Hvis den sociale kontrakt ikke overholdes, så kan det medføre konsekvenser for virksomheden (Ibid).

Det er muligt, at legitimiteten kan være i fare uden at præstationerne for en virksomhed går imod den sociale kontrakt. Dette kunne forekomme ved, at en virksomhed ikke formår at rapportere, hvordan de tilgodeser samfundets forventninger. Samfundet har ikke mulighed for at opfatte dem som legitime, selvom deres aktiviteter er i overensstemmelse med forventningerne. Yderligere, kan en trussel mod legitimiteten være, at ukendte oplysninger bliver offentliggjort af andre end virksomheden selv (Ibid).

Legitimitetsstrategier kan anvendes af virksomheder til at opnå, vedligeholde eller reparerer legitimitet. Strategier hertil vil være forskellige alt efter om der forsøges at opnå, vedligeholde eller reparere legitimitet. Strategier for opnåelse af legitimitet er ofte i relation til nyankomne forventninger fra samfundet. Vedligeholdelse af legitimitet anses for den nemmeste form og er afhængig af virksomhedernes evne til at forudse ændringer i forventninger. Reparation af legitimitet er ofte forbundet med uforudsete kriser, hvormed reaktive løsninger er typiske (Ibid).

Virksomheder kan anvende deres offentliggørelse af årsregnskaber og bæredygtighedsrapporter til at informere samfundet og interessenter om deres foretagende aktiviteter, som der kan agere som en del af legitimitetsstrategien (Ibid).

3.3 Interessentteori

En interessent er defineret som et individ eller en gruppe, der kan påvirke en virksomheds præstation eller som er påvirket af en virksomheds præstation. Ifølge teorien opdeles interessenter i primære og sekundære interessenter. En primær interessent er defineret, som en interessent hvor virksomheden ikke kan overleve, hvis denne ikke fortsætter sin deltagelse. Modsat er sekundære interessenter, hvor virksomhederne godt kan overleve hvis disse ikke bliver ved med at deltage (Deegan & Unerman, 2011, s. 348-360).

Interessentteorien bygger på konceptet om, at en virksomhed skal ses som en del af en større social sammenslutning. Til forskel for legitimitetsteorien, hvor samfundets forventninger behandles samlet under den sociale kontrakt, dykker interessentteorien ned i forventningerne fra særlige grupper af interessenter. Teorien accepterer forskellige forventninger alt efter interessent gruppe. Interessentteorien implementerer derved en række af sociale kontrakter, som virksomheden skal overholde. I interessentteorien præsenteres to afgreninger, herunder den etiske og ledelsesmæssige. Den etiske afgrening anser, at alle interessenter, både primære og sekundære, har minimumsrettigheder som virksomhederne skal leve op til. Dette inkluderer oplysning af hvordan virksomhedens aktiviteter påvirker dem uagtet om interessenten har til formål at agere på det. Den ledelsesmæssige afgrening består i et mere ledelsesorienteret fokus, hvor der tages højde for specifikke interessenters forventninger. Dette vil primært være relateret til de primære interessenter, som virksomheden er afhængige af for den fortsatte drift (Ibid).

Som i tilfældet ved legitimitetsteorien kan virksomhederne anvende deres årlige rapporteringer i form af regnskabet og ESG-rapporteringen til at informere interessenterne om hvordan de arbejder med deres forventninger (Ibid).

3.4 Multi-level governance

Multi-level governance dækker over idéen om, at beslutningstagning og styring ikke kun foregår på nationalt niveau, men også vil være på regionalt, lokalt og internationalt niveau. Beslutningsprocessen er derfor påvirket af flere aktører, herunder regeringer, internationale organisationer, civilsamsfundsorganisationer, virksomheder og borgerne. Multi-level governance indebærer hermed en mere horisontal dimension til ledelse (Bache & Flinders, 2004, s. 1-4). Et godt eksempel på dette er beslutningsprocessen i EU. Når der skal vedtages et lovforslag i EU, så følger det en bestemt fastlagt proces, hvor kommission fremsætter lovgivningsforslaget for Parlamentet og Rådet. Herefter skal

de blive enige om indhold og tekst før der kan blive vedtaget som en EU-lovgivning (EU Kommissionen, 2023). Multi-level governance kan dermed blive influeret af statslige og internationale organisationer på globalt og nationalt niveau.

4. Lovgivning og begrebsramme

4.1 Gældende lovgivning

I dette afsnit vil der præsenteres relevante EU-direktiver samt dansk lovgivning, som har betydning for ESG-rapportering i Danmark. Et EU-direktiv er en retsakt, som agerer som et mål for alle medlemslandene i EU. Det er op til de enkelte medlemslande at indføre lovgivning således, at målene i et direktiv opnås (EU, 2022).

Gældende direktiver

Den 26. januar 2013 blev EU-direktivet 2013/34/EU fremlagt for EU-kommissionen med indarbejdelse inden juli 2015. Direktivets formål var at sikre sammenlignelige regnskaber, øge gennemsigtigheden og begrænse den administrative byrde på især små og mellemstore virksomheder. De mest relevante tiltag i direktivet for dette speciale er artikel 3 og 19, hvor artikel 3 sætter beløbsmæssige grænser for hvilken virksomhedsklasse en virksomhed tilhører. Denne er relevant, da selskaber af virksomhedsklasserne C stor og D skal udarbejde ESG-rapporter. Direktivets artikel 19 sætter krav til ledelsesberetningens indhold. Denne skal indeholde en analyse af den forretningsmæssige udvikling, resultat og dens stilling til størrelse og kompleksitet, herunder oplysninger om miljø- og personale spørgsmål (Direktiv 2013/34/EU).

I 2014 blev der fremlagt et nyt direktiv med det formål at fastsætte mere specifikke ikke-finansielle oplysningskrav for virksomheder eller koncerner med en størrelse på over 500 ansatte. Artikel 19 i direktivet fra 2013 bliver dermed udspecificeret i dette direktiv, hvor der bliver tilføjet artikel 19a om en ikke finansiell redegørelse. Artikel 19a sætter krav til fremlægning af forretningsmodel, politikker m.m. i ledelsesberetningen. Hertil skal der oplyses om deres politik for mangfoldighed i bestyrelsen, miljøspørgsmål, sociale- og personale spørgsmål, menneskerettighedsspørgsmål samt bekæmpelse af korruption og bestikkelse. Hvis der ikke foreligger en procedure for håndtering af disse forhold i selskabet, skal der redegøres for hvorfor dette er tilfældet. Ovenstående forhold skal oplyses i årsregnskabet, hvis der ikke foreligger en lokal landetilladelse til offentliggørelse i separat rapportering. Til oplysning kan der anvendes en række nationale, europæiske eller internationale retningslinjer. Dette kunne blandt andet være FN's Global Compact, der gennemgås nedenfor

(Direktiv 2014/95/EU). Direktiverne har haft til formål at skabe en mere transparent rapportering indenfor ikke-finansielle oplysninger. Derudover er der blevet udarbejdet flere nationale, EU-baserede og internationale rammer for ESG-rapportering.

Årsregnskabslovens bestemmelser om bæredygtighed

Danmark var en af de første lande i EU til at inkorporere ovenstående direktiver i den nationale lovgivning, som indarbejdede lovændringer i 2015 i ÅRL (Årsregnskabsloven, 2015). Ved disse ændringer blev definitionerne på virksomhedsklasser opdateret samt, der forekom ændringer til ÅRL vedrørende ESG-rapportering, som trådte i kraft trinvist i 2016 og 2018. Siden 2016 har virksomheder i regnskabsklasse D med flere end 500 ansatte være omfattet af ÅRL § 99a. Virksomheder i regnskabsklasse D og C stor med færre medarbejdere end 500 har været omfattet siden 2018 (Årsregnskabsloven, 2015).

ÅRL § 99a fastlægger krav til oplysning af hvilke ESG-forhold, der skal inkluderes i ledelsesberetningen i årsregnskabet for virksomheder i regnskabsklasse D og C stor. Ledelsesberetningen skal redegøre for hvordan der er taget hensyn til miljø-, klima-, sociale forhold, hvordan der er taget hensyn til menneskerettighederne samt, hvordan virksomhederne har bekæmpet korruption i deres strategi og aktiviteter (Årsregnskabsloven, 2022, §99a).

ÅRL § 99b fastlægger et oplysningskrav om at opstille måltal for det underrepræsenteret køn i ledelsesfunktioner i ledelsesberetningen (Årsregnskabsloven, 2022, §99b). ÅRL §99d pålægger store virksomheder et krav om at supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for virksomhedens politik for dataetik, hvis sådan en foreligger (Årsregnskabsloven, 2022, §99d). ÅRL § 107d fastsætter krav for virksomheder af regnskabsklassen D eller C stor om at supplere ledelsesberetningen med en redegørelse for mangfoldighedspolitik, herunder mål for, hvordan politikken er gennemført og resultaterne af politikken for den indeværende rapporteringsperiode (Årsregnskabsloven, 2022, §107d).

4.2 EU's taksonomiforordning

I dette afsnit vil der ses nærmere den obligatoriske EU-taksonomiforordning. En forordning er forskellig fra direktiver, da en forordning er almengældende og bindende for alle enkeltenheder (Erhvervsstyrelsen, 2023a). Taksonomiforordningen er dermed lovpligtig for de danske virksomheder fra ikrafttrædelsestidspunktet af forordningen. Forordningen blev vedtaget i juni 2020 og trådte i kraft den 1. januar 2022 og vedrører store børsnoterede virksomheder omfattet af årsregnskabsloven

og har flere end 500 ansatte (Ibid). Forordningen præsenterer et klassifikationssystem, en taksonomi, med formålet om at definere hvilke økonomiske aktiviteter, der kan betegnes som miljømæssigt bæredygtige. Der defineres 6 klima- og miljømål (Ibid):

- Modvirkning af klimaændringer.
- Tilpasning af klimaændringer.
- Bæredygtig anvendelse og beskyttelse af vand- og havressourcer.
- Omstilling til cirkulær økonomi.
- Forebyggelse og bekæmpelse af forurening.
- Beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer.

Der skal foretages rapportering efter de to første mål fra 2022 og de resterende fra 2023. For at en økonomisk aktivitet kan være bæredygtig efter forordningen, skal den opfylde screeningskriterierne (Ibid):

- Den økonomiske aktivitet skal bidrage væsentligt til en af de ovenstående mål.
- De øvrige mål må ikke blive væsentlig skadet/forhindret af den økonomiske aktivitet.
- Der skal efterleves minimumsgarantier om menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder.

Virksomheder der rapporterer i overensstemmelse med EU-taksonomi, skal oplyse om: andelen af omsætningen forbundet med klassificerede bæredygtige aktiviteter, andel af kapitaludgifter (CAPEX) forbundet med klassificerede bæredygtige aktiviteter og den andel af andre driftsudgifter (OPEX) forbundet med klassificerede bæredygtige aktiviteter (Ibid).

4.3 Internationale rammer

Denne afhandling har valgt at inddrage nedenstående fem internationale begrebsrammer, da virksomheder frivilligt kan vælge at aflægge rapporteringer efter disse. Rammerne er GRI, SASB, FN's SDG's, UNGC og TCFD. Disse rammer anvendes ofte af børsnoterede virksomheder i forbindelse med ESG-rapportering, hvor GRI og UNGC er direkte anbefalet af EU-direktiv 2014/95/EU (Direktiv 2014/95/EU). SDG's er FN's *sustainability goals*, som mange virksomheder og organisationer anvender i fastsætning af deres ESG-strategi (KPMG, 2022a).

Global Reporting Initiative (GRI)

GRI, er en uafhængig international organisation med fokus på at understøtte organisationer med at tage ansvar for deres påvirkning. Dette gøres ved at skabe et globalt fælles sprog til at kommunikere

effekter ved at udvikle standarder, som organisationer kan vælge at bruge i deres ESG-rapportering. GRI-standarderne er en af de mest anvendte rapporteringsstandarder indenfor rapportering af områderne; miljømæssige-, sociale-, og økonomiske forhold (KPMG, 2022). Standarderne bliver løbende udviklet og opdateret med assistance fra virksomheder, investorer, eksperter og andre samarbejdspartnere for at have de bedste standarder indenfor ESG (GRI, 2022a).

Sustainability Accounting Standard Board (SASB)

SASB blev grundlagt i 2011, som en uafhængig nonprofit organisation. De er dedikeret til at fremme bæredygtighedsrapportering med industri specifikke standarder til at supportere virksomhederne i deres rapportering af finansielle væsentlige og beslutnings anvendelige bæredygtigheds oplysninger (SASB, 2023a).

SASB's standarder tager udgangspunkt i en vurdering om hvilke emner der er relevante for hver enkelt industri, hvortil de udvikler standarder for hvordan virksomhederne i den industri kan rapportere herom (SASB, 2023b). De hjælper hermed virksomheder med at identificere, måle og rapportere på de faktorer, der er relevante for deres bæredygtighedspræstationer. Rapportering efter SASB's standarder giver mulighed for virksomhedens interessenter til at evaluere virksomhedens bæredygtighedspræstation med sammenlignelige data på tværs af en industri.

FN's Sustainable Development Goals (SDG)

FN's SDG er 17 konkrete verdensmål. Verdensmålene er opdelt i yderligere 169 delmål, hvor der under hvert verdensmål er en række handlingsorienterede delmål, som skal være med til at konkretisere det overordnede verdensmål. Verdensmålene blev adopteret og inkorporeret i alle FN's medlemsstater i 2015, som en del af agendaen for en bæredygtig verden i 2030. De 17 verdensmål er en viderebygning på MDG'erne, *Millenium Development Goals*, der var 8 mål med formål om at reducere ekstrem fattigdom inden 2015. De 17 verdensmål dækker over bæredygtig udvikling på global plan, som vil være en løsning på problemstillinger såsom fattigdom, sult, ulighed, ligestilling og klima (FN, 2017).

Der er mange verdensmål og delmål, hvorfor det kan være svært at vide hvordan man konkret går i gang med at inkorporere verdensmålene i ens ESG-rapportering. FN udarbejdede derfor en vejledning til anvendelse af verdensmålene i rapporteringen med flere samarbejdspartnere. Formålet med vejledningen var at simplificere hvordan man kan identificere hvilke mål, som er relevante for ens

virksomhed, hvordan der skal arbejdes med dette og hvordan der i sidste ende rapporteres herpå (FN, 2017).

UN Global Compact (UNGC)

UNGC er både en politisk platform samt, et framework for bæredygtige forretningsgange for selskaber, der har engageret sig til den bæredygtige udvikling i egen virksomhed. Det tager udgangspunkt i en selskabsstruktur med flere stakeholders og har til formål at tilpasse en virksomheds strategier med ti universalt accepterede principper, så virksomhederne arbejder i overensstemmelse med at nå FN's verdensmål (UNGC, 2023). Ved integration af de 10 principper vil det skabe mulighed for at skabe en kultur, som vil være byggesten til langsigtet succes. Initiativet skaber mulighed for at mobilisere en række globale bæredygtige virksomheder, som med inkorporering af initiativets ti principper i strategier og forretningsgange vil skabe en bedre og mere bæredygtig verden. De 10 principper berører forhold som menneskerettigheder, arbejdsvilkår, miljø samt anti-korruption (UNGC, 2023).

Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)

TCFD blev oprettet af FSB, *The Financial Stability Board*, med formålet om at skabe og udvikle anbefalinger på typer af data, som organisationer skal opgive til at supportere interessenters mulighed for at kunne vurdere klimaforandrings relateret risici på en retvisende måde. TCFD udgav deres i 2017 deres klima-relaterede anbefalinger til offentliggørelse af information er struktureret omkring fire tema områder: Governance, strategi, risk management og målinger og mål. TCFD er en af de mest anvendte rapporteringsstandarder indenfor ESG-rapportering (KPMG, 2022).

4.4 Øvrig begrebsramme

Udarbejdelse af ESG-rapporteringer tager udgangspunkt i de væsentlige forhold og kan enten gøres i en særskilt bæredygtighedsrapport eller en integreret rapport. Der redegøres derfor for begreberne: *Væsentlighedsanalyse og integreret rapportering*.

Væsentlighedsanalyse

Væsentlighedsanalyse i bæredygtighedsrapportering har til formål om at identificere, udvælge og prioritere aspekter af en virksomheds mest væsentlige økonomiske, miljømæssige og sociale forhold (Calabrese et al., 2016). Ved anvendelse af væsentlighedsanalyser kan virksomhederne identificere hvilke forhold, der er væsentlige for dem og deres interessenter. Væsentlighedsanalysen hjælper virksomheden til at udarbejde en ESG-rapportering ud fra et interessentperspektiv (Ibid).

Fordelen ved at anvende væsentlighedsanalyser i forbindelse med udarbejdelsen af ESG-rapporter er, at den giver værdi til både virksomheden og dens interessenter. Værdien for virksomheden ligger i, at de får et indblik i hvilke miljømæssige-, sociale- og ledelses relevante forhold, som dens interessenter finder væsentlige og relevante. Yderligere, vil det kræve færre ressourcer for virksomheden at imødekomme interessenternes forventninger og krav ved at foretage en god væsentlighedsanalyse. Oplysning af væsentlige forhold skaber værdi for interessenterne ved, at de bliver informeret om de mest relevante forhold, så de kan foretage en informeret beslutning om at foretage investering i virksomheden eller ej. Interessenten får ligeledes mulighed for at påvirke væsentlighedsanalysen for virksomheden ved at tilkendegive egne interesser og synspunkter.

Integreret rapportering

Rapporteringsformen integreret rapportering dækker over tilgangen om at kombinere den finansielle og ikke-finansielle rapportering i en samlet rapport. Tilgangen giver virksomhedens interessenter et mere holistisk billede af virksomhedens præstation og strategi, og muliggør oplysning om deres engagement i bæredygtighed og samfundsmæssigt ansvar i årsregnskabet. Integreret rapportering har mål om at øge kvaliteten af tilgængelig information for regnskabsbruger for at muliggøre en effektiv og informeret beslutning. Yderligere, kan integreret rapportering være med til at supportere en integreret tilgang til fastlæggelse af strategi og ledelse samt, foretager handlinger med fokus på at skabe værdi på kort, mellemlang og lang sigt (IIRC, 2023). The International Financial Reporting Standards Foundation har udarbejdet det såkaldte *Integrated Reporting Framework* for virksomheder, som aflægger deres rapportering i et integreret format. Frameworket indeholder koncepter, ledende principper og indholds elementer, som er med til at styre udarbejdelsen og præsentationen af en integreret rapport. Det blev udgivet i 2013 og er i 2021 blev opdateret på baggrund af markeds-konsultationer (IIRC, 2023).

4.5 Fremtidig lovgivning

I december 2022 blev der vedtaget et nyt direktiv, som skal bane fremtiden for bæredygtighedsrapportering. Nedenfor vil det nye direktiv og den dertilhørende nye ESRS-lovgivning blive præsenteret.

4.5.1 CSRD-direktivet

CSRD-direktivet blev den 14. december 2022 vedtaget og skal erstatte det gældende NFRD-direktiv. Direktivet vil træde i kraft i 2025 og baserer sig på data fra regnskabsåret 2024 for store

børsnoterede selskabet med over 500 ansatte (Direktiv (EU) 2022/2464). For store virksomheder vil direktivets rapporteringskrav træde i kraft fra 2026 med udgangspunkt i indsamlet data fra regnskabsåret 2025. For små og mellemstore virksomheder vil direktivet træde i kraft for regnskabsdata fra 2026 med offentliggørelse i 2027. Det vil dog være muligt at undlade at rapportere indtil 2028 ved en at give en forklaring i ledelsesberetningen for, hvorfor regnskabet ikke indeholder bæredygtighedsrapportering (Erhvervsstyrelsen, 2023b). Direktivet medfører større formelle krav til indholdet i ledelsesberetningen, men den største ændring kommer i forbindelse med direktivets artikel 1, stk. 8 (Direktiv (EU) 2022/2464, art. 1, stk. 8). Her benævnes, at der vil blive udviklet standarder til en ny lovgivning, som skal efterleves i forbindelse med bæredygtighedsrapportering. Standarderne skal være med til at angive hvilke oplysninger virksomhederne skal oplyse og hvilken struktur, der skal anvendes ved præsentationen heraf. Kommissionen vil senest angive de oplysninger, som virksomhederne skal indberette den 30. juni 2023 (Direktiv (EU) 2022/2464, art. 1, stk. 8). EU-kommissionen har bedt EFRAG om at udarbejde den nye lovgivning med udgangspunkt i CSRD-direktivet. Formålet med den nye lovgivning er at sikre kvaliteten af de oplysninger, der indberettes, således, at disse er forståelige, verificerbare, sammenlignelige og gengivet på korrekt vis. Der skal foreligge en udtalelse på grundlag af en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed om bæredygtighedsrapporteringen er retvisende og overholder direktivets krav, herunder overholdelse af de nye standarder vedrørende bæredygtighedsrapportering (Ibid.). Direktivet tillader ydermere, at medlemsstaterne selv kan vælge at tillade om denne erklæring skal kunne gives af en anden revisor eller andet revisionsfirma end den/de der udfører den lovpligtige revision af årsregnskabet. Dette kunne også være andre end revisorer, hvis denne/de overholder bestemt fastsatte krav, som skal sikre passende og relevante kompetencer (Direktiv (EU) 2022/2464).

CSRD-direktivet fastsætter krav til lokal offentliggørelse af bæredygtigheds rapporteringer for dattervirksomheder, som er etableret i medlemsstatens område, hvis øverste moderselskab henhører til et tredjeland's nationale ret (Direktiv (EU) 2022/2464). For dattervirksomheder i EU for et moderselskab, der ikke henhører en medlemsstats nationale ret tillades det at udarbejde en konsolideret bæredygtighedsrapport dækkende over alle EU-datterselskaber under samme moderselskab (Ibid).

Bæredygtighedsrapportering efter bestemmelserne i CSRD-direktivet skal offentliggøres sammen med årsregnskabet, og årsregnskabet skal derfor indeholde bæredygtighedsrapportering samt erklæring med begrænset sikkerhed herfor, udover de finansielle og retslige oplysninger, der allerede rapporteres på (Ibid).

Revisor kan ikke uden efteruddannelse afgive erklæringer om bæredygtigheds rapporteringer uden at efterleve nye krav afledt af direktivet. Dette indbefatter hermed, at allerede færdiguddannede revisorer skal efteruddanne sig yderligere for at kunne aflægge bæredygtighedserklæringer (Ibid).

4.5.2 ESRS – European Sustainability Reporting Standards

I november 2022 offentliggjorde EFRAG det endelige udkast til det første set af standarder, der henvises til i CSRD-direktivet. Dette består af 12 standarder, hvoraf de to første standarder er generelle standarder, der gælder på tværs af hele lovgivningen. De resterende 10 er emne opdelt i 5 standarder vedrørende miljømæssige-, 4 vedrørende sociale-og 1 standard vedrørende ledelsesforhold (ESRS 1, 2022). Yderligere, er EFRAG i gang med at udarbejde sektorspecifikke standarder, der skal følges for virksomhederne i de relevante sektorer (EFRAG, 2023b). På tidspunktet for udarbejdelsen af dette speciale har der ikke været offentliggjort et udkast til hvordan de kommer til at se ud, hvorfor der i dette speciale er afgrænset til udelukkende at se nærmere på rapporteringsgraden efter det første af ESRS-standarders oplysningskrav.

Af det første set af ESRS kommer der 82 nye oplysningskrav fordelt på 1.144 kvalitative og kvantitative datapunkter, som virksomhederne allerede fra regnskabsåret 2024 skal inkludere i deres bæredygtighedsrapportering (ESRS 1, 2022). Af de 82 oplysningskrav vil 30 af dem være obligatoriske uagtet væsentligheden (ESRS 2, 2022, Appendix E). I nedenstående afsnit vil standarderne samt, de væsentligste oplysningskrav blive præsenteret. Disse er præsenteret direkte af dette speciale, da oplysningskravene i ESRS-lovgivningen er essentielle for de opstillede kriterier i det udarbejdede kodningsskema, som anvendes til at undersøge specialets problemstilling. ESRS-lovgivningen er endnu ikke blevet endeligt vedtaget, og der foreligger endnu ikke en vejledning til hvordan man bedst anvender denne i praksis. Afledt af lovgivningens nye statur og store omdrejningspunkt i dette speciale, vurderes det nødvendigt at præsentere lovgivningsbestemmelserne mere dybdegående.

De generelle standarder ESRS 1 & 2

ESRS 1 – Generelle krav:

Formålet med ESRS 1 er at få en general forståelse af hvordan man rapporterer efter ESRS. Den giver et indblik i de forskellige typer af standarder og oplysningskrav (ESRS 1, 2022). Et af de vigtigste elementer i hele det første set af ESRS er det dobbelte væsentlighedsprincip, som tager udgangspunkt i, at interessenterne kun er interesseret i få oplyst de mest væsentlig forhold, som kunne påvirke deres økonomiske beslutning. Et væsentligt bæredygtighedsforhold er, når det opfylder defineret kriterier for indvirknings væsentlighed, finansiel væsentlighed eller en kombination heraf.

Indvirknings væsentlige forhold er, hvis det vil have væsentlig faktisk, potentiel, positiv eller negativ indvirkning på individer eller miljøet på den korte, mellemlange eller lange tidshorisont. Forhold kan være afledt af driften, produkter eller services igennem hele værdikæden. For negative indvirkninger er væsentligheden knyttet til alvorligheden af indvirkningen og er baseret på skalaen, omfanget samt om det er uopretteligt (Ibid). Positive indvirkninger er væsentlige baseret på skalaen og omfanget af faktiske indvirkninger samt skala, omfang og sandsynlighed for potentielle indvirkninger. Et bæredygtighedsforhold er finansielt væsentlig, hvis det vil medføre eller potentielt medføre væsentlige finansielle effekter for virksomheden, herunder væsentlig indflydelse på cashflow, udvikling, præstation, position, kapitalomkostninger eller finansieringsmuligheder på kort-, mellem- eller langsigtet. Finansiell væsentlighed er ikke begrænset til, at virksomheden har kontrol. Afhængighed af naturlige eller sociale ressourcer er typer af finansielle risici eller muligheder. Væsentlige finansielle risici er afledt af sandsynligheden for forekomst samt størrelsen af den mulige finansielle effekt (Ibid). Der skal foreligge oplysning i rapportering om hvordan kriterierne for indvirknings- og finansiell væsentlighed anvendes (Ibid). Uanset væsentlighed er der krav og datapunkter, som altid skal oplyses og omfatter følgende: Samtlige oplysningskrav og datapunkter opgivet af ESRS 2, samtlige oplysningskrav og datapunkter opgivet af ESRS E1 og for virksomheder med 250 eller flere ansatte, er der oplysningspligt for kravene ESRS S1-1 til S1-9 i ESRS S1 om egen arbejdsstyrke (Ibid).

Ved vurdering af væsentlige forhold, hvortil der ikke har været mulighed for at efterleve oplysningskravene, skal dette oplyses sammen med en tidsplan for hvornår det kan forventes, at der kan rapporteres herfor igennem hele værdikæden (Ibid). Ved identifikation af uvæsentlige standarder, skal der afgives en kort forklaring for vurderingen, hvorimod der ved identificering at et uvæsentligt oplysningskrav eller datapunkt, kan udelades uden at give forklaring (Ibid).

Væsentlige forhold skal oplyses for hele værdikæden. Anvendelse af et væsentlighedsprincip hertil er tilladt således, at der kun oplyses om væsentlig værdikæde information. Hvis der ikke kan indhentes den nødvendige information, skal der foretages estimering ud fra indirekte data, sektor gennemsnitlige data, stikprøve analyse markeds- og peer data. Yderligere, skal sammenligningstal for væsentlige information oplyses (Ibid).

ESRS 2 – Generelle oplysningskrav:

ESRS 2 dækker over obligatoriske oplysningskrav uanset sektor eller væsentlighed. Dette er vurderet til at være nødvendigt for selskabets interessenter at få oplyst uanset, hvor væsentlige forholdene er for virksomheden. Dette dækker blandt andet over oplysningskrav BP1 og BP2 om den generelle

basis for forberedelsen af bæredygtighedsrapporteringen samt, om det er foretaget på konsolideret eller individuel basis (ESRS 2, 2022). De resterende oplysningskrav af denne standard er delt op i ledelses krav, strategi krav og styring af indvirkninger, risici og muligheder (Ibid).

Obligatoriske ledelsesmæssige krav på består af fem oplysningskrav: *GOV-1*, *GOV-2*, *GOV-3*, *GOV-4* og *GOV-5*. Kravet for *GOV-1* består af oplysning af roller for medlemmer af administrationen, ledelsen og tilsynet, herunder kompositionen og diversiteten heraf, samt deres evner og roller indenfor bæredygtighedsspørgsmål. Oplysningskrav *GOV-2* vedrører hvordan administrationen, ledelsen og tilsynet tilegner og håndterer viden om bæredygtighedsspørgsmål. *GOV-3* sætter krav til oplysning om integrationen af bæredygtighedsrelateret præstations incitamentsordninger for administrationen, ledelsen og tilsynet, herunder om hvorledes disse opnås og kompenseringen heraf. *GOV-4* omfatter redegørelse af due diligence for bæredygtighed, hvor der skal oplyses om virksomhedens due diligence processer. Det sidste ledelsesmæssige krav er *GOV-5* om oplysning af væsentligste risikostyring redskaber og interne kontroller for bæredygtighedsrapporteringen.

De obligatoriske strategiske oplysningskrav består af de 3 krav: *SBM-1*, *SBM-2* og *SBM-3*. *SBM-1* omfatter krav til oplysning af elementer i virksomhedens strategi, som relaterer sig til bæredygtighedsspørgsmål, forretningsmodel og værdikæde. I *SBM-2* fremgår, krav om oplysning af hvordan der tages højde for virksomhedens interessenter interesser og synspunkter i dennes strategi og forretningsmodel. Det sidste krav, *SBM-3*, omfatter oplysning af væsentlige indvirkninger, risici og muligheder samt, deres interaktion med strategi og forretningsmodel. Dette behøves ikke oplyses særskilt, men kan gøres i forbindelse med oplysning til andre relevante krav (ESRS 2, 2022).

De sidste to oplysningskrav, *IRO-1* og *IRO-2*, af ESRS 2 vedrører styring af indvirkning, risiko og muligheder. Kravene omfatter processen for væsentlighedsvurderingen. *IRO-1* fastsætter krav til oplysning om virksomhedens proces for identificering og vurdering af væsentlige forhold. *IRO-2* går ud på, at virksomheder skal oplyse og henvise i rapporteringen om alle væsentlige standarder af ESRS (ESRS 2, 2022).

ESRS 2 fastsætter krav til oplysning af politikker og handlinger, herunder hvilke politikker der er blevet adopteret til at styre væsentlige bæredygtighedsspørgsmål samt, hvilke handlinger og ressourcer virksomheden gør brug af til at styre til disse forhold. Gældende for både de fastlagte politikker og handlinger er, at der kun skal oplyses om det væsentligste (Ibid).

Den sidste del af ESRS 2 omhandler rapporteringskrav om målinger og målsætninger, herunder om målinger anvendt til vurdering af præstation og effektivitet. Målinger er defineret i de specifikke

ESRS-standarder, men der kan også være enhedsspecifikke målinger, som er selvudviklet eller taget et andet sted fra. Målinger skal som minimum være valideret af revisor, have retvisende og passende navne og beskrivelser, samt samme valuta som regnskabet. For at der kan foretages målinger er det nødvendigt at opstille målbare målsætninger, så målinger kan anvendes til vurderingen af præstation og effektivitet (ESRS 2, 2022).

Miljørelevante standarder ESRS E1 -E5

Der foreligger fem emneorienterede standarder vedrørende miljømæssige forhold i det første set af ESRS-lovgivningen. De er som følgende: *ESRS E1 om klimaforandringer, ESRS E2 om forurening, ESRS E3 om vand og hav ressourcer, ESRS E4 om biodiversitet og økosystemer og ESRS E5 om ressourceforbrug og cirkulær økonomi* (ESRS 1, 2022). Alle ovenstående har særskilte standarder indeholdende en række oplysningskrav, der skal oplyses inden for hver af standarderne og hermed de forskellige områder. Standarderne er emnespecifikke, hvorfor der skal oplyses i overensstemmelse hermed, hvis det vurderes, at standarden er væsentlig for virksomheden, som nævnt af ovenstående afsnit om de generelle krav. I dette afsnit vil der ses nærmere på de specifikke krav under hver af standarderne, men først vil der præsenteres fire oplysningskrav, som gør sig gældende for alle de fem miljømæssige standarder (ESRS E1-E5, 2022).

Det første oplysningskrav der gør sig gældende for alle de miljømæssige standarder er et krav til oplysning om virksomhedens politikker til at kontrollere og forebygge væsentlige indvirkninger, risici og mulighed afledt af det miljømæssige område. Det andet oplysningskrav, som er gældende på tværs af alle, er kravet om, virksomhedens væsentligste foretagende handlinger og de ressourcer, der er allokeret til at få disse udført og implementeret. Det tredje oplysningskrav, der gælder for alle de miljømæssige standarder, er fastsættelsen af adopterede målsætninger til at supportere fastlagte politikker samt, identificerede væsentlige indvirkninger, risici og muligheder for det pågældende miljømæssige område. Oplysningen skal indeholde en forklaring om, de er frivillige eller juridisk obligatoriske samt, hvordan de relaterer sig til forebyggelse og kontrol af det relevante miljømæssige emne. Det sidste og fjerde oplysningskrav, der gør sig gældende i alle miljørelaterede standarder er oplysning om de finansielle effekter afledt af identificerede væsentlige indvirkninger, risici og muligheder inden for det pågældende miljømæssige område (ESRS E1-E5, 2022). Nedenfor er der illustreret oplysningsnummeret i de respektive standarder:

ESRS-standard	E1	E2	E3	E4	E5
<i>Politikker til kontrol og forebyggelse</i>	E1-2	E2-1	E3-1	E4-2	E5-1

Initiativer og ressourcer til implementering heraf	E1-3	E2-2	E3-2	E4-3	E5-2
Målsætninger	E1-4	E2-3	E3-3	E4-4	E5-3
Kvantificering af finansielle effekter	E1-9	E2-5	E3-5	E4-6	E5-6

Tabel 1: Oversigt og sammenlignelige oplysningskrav i ESRS E1-E5. Selvudviklet med udgangspunkt i standarder (ESRS E1-E5, 2022)

ESRS E1 – Klimaforandringer:

Formålet med denne standard er at fastlægge oplysningskrav til bæredygtighedsrapporteringen vedrørende klimaforandringer, så det vil skabe en forståelse for hvordan virksomheden arbejder mod en verden i overensstemmelse med Pariser aftalen, hvor den globale opvarmning skal begrænses til 1.5°C. Standarden tager højde for allerede eksisterende krav fra anden EU-lovgivning og regulering (ESRS E1, 2022). Denne standard tager udgangspunkt i 7 drivhusgasser; CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PCFs, SF₆ og NF₃. Standarden består af 9 specifikke oplysningskrav, hvoraf fire af dem gennemgået som en del af de generelle og nævnes derfor ikke yderligere (Ibid).

Det første oplysningskrav *E1-1* vedrører oplysning af en overgangsplan til afbødning af klimaforandringer. Det skal skabe en forståelse for virksomhedens tidligere, nuværende og fremtidige afbødningsindsatser for at bidrage til en bæredygtig økonomi. Planen skal indeholde mål for reduktion af drivhusgas emission samt, en forklaring på hvordan disse mål er med til at bidrage til at begrænse den globale opvarmning til 1.5°C. Hvis der ikke findes en overgangsplan, skal der oplyses om dette samt, om der vil komme en i fremtiden (ESRS E1, 2022).

Det femte oplysningskrav *E1-5* vedrører oplysning om, virksomhedens energiforbrug (i MWh) og mix heraf. Oplysningen skal indeholde en separering af energiforbrug indenfor ikke-vedvarende og vedvarende energikilder. Herudover, skal oplysningen adskilles indenfor hvilken energi ressource energien kommer fra. Yderligere, skal oplysning om energiintensiteten for sektorer med høj klimapåvirkning oplyses. Energiintensiteten er et udtryk for det samlede energiforbrug per nettoomsætning (ESRS E1, 2022).

Det sjette oplysningskrav *E1-6* omfatter oplysning af brutto emissionen af drivhusgasser i Scope 1, 2, 3 og samlet. Formålet med dette er at skabe en gennemsigtighed for interessenterne, hvor i værdikæden drivhusgasemissionen kommer fra. Ydermere, skal der oplyses om emissionsintensiteten, som er den samlede emission per nettoomsætningen. Det syvende oplysningskrav *E1-7* omfatter drivhusgas' fjernelse og projekter for mitigerende gennem kulstofkompensation. Oplysningskrav *E1-8* omfatter oplysningspligt om virksomheden har implementeret interne CO₂ prisordninger og

hvordan disse understøtter beslutningstagningen og incitamenter til implementeringen af klimarelaterede politikker og mål (ESRS E1, 2022).

ESRS E2 – Forurening:

Formålet med denne standard er at give virksomhedens interessenter en forståelse for hvordan virksomheden påvirker forureningen af luft, vand og jorden i verden. Dette kan både være positiv, negativ og potentiel effekt. Standarden består af 6 oplysningskrav, hvoraf fire af dem er gennemgået under præsentationen af sammenlignelige oplysningskrav i de miljømæssige standarder af tidligere i specialet (ESRS E2, 2022). De to resterende oplysningskrav præsenteres nedenfor:

- *Oplysningskrav E2-4:* Virksomheden skal oplyse om forurenende stoffer, der bliver genereret eller anvendt i forbindelse med produktionsprocessen eller som er købt. Der skal foretages separat oplysning af egen drift i form af emission af forurenende stoffer for luft, vand, jord m.m. Yderligere, skal virksomheden oplyse om forandring over tid, metoder for måling samt processen for indsamling af data (ESRS E2, 2022).
- *Oplysningskrav E2-5:* Virksomheden skal oplyse information om der foreligger stoffer for bekymring eller høj bekymring i produktionen, anvendelsen, distributionen, kommercialiseringen eller import/eksport enkeltvis eller i sammensætninger. Der skal oplyses om den totale mængde af generede eller anvendte forurenende stoffer til bekymring (ESRS E2, 2022).

ESRS E3 – Vand og hav ressourcer:

Formålet med ESRS E3 er at give interessenterne en forståelse for virksomhedens væsentligste positive og negative påvirkning på verdens vand og havressourcer. ESRS E3 består af fem specifikke oplysningskrav, hvoraf fire er præsenteret under sammenlignelige oplysningskrav tidligere i specialet (ESRS E3, 2022). Det sidste oplysningskrav, der endnu ikke er omtalt, er *E3-4*, der sætter krav til oplysning om vandforbrugets ydeevne relateret til de identificerede væsentlige indvirkninger, risici og muligheder. Herunder, skal der blandt andet oplyses om det samlede vandforbrug, samlet vandmængde genbrugt samt den samlede mængde lagret vand og eventuelle ændringer i lagring. Yderligere, skal virksomheden oplyse om vand intensitet, som omfatter det samlede vandforbrug i forhold til netto omsætning fra egen drift (ESRS E3, 2022).

ESRS E4 – Biodiversitet og økosystemer:

Formålet med ESRS E4 er at give interessenterne en forståelse for virksomhedens væsentligste positive og negative påvirkning på verdens biodiversitet og økosystemer. I ESRS E4 er der

præsenteret 6 specifikke oplysningskrav (ESRS E4, 2022). 4 af disse er belyst tidligere i specialet, hvorfor de to sidste kort præsenteres:

- *Oplysningskrav E4-1*: Virksomheden har oplysningspligt til at oplyse om deres overgangsplan for at sikre at deres strategi og forretningsmodel er kompatibel med planetariske grænser for biosfærens integritet og jordsystemændringer. Oplysningskravet er obligatorisk for selskaber i særlige industrier, herunder f.eks. landbrug og bygnings arbejde. Hvis en virksomhed ikke har en overgangsplan, skal det oplyses, samt om, og hvornår, der skal udarbejdes sådan en plan (Ibid).
- *Oplysningskrav E4-5*: Omfatter oplysningspligt om at rapportere de væsentligste indvirkningsresultater på biodiversitets og økosystemers forandring. Oplysningskravet er stadig under udarbejdelse til færdigt stadie, hvorfor den ikke har helt specifikke krav (Ibid).

ESRS E5 – Ressourceforbrug og cirkulær økonomi:

Formålet med denne standard er at give interessenterne en forståelse for virksomheden positive, negative eller potentielle indvirkninger på ressourceforbrug, herunder udtømning af ikke vedvarende ressourcer og regenererende produktion af vedvarende ressourcer. ESRS E5 består af 6 specifikke med 4 af dem beskrevet tidligere (ESRS E5, 2022). De resterende 2 oplysningskrav består af *E5-4* og *E5-5*. Oplysningskrav *E5-4* vedrører oplysning af væsentlige indgående ressourcer, herunder produkter, materiale med mere anvendt i virksomheden og i værdikæden. Hvis der foreligger væsentlige indgående ressourcer i nogle produkters værdikæde, skal der oplyses om den totale mængde anvendt, inputmaterialer fra regenerative kilder og vægt af genanvendte produkter og materiale til at producere produktet. Yderligere, skal der oplyses om anvendt metode til at beregne data (Ibid). Oplysningskrav *E5-5* omhandler oplysning af de væsentligste udgående ressourcer, herunder spild. Der skal oplyses om de vigtigste produkter og materialer, som kommer fra virksomhedens produktion og opfylder det cirkulære princip. Ydermere, skal der oplyses om den totale mængde af spild fra produktionen. Dette skal deles op i type af spild og om det er giftigt eller ej (Ibid).

Socialt relaterede standarder ESRS S1 -S4

Der foreligger fire emneorienterede standarder vedrørende sociale forhold i det første set af ESRS-lovgivningen. De er som følgende: *ESRS S1 om egen arbejdsstyrke*, *ESRS S2 om arbejdsstyrken i værdikæden*, *ESRS S3 om berørte samfund* og *ESRS S4 om forbrugere* (ESRS 1, 2022). Af de individuelle standarder fremgår der en definition på hvad den sociale gruppe omfatter. Standarderne er emnespecifikke, hvorfor der skal oplyses, hvis det vurderes, at standarden er væsentlig for

virksomheden, som nævnt af ovenstående afsnit om de generelle krav. Oplysningskrav S1-1 til S1-9 er obligatoriske for alle virksomheder uagtet væsentligheden (ESRS 1, 2022). De første fem oplysningskrav af S1 er sammenlignelige med alle oplysningskravene af S2, S3 og S4, hvorfor disse gennemgås sammen. Herefter præsenteres de resterende krav i standarden S1 kort (ESRS S1-S4, 2022).

Det første oplysningskrav er vedrørende virksomhedernes politikker til kontrol og forebyggelse af identifikationen, vurderingen, kontrol og/eller sanering af væsentlige indvirkninger, risici og muligheder. Dette oplysningskrav er gældende i alle de sociale standarder, hvor forskellen kun ligger i at det skal vedrøre det specifikke emne for standarden. Det andet oplysningskrav er oplysning af hvordan virksomhedens proces for engagering med den sociale gruppe, herunder egen arbejdsstyrke (S1), arbejdsstyrke i værdikæde (S2), berørte samfund (S3) og forbrugere (S4), om væsentlige faktiske eller potentielle forhold. Dette krav inkluderer om engagering foregår direkte med gruppen eller igennem repræsentanter samt, hvis der ikke forligger en proces, skal der oplyses en tidshorisont for hvornår der forventes at foreligge en (ESRS S1-S4, 2022).

Det tredje oplysningskrav omhandler processer til at afhjælpe negative forhold og metoder hvorpå den sociale gruppe kan rejse deres bekymringer, herunder specifikke kanaler, hvordan der holdes styr på oplyste forhold og sikring af, at de opererer effektivt (ESRS S1-S4, 2022).

Det fjerde oplysningskrav i alle de sociale standarder er oplysning om virksomhedens tilgang og metode til at tage action på væsentlige negative og positive forhold, samt hvordan der mitigeres risici og muligheder forfølges. Det sidste oplysningskrav, der er gældende i alle standarderne, er oplysning om målsætninger for at styre væsentlige negative forhold, fremme positive og styre væsentlige risici og muligheder. Målsætningerne skal være med en tidshorisont og resultat søgende (Ibid). Nedenfor er der illustreret oplysningsnummeret i de respektive standarder:

ESRS	S1	S2	S3	S4
Politikker til kontrol og forebyggelse	S1-1	S2-1	S3-1	S4-1
Proces for engagering	S1-2	S2-2	S3-2	S4-2
Processer afhjælpning af negative forhold og kanaler	S1-3	S2-3	S3-3	S4-3
Tilgang og metode til at tage action	S1-4	S2-4	S3-4	S4-4
Målsætninger	S1-5	S2-5	S3-5	S4-5

Tabel 2: Oversigt og sammenlignelige oplysningskrav i ESRS S1-S4. Selvudviklet med udgangspunkt i standarder (ESRS S1-S4, 2022)

ESRS S1 – Egen arbejdsstyrke:

Denne standard har til formål at give interessenterne et indblik i virksomhedens væsentligste indvirkninger på dens egen arbejdsstyrke samt væsentlige risici og muligheder. Egen arbejdsstyrke omfatter dem, som er direkte ansat under virksomheden, men også ikke ansatte individer som har en

kontrakt med at skulle levere arbejdskraft (ESRS S1, 2022). Udover de ovenstående 5 oplysningskrav består S1 af 12 yderligere specifikke oplysningskrav, som kort præsenteres:

- Oplysningskrav *S1-6* omhandler oplysning af de vigtigste karakteristika for virksomhedens arbejdsstyrke, herunder det totale antal medarbejder, kønsfordeling og geografisk fordeling for lande, hvor virksomheden har mere end 50 medarbejdere. Ydermere, skal der oplyses om medarbejderomsætning i rapporteringsperioden (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-7* omhandler de vigtigste karakteristika for ikke ansatte i arbejdsstyrken, herunder det samlede antal, type af ikke ansatte og hvilken slags arbejde de udfører (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-8* sætter krav til oplysning om i hvilken grad arbejdsforhold og ansættelsesvilkår for egen arbejdsstyrke er bestemt eller influeret af kollektive overenskomster (Ibid).
- For oplysningskrav *S1-9* skal der oplyses om kønsfordeling i topledelsen samt aldersfordeling af alle virksomhedens medarbejdere. Aldersfordelingen skal foreligge i følgende grupperinger: under 30 år, 30-50 år og over 50 år (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-10* omfatter, at virksomheden oplyser om tilstrækkelige lønforhold til alle medarbejdere i arbejdsstyrken i overensstemmelse med anvendelige benchmarks. Hvis dette ikke er tilfældet, skal der oplyses hvilken type medarbejder, der ikke er tilstrækkeligt lønnet og hvilken procentdel disse udgør (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-11* sætter krav til at rapportere om medarbejdere er dækket af social beskyttelse, hvis de skulle opleve tab af indtægt som følge af en større livsbegivenhed. Hvis der ikke foreligger social beskyttelse, skal det oplyses i hvilke lande det vedrører og hvor meget de udgør (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-12* omfatter oplysning af individer med handicap i egen arbejdsstyrke (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-1* omfatter oplysning af i hvilken grad virksomheden tilbydes trænings- og færdighedsudvikling (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-14* vedrører oplysning af i hvilken grad arbejdsstyrken er dækket af sundheds- og sikkerhedsledelses system samt det samlede antal af episoder med arbejdsskader, dårligt helbred og dødsulykker for virksomhedens medarbejdere (Ibid).
- Oplysningskrav *S1-15* sætter krav til oplysning af i hvilken grad medarbejdere har ret til familie relateret orlov. Her skal der oplyses om andelen af medarbejdere, der har disse

rettigheder samt hvor mange der har gjort dette og kønsfordelingen heraf. Hvis alle medarbejdere har rettighederne, så er det tilstrækkeligt at oplyse dette (Ibid).

- Oplysningskrav S1-16 fastsætter oplysningspligt om lønforskel mellem mænd og kvinder samt, den procentvise forskel og ratio mellem det bedst betalte individ og medianen (Ibid).
- Oplysningskrav S1-17 kræver oplysning om antallet af arbejdsrelateret episoder og/eller klager om diskrimination samt, alvorlige menneskerettigheds forhold og episoder for virksomheds arbejdsstyrke (Ibid).

Den ledelsesmæssige relaterede standard ESRS G1

Standarden har til formål at opstille oplysningskrav for at give bruger af bæredygtighedsrapporteringen en forståelse for virksomhedens strategi, processer, procedurer og præstation i forhold til forretningsadfærd. Standarden består af 6 oplysningskrav (ESRS G1, 2022):

- *Oplysningskrav G1-1:* Kravet består af en oplysningspligt om virksomhedens initiativer til at fastsætte, udvikle og promovere deres virksomhedskultur samt, politikker relateret til forretningsadfærd. Hertil, skal der oplyses om hvordan resultater er evalueret. Oplysning om politikker om forretningsadfærd skal blandt andet inkludere intern træning om forretningsadfærd (Ibid).
- *Oplysningskrav G1-2:* Der skal oplyses om forvaltningen af forbindelser med leverandører og hvordan disse påvirker værdikæden (Ibid).
- *Oplysningskrav G1-3:* Kravet omhandler oplysning af information vedrørende systemer til at forebygge, opdage, efterforske og reagere på hændelser for korruption og bestikkelse samt behørig træning herfor (Ibid).
- *Oplysningskrav G1-4:* Dette krav fastlægger oplysningspligt af information vedrørende bekræftede hændelser relateret til korruption og bestikkelse i den pågældende rapporteringsperiode. Kravet er ligeledes gældende for hændelser i værdikæden, hvis virksomhedens eller dens medarbejdere har været direkte involveret (Ibid).
- *Oplysningskrav G1-5:* Oplysningspligt af aktiviteter og forpligtigelser relateret til politisk indflydelse. Hertil skal der oplyses om den totale monetære værdi af eventuelle finansielle bidrag. Disse skal oplyses fordelt på lande og typen af modtager (Ibid).
- *Oplysningskrav G1-6:* Det sidste oplysningskrav i denne standard vedrører oplysning af betalingspraktikker. Formålet med oplysningen heraf er til at give bruger af

bæredygtighedsrapporteringen en forståelse herfor afledt af vigtigheden af rettidige cash flows til forretningspartnere (Ibid).

5. Empirisk metode

Dette kapitel beskriver specialets anvendte forskningsmetode indholdsanalyse. Yderligere, redegøres der for udvælgelsen af virksomheder samt, afgives en kort introduktion til dem. Der slutes af med at diskutere kritiske refleksioner og begrænsninger.

5.1 Indholdsanalyse

Til at besvare den præsenterede problemformulering for specialet anvendes indholdsanalyse. En indholdsanalyse er en metode, som muliggør kvantificering af kvalitative data, herunder tekst materiale, som store dele af en virksomheds ESG-rapportering er (Krippendorff, 2019). Dele af den nuværende rapportering er lovgivningsmæssigt påkrævet, hvorimod andre dele er frivilligt valgt at rapportere på. Virksomheder skal dermed overholde krav på mere end et plan, som er kendt som konceptet multi-level governance.

Dette speciale anvender bæredygtighedsrapporteringer i perioden 2020-2022 for 3 forskellige virksomheder, hvormed der foreligger en større mængde tekst, som skal analyseres. Det vurderes, at den bedste metode til at foretage denne analyse er ved en indholdsanalyse, hvor den kvalitative data i form af ESG-rapporteringerne bearbejdes til mere anvendeligt og håndterbart data. Dette gøres ved at transformere den kvalitative data til kvantitativt data med udgangspunkt i defineret kategorier for hvordan man objektivt kan transformere data. Dette speciale gør brug af en kombination af den kvalitative og kvantitative indholdsanalyse.

5.1.1 Kvalitativ indholdsanalyse

Til forskel for den kvantitative indholdsanalyse er den kvalitative indholdsanalyse subjektiv. Den kvalitative indholdsanalyse forsøger at få en dybere forståelse af tekst materialet, som helhed. Kvalitativ indholdsanalyse anvendes i dette speciale til at få en dybere forståelse af rapporteringerne (Eskjærd & Helles, 2015, s. 20-23).

5.1.2 Kvantitativ indholdsanalyse

Kvantitativ indholdsanalyse er en metode, hvorpå der tilstræbes en objektiv, systematisk og kvantitativ beskrivelse af det kvalitative indhold af analysegenstanden. Objektiviteten af analysen kommer af, at analysens resultater vil være ensartede uagtet af hvem der foretager analysen. Den

systematiske del af analysen kommer af, at analysen skal foretages på baggrund af iagttagelseske-maer, som er defineret forinden analysens udarbejdelse. Den kvantitative del består i, at iagttagelser skal kunne grupperes og tilegnes kodeværdier, som efterfølgende kan anvendes til at foretage stati-stiske analyser. Den kvantitative indholdsanalyse er bedst egnet til anvendelse på tekster, som ikke har den store fortolkningsvariation (Eskærd & Helles, 2015, s. 9-19). Den kvantitative indholdsana-lyse anvendes til at analysere om virksomhederne overholder kravene af den nye ESRS-lovgivning i de nuværende ESG-rapporteringer.

5.2 Udvælgelsesmetode

Ved udvælgelse af cases i et forskningsstudie, her multipelt casestudie, skal der tages stilling til målgruppen og om der er specifikke karakteristika, som man ønsker at undersøge. Det kunne være virksomheder i en bestemt branche eller miljø. Efterfølgende skal der tages stilling til om de ud-valgte selskaber skal minde om hinanden eller være forskellige. Ved at vælge virksomheder der minder om hinanden, vil det være øge muligheden for at identificere tendenser, hvormed man vil kunne producere generaliserende viden. Ved at vælge virksomheder der er forskellige, muliggør det resultater, der kan være med til at forklare forskellige herimellem (Andersen, 2019, s. 135-139). I dette speciale er der valgt at fokusere på danske børsnoterede virksomheder af C25-indekset. C25-virksomhederne er defineret, som der fremgår af børsens C25-indeks (Børsen, 2023). Det er påset, at der kun er 24 virksomheder, da Mærsk har to aktietyper. Miljøet defineres hermed til at være C25 virksomheder. CSRD-direktivet vil træde i kraft over flere omgange, hvor den vil omfatte børsnote-rede virksomheder allerede for regnskabsår startende efter den 1. januar 2024. Børsnoterede virk-somheder skal derfor påbegynde deres rapportering efter CSRD-direktivet i 2025 og det vurderes derfor mest relevant at fokusere på virksomhederne af C25-indekset.

Ovenstående er specialets fokus fastsat til målgruppen: *C25-virksomhederne i Danmark*. Efterføl-gende skal der tages stilling til om specialets udvalg af virksomheder skal være et repræsentativt el-ler eksplorativt udvalg af aktører. Et eksplorativt udvalg er kendetegnet ved undersøgelser, hvor der er et fokus på at skabe ny viden i form af at udvikle nye idéer, teorier og begreber inden for områ-der, som ikke tidligere har været undersøgt i lignende studier. Et repræsentativt udvalg er kendeteg-net ved at være en stikprøve af en større population, hvortil konklusioner vedrørende det repræsen-tative udvalg kan videregeneraliseres til den totale population. Denne tilgang til at søge konklusio-ner om en samlet population ved at undersøge en stikprøvepopulation kaldes inferens (Andersen, 2019, s. 135-139). Dette speciale anvender den repræsentative tilgang til at besvare specialets

problemstilling. Der ønskes at undersøge om virksomhederne oplyser efter de fremtidige oplysningskrav afledt af det nye CSRD-direktiv. Det repræsentative udvalg anvendes til at udlede den mest retvisende konklusion om C25-virksomheder i Danmark som helhed samt, for de individuelt udvalgte virksomheder.

Efter at have taget stilling til målgruppen og om typen af udvælgelse, skal der tages stilling til afhandlingens kontrol på det undersøgte. Der foreligger tre muligheder for graden af kontrol: *ingen kontrol*, *usystematisk kontrol* og *systematisk kontrol*. Ingen kontrol er i tilfælde, hvor forskeren har ingen kontrol over det undersøgte. Dette er kendetegnet ved at forskeren følger undersøgelsen passivt og afrapporterer i overensstemmelse hermed. Dette kunne være en journalist, der dækker en specifik begivenhed og derfor blot følger denne passivt uden at påvirke den. Usystematisk kontrol er hvor forskeren har en vis kontrol over det undersøgte. Dette kan være ved selv at stille spørgsmål, der ønskes besvarelse af. Systematisk kontrol er den sidste type af kontrol, hvor forskeren kontrollerer undersøgelsen fuldstændigt. Denne type kontrol er hyppigt forekommende i eksperimentelle undersøgelser, som især finder anvendelse inden for medicinske undersøgelser. Her forsøger forskeren at kontrollere sin undersøgelse ved at undersøge effekten af et specifikt medicinsk præparat (Andersen, 2019, s. 134-135). Specialet anvender *usystematisk kontrol* til at vælge typen af virksomheder, som ønskes at undersøges. Der anvendes en vis grad af kontrol til at udvælge det repræsentative udvalg af virksomheder for den samlede population.

Det sidste element af udvælgelsesmetoden er hvilke virksomheder, der skal udvælgelse. Til udvælgelse af testpopulation findes der fire forskellige metoder: *Enkel, tilfældig udvælgelse*, *systematisk udvælgelse*, *stratificeret udvælgelse* og *klyngevalg* (Andersen, 2019, s. 135-139).

Den enkle, tilfælde udvælgelsesmetode går ud på, at udvælgelsen foretages tilfældigt, hvorved alle virksomhederne i populationen har lige stor sandsynlighed for at blive udvalgt. Den systematiske udvælgelsesmetode er kendetegnet ved opdeling af populationen på et større liste. Herefter foretages udvælgelsen på en systematisk metode, hvor der udvælgelse efter afstanden mellem de mulige stikprøver. Dette kunne være hver femte og afhænger af hvor stor en del af populationen, der ønskes at undersøge. Den stratificeret udvælgelsesmetode er hvor populationen stratificeres, som er at opdele populationen i forskellige grupperinger. Hermed kan der sørges for, at udvælgelsen kommer til at indeholde stikprøver inden for hver strata. Den sidste udvælgelsesmetode er klyngevalg. Her bliver der inddelt i klynger, hvorefter der udvælgelse et antal enheder fra hver af klyngerne (Ibid.).

Dette speciale har anvendt den stratificerede udvælgelsesmetode. Det er vurderet, at denne metode er bedst egnet til at besvare specialets problemformulering. Udvalgsesmetoden er anvendt ved at se på målgruppen, som blev defineret til at være C25-virksomheder i. Herefter er der foretaget en gruppering af disse i 2 grupper efter typen af aflagt bæredygtighedsrapportering. C25-virksomhederne rapporterer enten igennem en særskilt rapport eller en integrerede rapportering. Nedenfor er der opstillet en tabel med gruppefordelingen.

Gruppe 1 (Særskilt rapport)		Gruppe 2 (Integreret rapport)
A.P. Møller Mærsk	Genmab	Chr. Hansen
Ambu	ISS	GN Store Nord
Bavarian Nordic	Jyske Bank	Nordea
Carlsberg	Netcompany	Novo Nordisk
Coloplast	Pandora	Novozymes
Danske Bank	Rockwool	Royal Unibrew
Demant	Tryg	Vestas
DSV	Ørsted	
FLSmidt & Co		

Tabel 3: Stratificering af C25-virksomhederne rapporteringsform for bæredygtig rapportering.

Tabellen viser grupperingen af C25-virksomheder efter rapporteringsform. Der udvælges samlet 3 virksomheder som stikprøver af hensyn til omfanget af en rapporterings størrelse. Der er klart flest, der anvender den særskilte rapporteringsform, hvorfor det er valgt at tage flest stikprøver fra denne gruppe. Der udvælges 2 stikprøver fra gruppen med særskilt rapportering og 1 fra dem med integreret rapportering.

5.3 Validitet og reliabilitet

Ved akademisk forskning er der to begreber, som er essentielle for drøftelsen om kvaliteten af indholdet i studie: *validitet* og *reliabilitet*. Validitet dækker over begreberne gyldighed og relevans, hvormed der ses på gyldigheden af den anvendte data. Gyldigheden omhandler overensstemmelse mellem anvendt teori og empiri. Relevans omhandler om hvorvidt den anvendte empiri kan anvendes til at besvare den opstillede problemformulering (Andersen, 2019, s. 115-117). Validiteten fortæller derfor noget om den anvendte teori og empiri er gyldig og relevant til at besvare på specialets problemformulering. Specialet anvender en indholdsanalyse, som ifølge Krippendorff (2019) har en høj grad validitet. Dette er afledt af, at en kvantitativ indholdsanalyse i teorien, bør give det samme resultat uanset hvem forskeren er. Den kvantitative indholdsanalyse er objektiv af natur, hvor den samme konklusion kan udledes uagtet af hvem der udfører analysen. I specialet er der opstillet et kodningsskema ud fra den fremtidige lovgivning. Objektiviteten sikres hermed ved at

kodningsskemaet er udarbejdet ud fra oplysningskravene af lovgivningen. Oplysningskravene er baseret på det nuværende udkast til hvordan lovsamlingen kommer til at se ud fremfor subjektive kriterier, der er med til at styrke validiteten af studiet. Til udarbejdelsen af analysen er virksomhedernes bæredygtighedsrapportering anvendt for at undersøge om de opfylder de lovgivningsmæssige krav. Dette er vurderet til at være den mest relevante data til at undersøge om oplysningskrav bliver opfyldt. Bæredygtighedsrapporteringernes præstationsdata er valideret af ekstern revisor, som er med til at understøtte validiteten af den anvendte empiri.

Reliabilitet fortæller om den indsamlede empiris pålidelighed. Her inddrages forhold om hvor sikkert og præcist det man måler, faktisk måler samt, om resultaterne i høj grad kan blive påvirket af tilfældigheder (Andersen, 2019, s. 115-117). Reliabiliteten siger hermed noget om man kan stole på, at den indsamlede data måler det, der ønskes besvaret. I specialet anvendes der en indholdsanalyse, som analyserer udvalgte virksomheders ESG-rapporteringer. Der foreligger ikke en fast ramme for hvordan nuværende rapporteringer skal se ud. Begrebsrammen for indholdet i rapporteringerne er på nuværende tidspunkt delvist bestemt af lovgivning og delvist afhængig af frivillige initiativer. Virksomhederne har hermed en grad indflydelse på indholdet og hvordan rapporteringen skal opstilles. Dette kan skade reliabiliteten af den indsamlede data, da der ikke bliver opstillet en rapportering i et klart standardiserede format. Der indsamles data for en bestemt udvalgt periode, hvor rapporteringerne vil være konstante og ikke ændre sig. I og med at rapporteringerne vil være konstante og nøjagtige, vil det styrke reliabiliteten. Ved foretagelse af undersøgelsen på et senere tidspunkt vil den anvendte data være præcis den samme, hvorved det vurderes, at den anvendte data har en højere grad af reliabilitet. Yderligere, foreligger der en forudsætning ved den kvantitative indholdsanalyse om, at resultatet vil forblive uændret ved gentagelse uanset om dette bliver gjort af samme person eller en ny forsker. Tilgængeligheden af data, herunder virksomhedernes årsregnskaber og ESG-rapporteringer, vil være den samme, hvis en uafhængig tredjepart skulle udføre analysen. Dette er med til at styrke reliabiliteten af data.

I tilfælde af at indholdsanalysens resultat ville ændre sig ved at en anden foretog analysen, vil det medføre en svækkelse af studiets reliabilitet.

5.4 Valg af virksomheder

Dette speciale har valgt at se på hvordan virksomheder arbejder med ESG-rapportering for C25-virksomheder i Danmark samt, om de opfylder de krav af den kommende lovgivning, ESRS. Begrundelsen for at vælge C25-virksomheder kommer af, at det er disse, der først vil blive omfattet af

det nye CSRD-direktiv og dermed først skal være parate til at rapportere herefter. Udvalgte virksomheder fra gruppe 1 af stratificeringen i ovenstående afsnit er Carlsberg og Mærsk. Carlsberg er udvalgt, da de vandt CSR prisen i 2021 (CSR, 2021). Mærsk er udvalgt, da de vandt CSR prisen i 2022 (CSR, 2022). I og med de begge har vundet CSR prisen, så vurderes det interessant at se på hvor langt de er med deres forberedelser til de nye oplysningskrav. Fra gruppe 2 er Novo Nordisk udvalgt på baggrund af deres størrelse. De er klar den største virksomhed i gruppe 2 og i Danmark baseret på markedsværdien af Børsen (Børsen, 2023).

A. P. Møller Mærsk A/S

A.P. Møller Mærsk er en af verdens største containerrederier, der blev grundlagt i 1904. Mærsk har udviklet sig til at omfatte flere forskellige forretningsområder inden for virksomheders værdikæde, herunder containertransport, logistik og terminaldrift. Det oplyses af det seneste årsregnskab for 2022, at de havde en nettoomsætning 81.529 mUSD, en balancesum på 93.680 mUSD og et gennemsnitligt antal ansatte på 104.260. I nedenstående tabel fremgår der sammenligningstal tilbage til 2020 samt regnskabsklasse og antal sider i offentliggjort årsregnskaber og ESG-rapporter.

A.P. Møller Mærsk A/S	2020	2021	2022
Nettoomsætning (mUSD)	39.740	61.787	81.529
Balancesum (mUSD)	56.117	72.271	93.680
Antal medarbejdere	83.624	85.375	104.260
Anden data:			
Regnskabsklasse	D	D	D
Sideantal i årsregnskab	151	152	143
Sidetel i ESG-rapport	49	64	73

Tabel 4: Sammenligningstal for Mærsk i perioden 2020-2022 samt regnskabsklasse og antal sider i offentliggjorte regnskaber og ESG-rapporter (A.P. Møller Mærsk A/S, 2020a, 2020b, 2021a, 2021b, 2022a, 2022b).

Carlsberg A/S

Carlsberg er international øl producent, som blev grundlagt i 1847. Carlsberg er i dag en af de største øl producenter i verden med et stort sortiment af kendte ølmærker, som Carlsberg og Tuborg. Udover øl produceren har Carlsberg også en betydelig tilstedeværelse indenfor andre drikkevarekategorier, som cider og sodavand. Det oplyses af det seneste årsregnskab for 2022, at de havde en nettoomsætning 80.265 mDKK, en balancesum på 115.341 mDKK og 38.906 medarbejdere. I nedenstående tabel fremgår der sammenligningstal tilbage til 2020 samt regnskabsklasse og antal sider i offentliggjort årsregnskaber og ESG-rapporter.

Carlsberg A/S	2020	2021	2022
Nettoomsætning (mDKK)	58.541	60.097	70.265
Balancesum (mDKK)	118.816	126.383	115.341
Antal medarbejdere	40.010	39.375	38.906
Anden data:			
Regnskabsklasse	D	D	D
Sideantal i årsregnskab	142	139	151
Sidetall i ESG-rapport	92	98	143

Tabel 5: Sammenligningstal for Carlsberg i perioden 2020-2022 samt regnskabsklasse og antal sider i offentliggjorte regnskaber og ESG-rapporter (Carlsberg A/S, 2020a, 2020b, 2021a, 2021b, 2022a, 2022b).

Novo Nordisk A/S

Novo Nordisk er en global lægemiddelvirksomhed, som blev stiftet i 1923. Novo Nordisk fokuserer primært på at bekæmpe diabetes, men de beskæftiger sig også med andre alvorlige kroniske sygdomme som svær overvægt og sjældne blodsygdomme. Det oplyses af det seneste årsregnskab for 2022, at de havde en nettoomsætning 176.954 mDKK, en balancesum på 241.257 mDKK og 55.185 medarbejdere. Til forskel for de andre udvalgte virksomheder har Novo Nordisk ikke en særskilt ESG-rapport. De foretager deres ESG-rapportering i årsregnskabet, som integreret rapportering.

Novo Nordisk A/S	2020	2021	2022
Nettoomsætning (mDKK)	126.946	140.800	176.954
Balancesum (mDKK)	144.922	194.508	241.257
Antal medarbejdere	45.323	48.478	55.185
Anden data:			
Regnskabsklasse	D	D	D
Sideantal i årsregnskab	99	103	110
Sidetall i ESG-rapport	N/A	N/A	N/A

Tabel 6: Sammenligningstal for Novo Nordisk A/S i perioden 2020-2022 samt regnskabsklasse og antal sider i offentliggjorte regnskaber og ESG-rapporter (Novo Nordisk A/S, 2020, 2021, 2022).

5.5 Kritiske refleksioner og begrænsninger

Dette specialer begrænser sig til at se på en del af de danske børsnoterede virksomheder, herunder de virksomheder som fremgår af C25-indekset. Specialet kunne have valgt at inkludere de resterende børsnoterede virksomheder samt, de mindre virksomheder, som agerer på det danske marked. CSRD-direktivet kommer til at omfatte virksomheder ned til størrelsen *små og mellemstore virksomheder*, hvorfor problemstillingen om parathed også er relevant for dem. I og med at børsnoterede virksomheder vil blive omfattet af oplysningskravene først, vurderes det, at det er disse som har størst motivation for at arbejde med deres nuværende ESG-rapportering. Yderligere, er der afgrænset til C-25 virksomhederne, da de har et større internationalt fokus, hvormed de skal tilgodese

forventningerne fra mange interessenter og samfund nationalt og internationalt. Specialet har valgt at se nærmere på specifikt udvalgte virksomheder i stedet for at se på alle aktørerne. Årsagen hertil er afledt af specialet længde- og tidsmæssige begrænsning. I specialet anvendes den kvantitative indholdsanalyse, som er udarbejdet ud fra foruddefineret kriterier, som fremgår af de udarbejdede kodningsskemaer. For at forstå rapporteringernes indhold er det nødvendigt at læse mellem linjerne, som kan have en betydning for objektiviteten, da forskeren anvender en grad af subjektivitet til at fortolkningen af indhold. Bestræbelserne på at fastholde objektiviteten igennem analysen hænger sammen med de foruddefinerede kriterier af kodningsskemaet.

En anden svaghed ved specialets undersøgelse kommer af den manglende almene definition af hvad en ESG-rapportering skal indeholde. Indholdet i rapporteringen bliver mere klart defineret af CSRD-direktivet, men rapporteringerne inkluderet i undersøgelsen har ikke været omfattet af denne endnu. Det har derfor været vigtigt at definere hvad der menes med ESG-rapportering og hvad begrebet dækker over. I specialets perspektivering vil der gives forslag til, hvordan man kan arbejde videre med opdagelserne.

6. Kodningsskema og empiri

Denne del af specialet indeholder en opstilling af kodningsskema, som er udarbejdet gennem en indholdsanalyse af den kommende ESRS-lovgivning. Yderligere, præsenteres den indsamlede empiri bestående af en kvantificering af de udvalgte virksomheders ESG-rapportering. Der gives en kort beskrivelse af hvordan der arbejdes med ESG og udviklingen over hvad ESG-rapporter indeholder over analyseperioden. Yderligere, vil der gives eksempler på hvordan vurderingen af den kvantificerede score for udvalgte oplysningskrav er foretaget.

6.1.1 Afkodning af data – opstilling af kodningsskema

Dette speciale har udarbejdet et kodningsskema, som udfyldes for hver af de udvalgte virksomheder ud fra kvantificering af ESG-rapporteringernes indhold. Dette skema er indsat som bilag 1. Skemaet er udarbejdet med udgangspunkt i den nye lovgivningsstandard ESRS, som er i udkast stadie på tidspunktet for specialets udarbejdelse.

Til udarbejdelsen af kodningsskemaet har dette speciale hentet inspiration fra den metodiske tilgang KPMG anvendt i en rapport, der er blevet offentliggjort i 2022. I denne rapport har KPMG valgt at opdele deres analyse i de forskellige typer af krav, som der foreligger i den nye lovgivning. Først så rapporten ind i de generelle oplysningskrav, som blandt andet indeholder det dobbelte

væsentlighedsprincip og obligatorisk begrænset sikkerhedsstillelse. Herefter, så den ind i de forskellige underemner af ESG, nemlig de miljømæssige-, sociale- og ledelsesforhold (KPMG, 2022b).

ESG-rapporteringerne er kvantificeret ved hjælp af tal, som tilsikrer, at der kan foretages sammenligning mellem de forskellige virksomheders resultater. Indholdsanalysen er udarbejdet med udgangspunkt i offentliggjorte årsregnskaber og ESG-rapporter for de udvalgte virksomheder i perioden 2020-2022. Perioden er bestemt til dette tidsrum, da det var tilbage i 2020, at erhvervslivet gjorde EU-kommissionen opmærksom på, at de savnede generelle rapportering standarder (EU Kommissionen, 2020). Virksomhederne har dermed været bevidste om, at der højst sandsynligt ville komme en udvikling, og dermed klar over, at dette ville medføre nye rapporteringskrav. Det vil dermed være muligt at følge en udvikling i virksomhedernes rapporteringer fra år til år.

Kvantificeringen af de obligatoriske rapporteringskrav er foretaget ud fra ESRS-lovgivningen. Lovgivningen er delt op i 12 standarder, hvoraf to af dem er generelle oplysningskrav, som der skal forelægge rapportering på. De resterende ti standarder vedrører miljømæssige-, sociale- og ledelsesmæssige krav. Der er valgt at kvantificere ESG-rapporteringens indhold ud fra en skala fra 0-2. 0 er udtryk for, at der ikke bliver rapporteret på oplysningskrave eller oplysning ikke er tilstrækkelig, 1 er et udtryk for at der delvist bliver rapporteret efter kravene og 2 betyder, at virksomheden rapporterer efter kravet i nuværende rapportering. Det defineres, at scoren 1 gives i tilfælde, hvor virksomheden oplyser efter dele af oplysningskravets bestemmelser men ikke alle. Kodningsskemaet er delt op i de 4 overordnede kategorier: *Generelle oplysningskrav, miljømæssige-, sociale- og ledelsesmæssige krav*. Under hver kategori tages der udgangspunkt i de enkelte standarders oplysningskrav, hvorfor overskriften med fed skrift er den relevante standard. Det er vurderet, at scores også anvendes på overskriften, og hermed standarden, for at vise den samlede oplysningsevne for virksomheden på standards niveau.

De generelle oplysningskrav omhandler blandt andet risikovurderingen af væsentlige forhold afledt af virksomhedens aktivitet, hvor det kræves, at der foretages en risikovurdering ud fra princippet om dobbelt væsentlighed. For at sikre retvisende og passende vurdering skal oplysningerne være relevante, pålidelige og nøjagtige. ESRS kræver, at virksomhederne oplyser om hvordan de anvender kriterier for indvirknings- og finansiell væsentlighed. For ESRS 1 foreligger, der et krav om, at der skal afgives en forklaring, hvis det vurderes, at en emnespecifik standard ikke er væsentlig for deres rapportering. Dette krav er udeladt af kodningsskemaet, da ingen af virksomhederne vil have rapporteret herpå, da der ikke har foreligget et krav herfor i nuværende bestemmelser. Yderligere,

foreligger der en række obligatoriske oplysningskrav afledt af ESRS 2, som skal oplyses uanset væsentlighedsvurderings resultat. IRO-2 om henvisning i rapportering til hvor standarderne er anvendt er ikke mulig, da de ikke har rapporteret herefter endnu. Kravet er derfor lavet om til om, de er klar til følge bestemmelserne heraf. Nedenfor er der opstillet en del af kodningsskemaet til anvendelse for analysen af de udvalgte virksomheder.

Generelle oplysningskrav - ESRS 1 og 2	År: xxxx
ESRS 1 - Generelle krav	
Dobbelt væsentlighedsprincippet	
Oplysninger for hele værdikæden samt anvendelse af estimering hertil	
Anvendelse af tidshorisont (kort, mellemlang og lang sigt)	
Forberedelse og præsentation af information (inkl. Sammenligningstal)	
ESRS 2 - Generelle Oplysninger	
BP - 1: Generel basis for forberedelsen af bæredygtighedsrapportering	
BP - 2: Oplysninger for specielle omstændigheder	
GOV-1: Roller i toppen, komposition og diversitet heraf og evner indenfor ESG	
GOV-2: Indhentning af information og håndtering heraf	
GOV-3: Bæredygtighedsrelateret incitamentsordninger	
GOV-4: Due diligence for bæredygtighed	
GOV-5: Væsentlig oplysning af risikostyring og interne kontroller	
SBM-1: Markedsposition og strategi vedrørende bæredygtighed	
SBM-2: Interessenters interesser og synspunkter inkluderet i strategi	
SBM-3: Væsentlige effekter, risici og muligheder afledt af bæredygtighed	
IRO-1: Proces for identificering og vurdering af væsentlige forhold	
IRO-2: Oplysning af oplysningskrav fra ESRS med henvisning (Er de klar til det?)	

Tabel 7: Del af kodningsskema relevant for obligatoriske rapporteringskrav af ESRS.

De miljømæssige krav består af 5 standarder og relaterer sig til virksomhedens miljømæssige præstation. Kravene fastlægger blandt andet krav til rapportering om CO₂-udledninger, energiforbrug, vandforbrug og affaldshåndtering. Herudover skal virksomheden rapportere om eventuelle væsentlige miljømæssige risici og muligheder, som de har identificeret samt, deres miljømæssige strategier og mål. ESRS 1 fastlægger et obligatorisk krav vedrørende standard ESRS E1, hvorimod der skal oplyses i overensstemmelse med de andre standarder, hvis virksomheden vurderer det væsentlig efter det dobbelte væsentlighedsprincip (ESRS 1, 2022). Nedenfor er den relevante del af kodningsskemaet for de miljømæssige krav opstillet.

Miljømæssige oplysningskrav - ESRS E1 - E5	År: xxxx
ESRS E1 - Klimaforandringer	
E1-1: Plan for at mitigere emission af drivhusgasser	
E1-2: Politikker	
E1-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E1-4: Målsætninger for scope 1, 2 og 3	
E1-5: Virksomhedens energiforbrug (MWh) og mix.	
E1-6: Bruttoemission af drivhusgasser Scope 1, 2 og 3.	
E1-7: Fjerne drivhusgas og mitigerende projekter	
E1-8: CO2 prisordninger til at understøtte politikker og mål	
E1-9: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E2 - Forurening	
E2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E2-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E2-3: Målsætninger	
E2-4: Forurenende stoffer genereret eller anvendt i produktion/driften	
E2-5: Stoffer af høj bekymring	
E2-6: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E3 - Vand og Hav ressourcer	
E3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E3-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E3-3: Målsætninger	
E3-4: Vandbrug, vand genbrugt, lagring af vand og vand intensitet	
E3-5: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	
E4-1: Overgangsplan	
E4-2: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E4-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E4-4: Målsætninger	
E4-5: Væsentligste effektresultater på biodiversitet og økosystemer	
E4-6: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E5 - Ressourceforbrug og cirkulær økonomi	
E5-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E5-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E5-3: Målsætninger	
E5-4: Væsentlige indgående ressourcer, oplysning vedvarende ressourcer og genanvendte	
E5-5: Væsentlige udgående ressourcer (inkl. Spild).	
E5-6: Kvantificering af finansielle effekter	

Tabel 8: Del af kodningsskema relevant for miljømæssige rapporteringskrav af ESRS.

De sociale oplysningskrav består af 4 standarder, der relaterer sig til virksomhedens præstationer inden for sociale forhold som medarbejderrettigheder, arbejdsforhold og samfundsmæssige forhold. Rapporteringskravene indeholder krav til oplysning om arbejdsstyrkens diversitet og inklusion, trivsel og sikkerheder samt, deres bidrag til lokalsamfundet og samfundet generelt. Yderligere, skal der

oplyses om, hvorledes virksomheden engagerer sig med arbejdsstyrken og samfundet, herunder berørte samfund og forbruger. ESRS 1 fastlægger et obligatorisk krav vedrørende standard ESRS S1, hvor krav S1-1 til S1-9 skal oplyses uanset væsentlighedsvurdering. Der skal derimod oplyses i overensstemmelse med de resterende krav af ESRS S1 og de andre standarder, hvis virksomheden vurderer det væsentlig efter det dobbelte væsentlighedsprincip (ESRS 1, 2022). Nedenfor er den relevante del af kodningsskemaet for de sociale krav opstillet.

Sociale oplysningskrav - ESRS S1 - S4	År: xxxx
ESRS S1 - Egen arbejdsstyrke	
S1-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S1-2: Proces for engagering med egen arbejdsstyrke	
S1-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S1-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S1-5: Målsætninger	
S1-6: Karakteristika om arbejdsstyrken	
S1-7: Karakteristika om den ikke ansatte arbejdsstyrke	
S1-8: Kollektive overenskomsters dækning af arbejdsstyrken	
S1-9: Kønsfordeling i topledelsen, aldersfordeling af alle ansatte	
S1-10: Tilstrækkelig og passende lønforhold	
S1-11: Social beskyttelse ved tab af indtægt	
S1-12: Individer med handicap i arbejdsstyrke	
S1-13: Trænings- og færdighedsudviklings muligheder	
S1-14: Dækning af sundheds- og sikkerhedsordninger og antal af arbejdsskader m.m.	
S1-15: Ret til familie relateret orlov, herunder barsel m.m.	
S1-16: Lønforskel mænd/kvinder samt procentvis forskel mellem bedst og median løn	
S1-17: Hændelser/klager om alvorlige menneskerettighedsbrud	
ESRS S2 - Arbejdsstyrken i værdikæden	
S2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S2-2: Proces for engagering med værdikædes arbejdsstyrke	
S2-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S2-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S2-5: Målsætninger	
ESRS S3 - Berørte samfund	
S3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S3-2: Proces for engagering med berørt samfund	
S3-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S3-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S3-5: Målsætninger	
ESRS S4 - Forbrugere	
S4-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S4-2: Proces for engagering med forbruger	
S4-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S4-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S4-5: Målsætninger	

Tabel 9: Del af kodningsskema relevant for sociale rapporteringskrav af ESRS.

Ledelses kravene består af en standard, som relaterer sig til virksomhedens ledelses- og styringspraksis. Kravene består blandt andet af oplysning om forvaltning af leverandører og aktiviteter relateret til politisk indflydelse. Yderligere, består kravene i oplysning af politikker for anti-korruption og bestikkelse samt krav om særskilt oplysning, hvis der har været identificeret korruption eller bestikkelse i det indeværende regnskabsår. Der skal foretages rapportering om hændelser for korruption eller bestikkelse samt, politikker om forretningsadfærd og initiativer til at fastsætte, udvikle eller promovere virksomhedskultur uanset væsentlighedsvurderingen. De resterende oplysningskrav skal oplyses, hvis det vurderes væsentlig (ESRS G1, 2022). Der er nedenfor opstillet den del af kodningsskemaet, som er relevant for de ledelsesmæssige oplysningskrav af ESRS.

Ledelsesmæssige oplysningskrav - ESRS G1	År: xxxx
ESRS G1 - Forretningsadfærd	
G1-1: Initiativer vedrørende virksomhedskultur samt politikker for forretningsadfærd	
G1-2: Forvaltning af leverandører og deres påvirkning på værdikæden	
G1-3: Systemer til at forebygge, opdage, efterforske og reagere (Korruption og bestikkelse)	
G1-4: Bekræftede hændelser for korruption og bestikkelse	
G1-5: Aktiviteter relateret til politisk indflydelse (inkl. monetære værdi af bidrag)	
G1-6 Betalingspraktikker	

Tabel 10: Del af kodningsskema relevant for ledelsesmæssige rapporteringskrav af ESRS.

6.1.2 Empiri

A.P. Møller Mærsk

Mærsk har igennem hele den fastsatte analyseperiode rapporteret om ESG-relateret forhold i deres udarbejdede års- og ESG-rapportering. Disse rapporteringer indeholder dermed oplysninger af finansiel og ikke-finansiel karakter. Kvantificering af rapporteringer til udfyldelse af udarbejdet kodningsskema tager udgangspunkt i disse rapporteringer.

ESG-rapporterne inkluderer en væsentlighedsvurdering, ESG-strategi, væsentlige politikker og initiativer, resultater for perioden, tabel over ikke-finansielle nøglepræstationsindikatorer, udtalelse fra ledelsen samt, en erklæring med begrænset sikkerhed fra revisor, der validerer ESG-præstations data.

Mærsk har i alle årene for den udvalgte analyse periode tilhørt regnskabsklasse D med mere end 500 ansatte. Mærsk har i perioden udarbejdet deres ESG-rapportering med udgangspunkt i obligatoriske rapporteringskrav samt frivillige initiativer.

A.P. Møller Mærsk A/S			
	2020	2021	2022
Obligatorisk rapportering	ÅRL § 99a, 99b og 107d	ÅRL § 99a, 99b, 99d og 107d. EU Taksonomi	ÅRL § 99a, 99b, 99d og 107d. EU Taksonomi
Frivillig rapportering	SASB, TCFD, UNGC, SDG og GRI	SASB, TCFD, UNGC, SDG og GRI	SASB, TCFD, UNGC, SDG og GRI

Tabel 11: Obligatorisk og frivillig rapportering for A.P. Møller Mærsk A/S i perioden 2020-2022 (A.P. Møller Mærsk A/S, 2020a, 2020b, 2021a, 2021b, 2022a, 2022b).

Af ovenstående tabel kan det udledes, at Mærsk i 2020 ikke har rapporteret på ÅRL § 99d og EU-taksonomi. Dette er afledt af, at dette ikke har været påkrævet i 2020 og derfor ikke været nødvendigt at rapportere på. Mærsk opfylder dermed de obligatoriske lovgivningskrav til rapportering. Mærsk har valgt at anvende GRI som vejledning i forbindelse med udarbejdelse af deres rapportering i alle årene. Ydermere, udarbejder Mærsk nøglepræstationsindikatorer (KPI's) i overensstemmelse med SASB og TCFD samt, støtter principperne af UNGC.

For hele analyseperioden har Mærsk arbejdet med de 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling, hvortil de i deres ESG-rapportering har rapporteret på hvilke verdensmål de har bidraget til. I 2020 har de i forbindelse med deres ESG-strategi identificeret verdensmålene 3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16 og 17, som de har ambitioner med at bidrage til (A.P. Møller Mærsk A/S, 2020b). I 2021 har de tilføjet verdensmålene 4 og 11 i forbindelse med deres nytilkomne ambition vedrørende human kapital og borgerskab (A.P. Møller Mærsk A/S, 2021b). I 2022 har de tilføjet verdensmålet 15 om livet på land i forbindelse med ambition om at levere nødberedskab til klimakriser (A.P. Møller Mærsk A/S, 2022b).

Ved anvendelse af indholdsanalyse er der foretaget en kvantificering af rapporteringerne for at udfylde det udarbejdede kodningsskema. Nedenfor er der vist 3 eksempler på hvordan vurderingen af scoren for et oplysningskrav er foretaget for Mærsk med udgangspunkt i rapporteringer for 2022. Det samlede kodningsskema for Mærsk over hele analyseperioden fremgår af bilag 2-5.

ESRS 1: Dobbeltvæsentlighedsprincippet

Et af de vigtigste elementer for alle ESRS-standarderne er det dobbelte væsentlighedsprincip, da det anvendes på tværs af alle standarder. Princippet anvendes af virksomhederne til at vurdere om miljømæssige-, sociale- og ledelsesmæssige indvirkninger, risici og muligheder er væsentlige for virksomheden. Princippet går ud på, at der foreligger et væsentligt forhold, hvis forholdet vil have væsentlig faktisk, potentiel eller negativt indvirkning på individer eller miljøer på kort-, mellemlang-

eller lang sigt.

Princippet dækker over to dimensioner: indvirknings væsentlighed og finansiell væsentlighed. De to er indbyrdes forbundet, men hvis et forhold er væsentlig af blot den ene af de to typer skal der oplyses herom. For hver emnespecifik standard skal der foretages en væsentlighedsvurderingen efter det dobbelte væsentlighedsprincip.

For at foretage vurderingen om Mærsk efterlever standardens krav om at anvende det dobbelte væsentlighedsprincip ses der på den oplyste væsentlighedsbetragtning for Mærsk af ESG-rapporten. Af side 18 i ESG-rapporteringen (A.P. Møller Mærsk A/S, 2022b) oplyser Mærsk om hvordan de foretager en væsentlighedsvurdering af ESG-forhold. Heraf kan det identificeres, at de anvender en fire-trins model, hvor trin 1 er inputs til anvendelse for vurderingen. Det næste step er deres vurdering, som består af to typer af indvirkninger: 1) Sociale og miljømæssige samt 2) finansiell væsentlighed. Trin 3 er validering af den foretaget væsentlighedsvurdering. Det sidste trin er outputtet af modellen, hvor de kommer frem til deres identificerede væsentlige forhold (Ibid). Modellen lægger sig meget op ad principperne i det dobbelte væsentlighedsprincip af ESRS, hvorfor det er vurderet at give Mærsk en score på 2 i forhold til anvendelse af det dobbelte væsentlighedsprincip.

ESRS E1: Oplysningskrav E1-6

Dette oplysningskrav vedrører oplysning af virksomhedens bruttoemission af drivhusgasser i scope 1, 2 og 3. Scope 1 er emission direkte afledt af virksomhedens egne eller kontrollerede aktiviteter, herunder driften. Scope 2 er emissioner afledt indirekte af virksomheden, som vedrører købt energi. Scope 3 omfatter emissioner, der ikke er foretaget af virksomheden selv. Emissionen er foretaget i virksomhedens værdikæde, som ikke direkte er afledt af virksomhedens egne eller kontrolleret aktiviteter og dermed ikke falder inden for scope 1 eller 2. Oplysningskravet består i, at Mærsk skal oplyse om deres bruttoemission af drivhusgasser i scope 1, 2 og 3. Yderligere, er det bestemt af oplysningskravet ESRS E1, at der skal oplyses om emissionsintensiteten, som er et udtryk for den totale bruttoemission af alle tre scopes delt med den totale nettoomsætning (ESRS E1, 2022).

I ESG-rapporteringen s. 58 (A.P. Møller Mærsk A/S, 2022b) fremgår klimarelevant præstationsdata. Her kan det identificeres, at Mærsk oplyser om drivhusgas emissioner (CO₂e) for scope 1, 2 og 3 samt, for den samlede mængde emission. Yderligere, er emissionen delt op i lokationsbaseret og markedsbaseret (Ibid). Tabellen oplyser dog ikke om emissionsintensiteten for Mærsk, hvorfor det ikke kan vurderes, at oplysningskravet er helt opfyldt. Det vurderes derfor, at Mærsk delvist opfylder oplysningskravet og får scoren 1.

Det må forventes, at dette krav hurtigt kan blive opfyldt i og med, at den totale emission er oplyst af ESG-rapporten og nettoomsætningen er opgivet af årsregnskabet, men ved ikke at oplyse om emissionsintensiteten, så kan kravet fastsættes som opfyldt.

ESRS S1: Oplysningskrav S1-2

Oplysningskravet S1-2 omhandler kravet om oplysning af den generelle proces for engagering med virksomhedens egen arbejdsstyrke om aktuelle, negative eller potentielle væsentlige forhold. Oplysningskravet sætter krav til oplysning om hvordan der engageres med egen arbejdsstyrke, herunder om kommunikationen foretages direkte med medarbejderne eller repræsentanter. Yderligere, sættes der krav til hvor ofte virksomheden engagerer sig med arbejdsstyrken (ESRS S1, 2022).

I ESG-rapporteringen s. 17 (A.P. Møller Mærsk A/S, 2022b) er der oplyst, hvorledes Mærsk engagerer sig med flere forskellige typer af stakeholder grupper. Heraf oplyser Mærsk om, at deres engagering med deres medarbejdere sker i form af daglige interaktioner mellem managere og kollegaer. Yderligere, foretager de spørgeskemaundersøgelser om engagering og inkludering. Mærsk har yderligere oplyst om medarbejderes forventninger, som inkluderer meningsfyldt arbejde, retfærdig behandling og løn, en følelse af at høre til for alle samt, gode udviklingsmuligheder (Ibid). Ud fra ovenstående er det hermed vurderet, at Mærsk oplyser om alle punkterne i oplysningskravet, hvorfor der er afgivet en score på 2 i kodningsskemaet.

Carlsberg

For hele analyseperioden har Carlsberg rapporteret om ESG-relateret forhold i deres udarbejdede års- og ESG-rapportering. Til udfyldelse af udarbejdet kodningsskema er der afgrænset til kun at tage udgangspunkt i disse rapporteringer.

De offentliggjorte ESG-rapporter inkluderer væsentlighedsbetragtning, ESG-strategi, væsentlige politikker og initiativer, præstation for perioden i form af forklaringer og tabel over ikke-finansielle nøgletalspræstationsindikatorer, udtalelse fra ledelsen samt, en begrænset sikkerhedserklæring. Erklæringen validerer præstationsdata for ESG og dækker ikke over den resterende del af rapporten.

Carlsberg har tilhørt regnskabsklasse D med mere end 500 ansatte i hele perioden. ESG-rapporter udarbejdet i perioden har taget udgangspunkt i både obligatoriske rapporteringskrav afledt af lovgivning samt, frivillige internationale initiativer.

Carlsberg A/S			
	2020	2021	2022
Obligatorisk rapportering	ÅRL § 99a, 99b og 107d	ÅRL § 99a, 99b, 99d og 107d	ÅRL § 99a, 99b, 99d og 107d. EU Taksonomi
Frivillig rapportering	TCFD, SDG, UNGC og GRI	TCFD, SDG, UNGC og GRI	TCFD, SDG, UNGC og GRI

Tabel 12: Obligatorisk og frivillig rapportering for Carlsberg A/S i perioden 2020-2022 (Carlsberg A/S, 2020a, 2020b, 2021a, 2021b, 2022a, 2022b).

Som for Mærsk har Carlsberg ikke rapporteret i overensstemmelse med ÅRL §99d og EU-taksonomien i 2020. Oplysningskravene herefter har ikke være påkrævet i 2020, hvorfor det er forventeligt at de ikke har rapporteret herefter. I alle årene efterlever Carlsberg de obligatoriske lovgivningskrav til hvad der skal rapporteres på. I 2021 rapporterer Carlsberg om, at de ikke har aktiviteter, som er i overensstemmelse med EU-taksonomien definition af en *eligeble* aktivitet. I 2022 har de tilpasset dele af deres aktiviteter til at være *eligeble*, hvormed der rapporteres herefter.

Til udarbejdelsen af ESG-rapporteringerne har Carlsberg anvendt *GRI's* rapporterings standarder. I alle tre bæredygtighedsrapporter oplyses det, at Carlsberg støtter det globale initiativ UNGC samt, rapporteret på klimaforandringer i overensstemmelse med anbefalingerne af TCFD.

Carlsberg arbejder med de 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling i alle tre rapporteringer, hvor de af hver af rapporteringerne har oplyst hvilke verdensmål deres strategi og aktivitet har bidraget til. Rapporteringerne for 2020 og 2021 oplyser om målsætninger og foretaget initiativer for 10 af de 17 verdensmål. I 2022 har de udvidet deres ambitionsniveau med 3 yderligere verdensmål i deres rapportering (Carlsberg A/S, 2020b, 2021b, 2022b).

Ved anvendelse af indholdsanalyse er der foretaget en kvantificering af rapporteringerne for at udfylde det udarbejdede kodningsskema. Nedenfor er vist 3 eksempler for vurderingen af den afgivet score for et oplysningskrav. Alle eksempler er med udgangspunkt i rapporteringen for 2022. Det samlede kodningsskema for Carlsberg over hele analyseperioden kan ses af bilag 6-9.

ESRS 1: Dobbeltvæsentlighedsprincippet

Der henvises til tidligere forklaring om princippet og dens essentielle betydning i ESRS. Nedenfor fokuseres der vurderingen af den afgivet score for Carlsberg i henhold til anvendelse af det dobbelte væsentlighedsprincip.

Carlsberg oplyser om deres væsentlighedsvurdering af s. 83 i ESG-rapporteringen (Carlsberg A/S, 2022b). Deres væsentlighedsvurderingen er foretaget i 2020 i samarbejde med en tredjepart, *Globe-Scan*. Vurderingen blev foretaget på baggrund af eksisterende data og research fra både interne og eksterne kilder. Data blev anvendt til at identificere en initial liste over forhold, hvorefter de inkluderede data om interesser og synspunkter fra deres interessenter. De konkluderer deres væsentlighedsvurdering med hvilke forhold de identificerede som væsentlige (Ibid). Deres beskrivelse af deres vurdering indeholder ingen oplysning om hvordan de identificerede et forhold som værende væsentligt. For at kunne leve op til principperne for de dobbelte væsentlighedsprincipper skal der foretages en vurdering ud fra en betragtning om indvirknings væsentlighed, finansiell væsentlighed eller en kombination heraf (ESRS 1, 2022). Der bliver ikke oplyst hvordan de identificerer et forhold som væsentlig, hvorfor det ikke kan betragtes til at opfylde kravene af princippet i ESRS 1.

Med udgangspunkt i ovenstående får Carlsberg en score på 0 for anvendelse af det dobbelte væsentlighedsprincip, da det ikke kan identificeres om deres væsentlighedsbetragtning, lever op til de kommende krav. Carlsberg oplyser om, at de i 2023 vil foretage en ny væsentlighedsvurdering, hvortil det anbefales, at denne laves i overensstemmelse med princippet om dobbeltvæsentlighed.

ESRS E3: Oplysningskrav E3-3

ESRS E3 omhandler det miljømæssige forhold vand og hav ressourcer. Oplysningskravet E3-3 omfatter oplysning af virksomhedens målsætninger til at supportere deres politikker samt identificerede væsentlige indvirkninger, risici og muligheder. Målsætninger skal opstilles med udgangspunkt i identificerede indvirkninger, risici og muligheder. Yderligere, skal der foreligge målsætninger om formindskelse af vandforbrug (ESRS E3, 2022).

I Carlsbergs ESG-rapportering har de af s. 42 (Carlsberg A/S, 2022b) oplyst om deres målsætninger vedrørende deres strategi: *Zero Water Waste*. Carlsberg har identificeret deres vandforbrug i ølproduktionen som et væsentlig forhold, da den største ingrediens i ølproduktion er vand. Yderligere, har de bryggerier i områder med høj risiko i forhold til vandmangel. Carlsberg har derfor opstillet mål for 2030 vedrørende effektivisering af vandforbrug i ølproduktionen samt, 100% genopfyldning af vandforbrug i bryggerier i områder med høj risiko (Ibid). Det kan hermed konkluderes, at Carlsberg har fastsat mål vedrørende deres væsentligt identificerede indvirkninger, risici og muligheder samt formindskelse af vandforbrug. De opfylder derfor oplysningskravene af E3-3 og får en score på 2.

ESRS G1: Oplysningskrav G1-3

ESRS G1 omhandler de ledelsesmæssige oplysningskrav af ESRS-standarden. G1-3 vedrører oplysningspligt for virksomhedens forebyggelse og opdagelse af korruption eller bestikkelse, herunder hvilke systemer virksomheden har for at forebygge og opdage, undersøge og svare på formodninger eller hændelser relateret til korruption eller bestikkelse. Yderligere, foreligger der et krav om at oplyse om relateret træning af medarbejdere (ESRS G1, 2022).

Carlsberg oplyser om, at de har en nultolerance politik i forhold til korruption og bestikkelse på s. 64 i deres ESG-rapportering (Carlsberg A/S, 2022b). De har en udarbejdet en ”*Anti-bribery & Corruption Policy*” til formål for at vejlede deres medarbejdere til hvordan de kan identificere og undgå rød-flags situationer. Ved ansættelse hos Carlsberg skal man igennem online træning vedrørende denne politik. Ansatte skal foretage træning hvert tredje år for at sikre, at deres medarbejdere udfører deres arbejde i overensstemmelse med politikken. Carlsberg har mere dybdegående træning for medarbejdere, der besidder roller af højere risiko, hvor deres interageres regelmæssigt med regeringer. Ydermere, har Carlsberg i 2022 færdiggjort et nyt projekt med forbedret screening imod antibestikkelse og handelssanktioner. Screeningsprocessen består af et automatisk værktøj, der screener involveret tredjeparter mod røde flag, herunder hvis de har været under efterforskning for bestikkelse før, negativ medieeksponering m.m. (Ibid).

Der foreligger altså oplysning af systemer til forebyggelse af korruption og bestikkelse. Deres medarbejdere skal igennem træning og udvikling regelmæssigt med mere dybdegående træning for medarbejdere, der besidder roller med højere risiko for forekomst. Yderligere, har de et automatisk screeningsværktøj til at supportere deres identificering og risikovurdering af rød-flags situationer. Carlsberg opfylder hermed kravene af G1-3 og får en score på 2.

Novo Nordisk

Novo Nordisk har en anden tilgang til oplysning af bæredygtige forhold end Mærsk og Carlsberg. De oplyser om deres miljømæssige-, sociale- og ledelsesrelevante forhold i en samlet integreret rapport. Rapporteringen indeholder dermed både information af finansiell og ikke-finansiell karakter samlet i en rapport i stedet for to.

De offentliggjorte rapporteringer inkluderer en væsentlighedsbetragtning, ESG-strategi, væsentlige politikker og initiativer, præstation for perioden i form af forklaring og tabel over ikke-finansielle nøgletalpræstationsindikatorer, udtalelse fra ledelsen samt, en erklæring med begrænset sikkerhed.

Erklæringen validerer præstationsdata for ESG og dækker ikke over den resterende del af rapporterne. Ydermere, indeholder rapporteringen de normale og forventede oplysning ved offentliggørelse af et årsregnskab.

Novo Nordisk har i hele den fastlagte periode tilhørt regnskabsklasse D med mere end 500 ansatte. Rapporteringen tager udgangspunkt i både obligatoriske rapporteringskrav afledt af lovgivning samt frivillige internationale initiativer. Nedenstående opridser obligatorisk og frivillig rapportering, som Novo Nordisk har anvendt til udarbejdelsen af deres integreret rapporteringer.

Novo Nordisk A/S			
	2020	2021	2022
Obligatorisk rapportering	ÅRL § 99a, 99b og 107d	ÅRL § 99a, 99b, 99d og 107d. EU Taksonomi	ÅRL § 99a, 99b, 99d og 107d. EU Taksonomi
Frivillig rapportering	TCFD, UNGC, SASB, SDG, IIRF	TCFD, UNGC, SASB, SDG, IIRF	TCFD, UNGC, SASB, SDG, IIRF

Tabel 13: Obligatorisk og frivillig rapportering for Novo Nordisk A/S i perioden 2020-2022 (Novo Nordisk A/S, 2020, 2021, 2022).

I 2020 har Novo Nordisk ikke rapporteret efter bestemmelserne i ÅRL §99d og EU-taksonomien. Dette er afledt af, at der ikke har foreligget oplysningskrav herom før i 2021, hvor bestemmelserne trådte i kraft. I 2021 rapporteringen oplyser Novo Nordisk om, at de ikke har aktiviteter, som er i overensstemmelse med EU-taksonomien definition af en *eligeble* aktivitet. I 2022 har de fået tilpasset dele af deres aktiviteter til at være eligeble og rapporterer efter bestemmelserne. Novo Nordisk rapporterer altså efter de obligatoriske krav i hele analyseperioden.

Udarbejdelsen af den integrerede rapportering er i hele perioden foretaget efter kravene af det IIRF, *International Integrated Reporting Framework*. Novo støtter det globale initiativ UNGC samt, rapporterer på klimaforandringer i forhold til virksomheder og samfund i overensstemmelse med anbefalingerne af TCFD.

Rapporteringerne oplyser yderligere, at Novo overholder kravene for SASB. I 2020 og 2021 rapporterne oplyser de om, at de har fokuseret deres handlinger mod verdensmålene 3 og 12, hvor de mener, at de kan maksimere deres påvirkninger. For 2022 oplyser de, at de har formået yderligere fremskridt i forhold til verdensmålene for bæredygtig udvikling. Der bliver dog ikke nævnt noget om hvilke verdensmål de har haft fokus på, men det antages, at de som minimum oplyser på de samme som i tidligere periode.

Indholdsanalyse anvendes til at kvantificere rapporteringerne for analyseperioden med formålet om at undersøge om de opfylder de fremtidige oplysningskrav. Oplysningskravene er gennemgået enkeltvist i forhold til rapporteringerne og nedenfor gennemgås 3 eksempler for Novo Nordisk modtaget score i 2022. Det samlede kodningsskema for Novo Nordisk over hele analyseperioden kan ses af bilag 13.

ESRS 1: Dobbeltvæsentlighedsprincippet

Novo Nordisk oplyser på s. 12 i deres integreret rapportering (Novo Nordisk A/S, 2022) om deres væsentlighedsvurdering. Navnet på deres væsentlighedsvurdering er *dobbelt væsentlighedsvurdering*, som er i lig med princippet navn i ESRS. Novo's dobbelte væsentlighed ligger i, at de vurderer (1) hvordan deres aktiviteter påvirker samfund og planeten og (2) hvordan samfund og planeten påvirker deres aktiviteter finansielt (Ibid). Dette er de samme typer af væsentlighed, som der ligger i principperne opgivet af ESRS. Novo's tilgang og metode til at foretage en bæredygtig væsentlighedsvurdering bygger derfor på de samme principper som ESRS og de får en score på 2.

ESRS 2: Oplysningskrav GOV-5

ESRS 2 præsenterer de obligatoriske generelle oplysningskrav, som alle virksomheder skal oplyse i forbindelse med deres bæredygtighedsrapportering. Oplysningskravet GOV-5 vedrører oplysning af virksomhedens væsentligste redskaber og interne kontroller for bæredygtighedsrapporteringens processer (ESRS 2, 2022). Novo oplyser deres tilgang til risikostyring i rapporteringen på s. 45-46 (Novo Nordisk A/S, 2022). Deres risikostyring er baseret på at identificere og mitigere både operationel risiko, som medfører en risiko på kort- og mellemlangsig, og strategisk risiko, der medfører en risiko på lang sigt. Årligt gennemgår den øverste ledelse og bestyrelsen Novos strategiske risikoprofil, hvorefter de oplyser om de væsentligste risici på lang sigt. Hvert halvår bliver et såkaldt "*Risk-grid*" gennemgået, hvor deres største operationelle risici indgår (ibid).

For begge gennemgange er der oplyst en kort beskrivelse af hvordan de har udarbejdet den strategiske risikoprofil, *Risk-gridet* samt, hvilke handlinger de foretager sig i forbindelse hermed. Novo oplyser hermed om deres tilgang til deres risikostyring, væsentlige identificerede risici samt, hvilke handlinger der foretages til enkelte risici. Der bliver dog ikke oplyst tilstrækkeligt om deres interne kontrolsystem i forhold til bæredygtighedsrapporteringen. Det vurderes hermed, at Novo delvist rapporterer efter oplysningskravene af GOV-5, hvorfor GOV-5 har en score på 1.

ESRS S2:

Oplysningskravet af ESRS S2 omhandler oplysning af relevans for værdikædens arbejdsstyrke. Kravene af denne standard har til formål at give interessenterne en forståelse for virksomhedens væsentligste indvirkninger på værdikædens arbejdsstyrke. Dette indebærer blandt andet oplysning af forhold som identificering af indvirkninger, risici og muligheder afledt af virksomhedens arbejdsstyrke, tilgang og metode til at tage handling på identificerede forhold samt målsætninger (ESRS S2, 2022).

I Novos ESG-rapportering er det primære fokus for arbejdsstyrken pålagt deres egen og ikke på tværs af værdikæden. Oplysningerne om værdikæden består af målsætninger om at formindske emissioner på tværs heraf, men ikke forhold omkring arbejdsstyrken (Novo Nordisk A/S, 2022). I modellen antages det derfor, at Novo har vurderet, at de ikke har identificerede væsentlige forhold vedrørende værdikædens arbejdsstyrke. Det er dog næppe realistisk, at der ikke foreligger sådanne forhold i virksomhed af Novos størrelse.

Scoren i kodningsskemaet er derfor 0, men ved sammentælling af den samlede totale score og den totale mulige score, så vil standarden S2 udelades. Af ESRS 1 fremgår det, at ved identificering af en uvæsentlig standard ud fra en væsentlighedsanalyse, skal der afgives en kommentar om vurderingen (ESRS 1, 2022). ESRS-standarderne har dog ikke fundet anvendelse på rapportering, hvormed det ikke har været nødvendigt at oplyse herom i ESG-rapportering for 2022. Når ESRS bliver lovpligtigt fra påbegyndte regnskabsår den 1. januar 2024, vil der skulle inkluderes oplysning om, at standarden ikke findes væsentlig, hvis det er tilfældet der.

7. Analyse

Denne del af specialet vil analysere empirien præsenteret i foregående del af specialet. Først redegøres for analysemodellen, der anvendes til at analysere den indsamlede empiri. Efterfølgende vil der foretages analyse af de udvalgte virksomheder samt, foretages en sammenligning på tværs af disse.

I del 3 af dette speciale blev figur 2 præsenteret med en virksomheds forskellige typer af ansvar. Analysen af empirien tager udgangspunkt i denne pyramide til analysen af den præsenterede empiri. De to nederste niveauer af pyramiden er det økonomiske og legale ansvar, som virksomhedernes interessenter kræver opfyldt. Dette gøres igennem obligatoriske rapportering, som er under konstant udvikling med indtrædelse af ny lovgivning på området. Introduktionen af CSRD-direktivet og de

tilhørende ESRS-standarder medfører en ny begrebsramme for den obligatoriske rapportering. Virksomhedernes legale ansvar er derfor i gang med en større forandring med det første set af ESRS-standarderne, og det er kun starten med flere standarder under opsejling (EFRAG, 2023b). Hvis virksomhederne ikke formår at opfylde de nye rapporteringskrav, kan det medføre konsekvenser for deres legitime status i samfundet. Specialet undersøger derfor udvalgte virksomheders rapporteringsgrad i forhold til opfyldelse af de nye oplysningskrav afledt af det første set af ESRS.

Analysen af de udvalgte virksomheder er foretaget med udgangspunkt i de kvantificerede rapporteringer, som fremgår af kodningsskemaerne i bilag 2-13. Kodningsskemaerne er foretaget på oplysningskravsniveau, men i analysen præsenteres en rapporteringsgrad på både oplysningskravs- og standards niveau. Rapporteringsgraden er et udtryk for i hvilken grad rapporteringen opfylder de fremtidige standarder og oplysningskrav.

For at kunne beregne en rapporteringsgrad på standards niveau, er det nødvendigt at foretage en konvertering af resultaterne på oplysningskravsniveau. Konverteringen er lavet ud fra en gennemsnitsbetragtning af den opnåede score for alle oplysningskravene inden for en standard. Nedenfor vises et eksempel på en konvertering for at illustrere den anvendte tilgang. Eksemplet tager udgangspunkt i standarden ESRS E4 vedrørende biodiversitet for Mærsk 2022:

A.P. Møller Mærsk A/S	2022
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	1
E4-1: Overgangsplan	1
E4-2: Politikker til kontrol og forebyggelse	2
E4-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	1
E4-4: Målsætninger	1
E4-5: Væsentligste effektresultater på biodiversitet og økosystemer	0
E4-6: Kvantificering af finansielle effekter	0

Tabel 14: ESRS E4 kodningsskema udfyldt for A.P. Møller Mærsk A/S i 2022

Af ovenstående tabel kan det ses, at der foreligger 6 oplysningskrav i standarden ESRS E4, hvor Mærsk i 2022 har fået en samlet score på 5. Hermed er den gennemsnitlige vurdering for standarden 0,83, som her rundes op til 1. Dette er udtryk for, at Mærsk i 2022 delvist rapporterer efter kravene i standard E4. Ved foretagelsen af gennemsnitsbetragtningen afrundes der til nærmeste heltal med undtagelse for afrunding til scoren 2. Scoren 2 er et udtryk for at der bliver rapporteret tilstrækkeligt efter alle oplysningskravene i en standard, hvorfor det ikke ville være retvisende at afrunde til 2. Ved en score på 1,75 ville afrunding til nærmeste heltal, betyde en afrunding til 2. Dette vil være

misvisende, da der vil foreligge oplysningskrav, som virksomheden ikke oplyser tilstrækkeligt på, hvorfor der i sådanne tilfælde vil rundes ned til 1.

Ved at tage udgangspunkt i alle standarderne i ESRS-lovgivningen kan der beregnes en hypotetisk topscore ved opfyldelse af alle standarder. Dette vil tilsvare, at virksomhederne på tidspunktet for deres rapportering oplyser om alle bæredygtighedsforhold af den kommende lovgivning, og hermed opfylder interessenternes forventning om det legale ansvar. I ESRS foreligger der 12 standarder, hvormed den samlede hypotetiske topscore ved tilstrækkelig oplysning efter alle standarderne er 24. Til beregningen af virksomhedernes rapporteringsgrad er der derfor anvendt 24 som 100% rapporteringsgrad.

I dette speciales model er der foretaget en mulig undtagelse til den samlede topscore afledt af, at ESRS tillader, at virksomhederne kan vurdere en emne specifik standard som uvæsentlig på baggrund af dennes væsentlighedsvurdering. I sådanne tilfælde vil virksomhederne i fremtiden skulle give en forklaring i bæredygtighedsrapporteringen for, hvorfor de har vurderet, at den pågældende standard ikke er væsentlig for dem og deres interessenter. Det er ikke tilfældet i den nuværende regulering, hvorfor virksomhederne ikke vil have inkluderet en forklaring for uvæsentlighed. I beregningen af rapporteringsgraden vil den pågældende standard derfor udelades for at skabe det mest retvisende billede, da der relativt nemt kan inkluderes en forklaring i en fremtidig rapportering.

I den opstillede model til beregning af rapporteringsgraden på standards niveau indgår alle oplysningskravene med samme vægt. Begrænsningen afledt heraf er, at ESRS angiver, at det ikke er alle oplysningskrav inden for en standard, der nødvendigvis skal oplyses efter. For nogle af oplysningskravene vil det gælde, at oplysning herefter kan udelades ved vurdering af, at kravet er uvæsentligt for virksomheden og dens interessenter. Til forskel for uvæsentlige standarder, så er det ikke nødvendigt at oplyse en begrundelse for udeladelse af et uvæsentligt oplysningskrav. Her kan virksomhederne blot udelade kravet for rapportering. I modellen vurderes det dog, at det er mest retvisende at fastholde alle kravene med samme vægt, da de nuværende rapporteringer ikke oplyser på baggrund af den nye lovgivning. Hermed er der mulighed for, at virksomhederne ikke har haft den tilstrækkelig data til at kunne oplyse herom eller blot ikke har haft overvejet dette før. Til supplerung af rapporteringsgraden på standardniveau foretages, der en analyse af rapporteringsgrad på oplysningskravsniveau, herunder både obligatoriske og ikke obligatoriske.

7.1 Opfyldelse af nuværende krav

Del 6 af dette speciale præsenterede de udvalgte virksomheders bæredygtighedsrapportering, hvoraf det fremgik hvilken obligatorisk og frivillig rapportering de rapporterede efter. Ved anvendelse af ovenstående analysemodel udarbejdet med udgangspunkt i præsenteret teori, kan der foretages en analyse af virksomhedernes nuværende legitimitet. Modellen fastlægger et krav fra interessenterne om, at virksomhederne skal efterleve deres økonomiske og legal ansvar. Dette indebærer, at Mærsk, Carlsberg og Novo Nordisk skal være profitabel samt overholde gældende lovgivning. Årsregnskabene informerer, at de alle 3 har haft overskud i 2022, hvormed de efterlever deres økonomiske ansvar. Fokus i dette speciale er bæredygtighed, hvormed der vil ses nærmere på om det legale ansvar opfyldes vedrørende gældende lovgivning indenfor bæredygtighedsrapportering. Den obligatoriske rapportering dækker over regulering både på nationalt og internationalt niveau. De udvalgte virksomheders beslutningstagning og styring af deres ESG-tilgang og rapportering er dermed dækket under konceptet *Multi-level governance*.

Den obligatoriske rapportering for store børsnoterede virksomheder i Danmark har udviklet sig over analyseperioden. Gældende for hele perioden er, at de danske virksomheder har været forpligtet til at rapportere om deres bæredygtighedspræstationer i overensstemmelse med EU's bæredygtighedsdirektiv (EU/2014/95). Direktivet blev implementeret i den danske lovgivning i form af ÅRL §99a, som virksomhederne har skulle rapportere i overensstemmelse med i hele perioden. Yderligere, har de tidligere præsenteret paragraffer af ÅRL, §99b og §107d, været gældende i hele perioden. I 2021 udviklede den obligatoriske rapportering sig med introduktionen af ÅRL §99d og EU-taksonomien. ÅRL §99d pålagde krav om oplysning af politik for dataetik. EU-taksonomien fastlagde krav om oplysning af hvilke økonomiske aktiviteter, der kan betegnes som miljømæssigt bæredygtige.

Obligatorisk lovgivning:	2020			2021			2022		
ÅRL § 99a	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ÅRL § 99b	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ÅRL § 99d	N/A			x	x	x	x	x	x
ÅRL § 107d	x	x	x	x	x	x	x	x	x
EU-taksonomi	N/A			x	x	x	x	x	x
	M	C	N	M	C	N	M	C	N

Tabel 15: Efterlevelse af gældende lovgivning i analyseperioden. (M – Mærsk, C – Carlsberg, N – Novo Nordisk.

Tabel 15 ovenfor viser hvilke obligatoriske lovgivningsbestemmelser, de udvalgte virksomheder rapporterer efter. Tabellen viser, at alle de obligatoriske rapporteringsforpligtigelser relateret til ESG bliver overholdt. De overholder dermed deres legale ansvar, hvorfor der ikke foreligger en

risiko for, at deres legitime status bliver påvirket negativt i forhold til nuværende regulering.

Carlsberg, Mærsk og Novo Nordisk formåede alle at tilpasse deres rapportering i 2021 til at efterleve de nye krav, hvilket indikerer, at de er omstillingsparate og villige til at tilpasse sig til deres interessenters og samfundets normer og værdier. Dette er med til at give dem en status som legitime aktører i samfundet.

Udover den obligatoriske rapporteringsforpligtigelse har Mærsk, Carlsberg og Novo Nordisk valgt at rapportere efter frivillige initiativer. Nedenfor er der opstillet en tabel til at illustrere hvilke initiativer, der bliver rapporteret efter.

Tilvalgt initiativ	2020			2021			2022		
GRI	x	x		x	x		x	x	
IIRF			x			x			x
TCFD	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SASB	x		x	x		x	x		x
UNGC	x	x	x	x	x	x	x	x	x
UN SDG	x	x	x	x	x	x	x	x	x
1. Afskaf fattigdom									
2. Stop sult								x	
3. Sundhed og trivsel	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4. Kvalitetsuddannelse				x			x		
5. Ligestilling mellem kønnene	x	x		x	x		x	x	
6. Rent vand og sanitet		x			x			x	
7. Bæredygtig energi	x	x		x	x		x	x	
8. Anstændige jobs og økonomisk vækst	x	x		x	x		x	x	
9. Industri, Innovation og infrastruktur	x			x			x		
10. Mindre ulighed	x	x		x	x		x	x	
11. Bæredygtige byer og lokalsamfund				x			x		
12. Ansvarligt forbrug og produktion	x	x	x	x	x	x	x	x	x
13. Klimainsats	x	x		x	x		x	x	
14. Livet i havet	x			x			x	x	
15. Livet på land							x	x	
16. Fred, retfærdighed og stærke institutioner	x	x		x	x		x	x	
17. Partnerskaber for handling	x	x		x	x		x	x	
	M	C	N	M	C	N	M	C	N

Tabel 16: Tilvalg af frivilligt initiativ i analyseperioden. (M – Mærsk, C – Carlsberg, N – Novo Nordisk.)

Til forskel for de andre anvender Novo Nordisk IIRF i stedet for GRI som vejledning til udarbejdelse af deres rapportering. Det kommer af, at de aflægger rapporteringen som en integreret rapportering, hvor de to andre oplyser om bæredygtighed som en særskilt ESG-rapport. Tabel 16 viser, at den største forskel mellem virksomhederne er i forhold til hvilke af verdensmålene, som de rapporterer efter. Her kan det tydeligt identificeres, at Novo Nordisk rapporterer efter færrest af verdensmålene. I den udvalgte periode kan det ses, at både Carlsberg og Mærsk har adopteret yderligere oplysning om verdensmålene fra 2020 til 2022. Begge har valgt at inkludere 3 yderligere verdensmål i deres rapportering. Den positive tendens i at rapportere efter de globale initiativer viser en øget interesse i at informere deres interessenter om deres tiltag mod den bæredygtige udvikling. Det

indikerer samtidigt et større forventningskrav fra interessenter, hvorfor virksomhederne skal forsøge at oplyse herom. Den positive udvikling i den frivillige rapportering er med til at øge deres nuværende legitime status for deres interessenter og i det pågældende samfund.

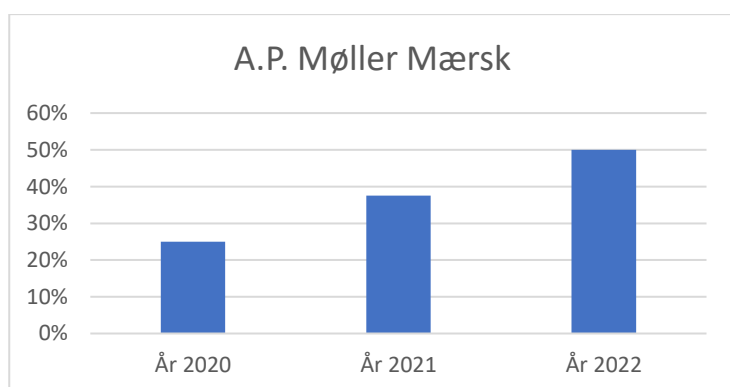
Med udgangspunkt i analysemodellen er de analyserede virksomheders obligatoriske og frivillige rapportering med til at øge deres legitime status hos deres interessenter og i de samfund de agerer i. De opfylder eksisterende obligatoriske krav, hermed det legale ansvar, og har adopteret frivillig rapportering afledt af interessenternes stigende forventninger, som ligger under det etiske ansvar. Den næste del af specialet vil se nærmere på de udvalgte virksomheders rapportering i forhold til den fremtidige regulering ESRS, da det yderst vigtigt for deres legitime status, at de på tidspunktet for ikrafttrædelsen af reguleringen overholder denne.

7.2 Resultater af kodningsskemaer

Udarbejdelsen af kodningsskemaerne er foretaget ud fra kvantificering af virksomhedernes rapporter, herunder årsregnskaber, ESG-rapporteringer og for Novo Nordisk den integreret rapportering.

7.2.1 A.P. Møller Mærsk

Figur 3 viser den opnået rapporteringsgrad af Mærskes ESG-rapportering i den udvalgte analyseperiode på standards niveau.

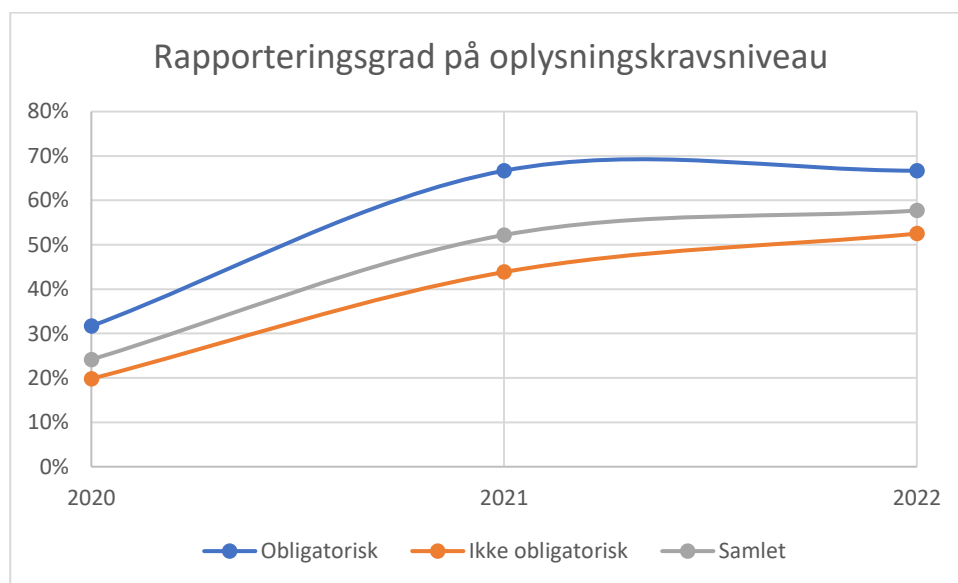

Figur 3: Rapporteringsgrad på standards niveau for Mærsk i analyseperioden.

Figur 3 viser, at deres rapporteringsgrad i 2020 var lavere end i 2021 og 2022. Dette er primært afledt af, at analysen af deres rapportering i 2020 ikke var tilstrækkelig udført til at kunne opnå scoren "delvist oplyst (1)" for flere af standarderne. I 2020 har Mærsk ikke oplyst tilstrækkeligt vedrørende oplysningskravene til ESRS E3, E4, S1, S2, S3 og S4, hvorimod de i 2021 har formået at delvist dække kravene i E4, S1, S3 og S4. I 2022 formår de, at delvist afdække alle oplysningskravene.

Ovenstående figur illustrerer, at Mærsk har positiv tendens i rapporteringsgrad fra år til år. Dette kommer af, at Mærsk har udviklet deres ESG-rapportering i hele perioden, hvor de er gået fra en rapporteringsgrad på 25% til 50%. Der er derfor stadig et stykke vej til at oplyse efter alle standarderne. Hertil kan det nævnes, at det har medført en klart mere omfattende ESG-rapportering, som i 2022 består af en rapportering på 73 sider sammenlignet med de 49 sider offentliggjort i 2020. Rapporterings stigende størrelse illustrerer omfanget af de fremtidige krav. Der skal oplyses om rigtig mange forhold, som kræver store mængder data og de oplyser endnu ikke tilstrækkeligt efter kravene.

For at gå et spadestik dybere foretages der en analyse af rapporteringsgraden på oplysningskravsniveau, herunder rapporteringsgraden af de obligatoriske krav. Der foreligger 82 oplysningskrav, hvorfor den samlede mulige topscore vil være 164, hvis der oplyses efter alle kravene. Af ESRS 2 Appendix E fremgår det at af de 82, er 30 af kravene obligatoriske at rapportere på uagtet væsentligheden af standarden som helhed samt, det enkelte oplysningskrav (ESRS 2, 2022, Appendix E). Den mulige topscore er derfor 60 for de obligatoriske krav.

Figur 4: Rapporteringsgrad på oplysningskravs niveau for Mærsk i analyseperioden

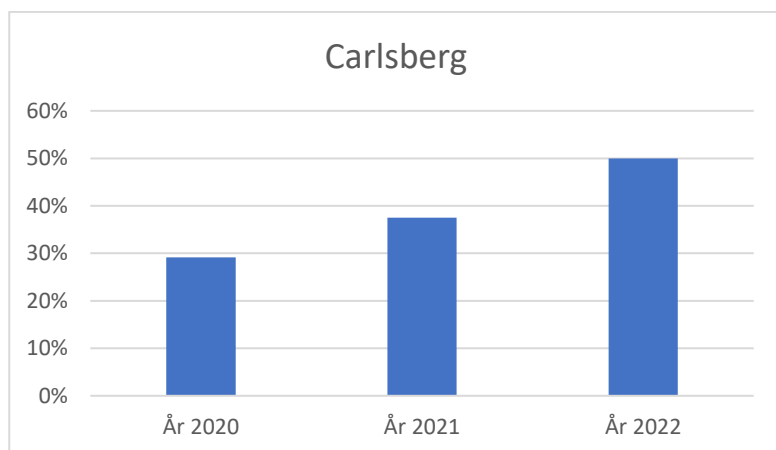
Figur 4 viser, at Mærsk er klart bedst til at oplyse efter de obligatoriske krav. Disse krav vurderes at være klart de vigtigste, da de er påkrævet. Kravene som ikke er obligatoriske, er ikke nødvendigvis påkrævet for Mærsk at oplyse, da det vil afhænge af en væsentlighedsvurdering. Analysen viser yderligere en positiv tendens for alle oplysningskravene, hvor der har været en stigning i den samlede rapporteringsgrad over hele perioden. Sammenlignes der med rapporteringsgraden på standardniveau, så kan det udledes, at rapporteringsgraden er højere for de enkelte oplysningskrav. Den

positive tendens i begge rapporteringsgrader samt, den væsentligt højere rapporteringsgrad for de obligatoriske krav, indikerer, at Mærsk er i gang med at forberede sig de nye krav.

I 2022 oplyser Mærsk om, at de har introduceret 13 nye ESG præstationsindikatorer. Dette har dog ikke medført, at de oplyser helt efter alle rapporteringskravene under en standard. Der vil derfor ikke nødvendigvis medføre, at deres pointscore i kodningsskemaet vil ændre sig selvom de har udviklet og inkluderet mere ESG-data. Udviklingen i analyseperioden indikerer, at Mærsk arbejder med at forbedre deres ESG-rapportering og har fået indarbejdet mere af den obligatoriske rapportering i løbet af analyseperioden. Dette gælder især for oplysning af bæredygtige information omfattet under de miljømæssige og sociale oplysningskrav af ESRS. Af rapporteringsgraderne i 2022 kan det alligevel udledes, at de ikke er klar til at rapportere tilstrækkeligt efter kravene endnu.

7.2.2 Carlsberg

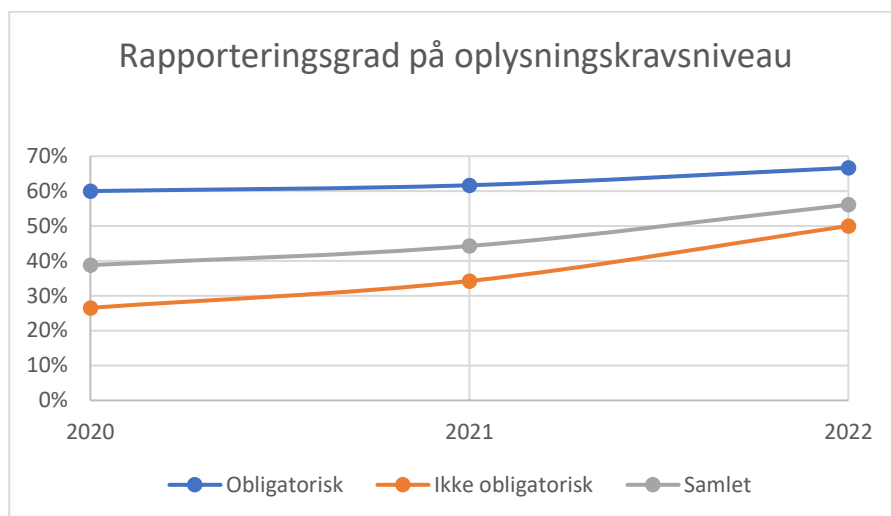
Figur 5 viser den opnået rapporteringsgrad af Carlsbergs ESG-rapportering i den udvalgte analyseperiode på standards niveau.

Figur 5: Rapporteringsgrad på standards niveau for Carlsberg i analyseperioden.

Af figur 5 kan det udledes, at deres rapporteringsgrad har været stigende hvert år i analyseperioden. Det er primært afledt af, at analysen af deres rapportering i 2020 ikke var tilstrækkelig udført til at kunne opnå scoren *"delvist oplyst (1)"* for fem af de miljømæssige standarder. I 2020 har Carlsberg ikke oplyst om biodiversitet og økosystemer (E4), samt, ikke oplyst i en tilstrækkelig grad vedrørende forurening (E2), ressourceforbrug og cirkulær økonomi (E5), det berørte samfund (S3) og forretningsadfærden (G1). Fra rapporteringen i 2020 til 2021 har de fået indarbejdet en tilstrækkelig mængde oplysning vedrørende E5 og G1 til at opnå en score 1, som medførte, at deres rapporteringsgrad steg. Yderligere, har de i 2022 inkorporeret information til at opnå en score 1 for E2, E4 og S3, hvorfor de er steget fra en rapporteringsgrad på 38% i 2021 til 50% i 2022.

Til at supportere ovenstående analyse foretages der nedenfor en analyse af rapporteringsgraden, herunder den obligatoriske og ikke obligatoriske som for Mærsk.

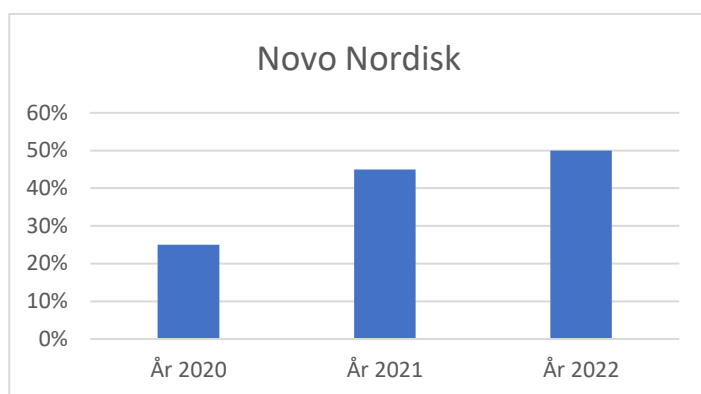

Figur 6: Rapporteringsgrad på oplysningskravs niveau for Carlsberg i analyseperioden.

Af figur 6 kan det udledes, at Carlsberg er væsentlig bedre til at oplyse efter de obligatoriske krav end de ikke obligatoriske, hvilket er klart positivt. Rapporteringsgraden på oplysningskravsniveau er generelt højere i alle år end den på standards niveau. Denne afhænger af det vægtede gennemsnit for standardsscoren, hvor det ikke er muligt at opnå en score på 2 medmindre alle oplysningskrav er tilstrækkeligt efterlevet. Dette indikerer, at de er bedre til at rapportere end hvad rapporteringsgraden på standard niveau fortæller. De er dermed tættere på at være klar til at rapportere efter de fremtidige krav end hvad rapporteringsgraden på standard niveau indikerede. Analysen viser yderligere en positiv tendens for alle oplysningskravene over hele perioden. Sammenholdes resultaterne for begge analyser, kan det udledes, at den positive tendens i begge rapporteringsgrader samt, den væsentligt højere rapporteringsgrad for de obligatoriske krav, indikerer, at Carlsberg er godt i gang med at forberede sig til de nye krav. De har hvert år indarbejdet bedre oplysninger, som har medført en stigende rapporteringsgrad hvert år. Af deres rapporteringer kan det ligeledes ses, at deres rapporteringer bliver større og større, hvor deres ESG-rapportering i 2020 fyldte 92 sider sammenlignet med 143 i 2022. Rapporteringsgraden fortæller dog, at Carlsberg endnu ikke er klar til at rapportere efter de kommende krav og der er stadig et stykke vej hertil.

7.2.3 Novo Nordisk

Af kodningsskemaet kan det ses, at Novo ikke rapporterer efter oplysningskravene vedrørende E4 og S2¹. I det tidligere afsnit vedrørende den hypotetisk topscore blev der opstillet en antagelse om, at i tilfælde af, at en virksomhed ikke oplyste efter en standard, så ville den blive ekskluderet i beregningen af rapporteringsgraden. Den hypotetiske topscore for Novo er derfor 20 i stedet for 24, da dette gør sig gældende for to af standarderne. Nedenfor er figur 7 opstillet, som viser den opnået rapporteringsgrad af den integreret rapportering for Novo Nordisk på standards niveau.

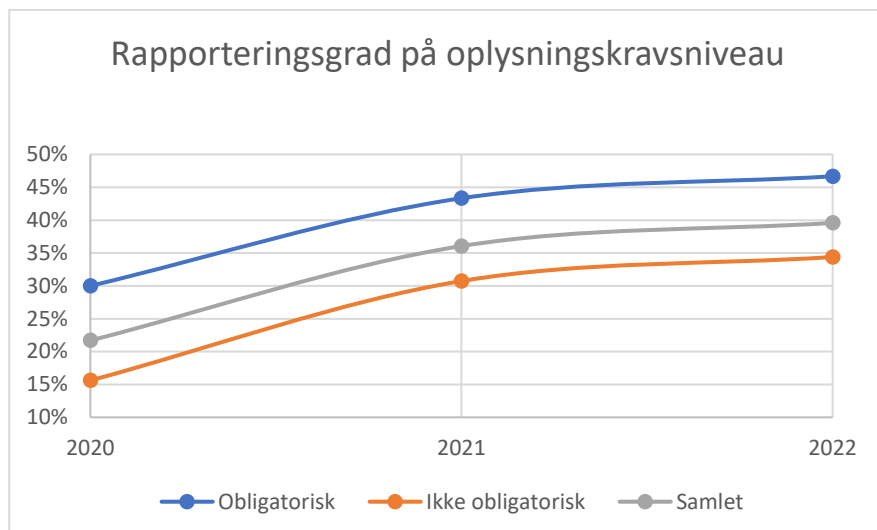

Figur 7: Rapporteringsgrad på standards niveau for Novo Nordisk i analyseperioden.

Af figur 7 kan det udledes, at rapporteringsgraden er stigende hvert år i analyseperioden, hvilket indikerer, at Novo arbejder med at oplyse efter standarderne og hermed opfylde interessenternes forventninger til det legale ansvar. Den lavere rapporteringsgrad i 2020 kommer af, at Novo ikke oplyser tilstrækkeligt vedrørende E2, E3, S1, S3 og S4 i deres rapportering i 2020. Den største ændring i rapporteringsgraden er fra 2020 til 2021, hvor rapporteringsgraden går fra 25% til 45% er afledt af, at Novo har inkluderet tilstrækkelig oplysning vedrørende E3, S1, S3 og S4 i 2021 til at opnå scoren "delvist oplyst (1)". Fra 2021 til 2022 stiger rapporteringsgraden til 50%, da de her får inkluderet delvist tilstrækkelig information vedrørende E2.

Nedenfor foretages der en analyse af rapporteringsgraden, herunder den obligatoriske og ikke obligatoriske. Som nævnt tidligere er der 2 standarder, som er udeladt af modellen for Novo Nordisk. Dette er ligeså tilfældet for den nedenstående analyse.

¹ Der henvises til udfyldt kodningsskema for Novo Nordisk af Bilag 11 og 12

Figur 8: Rapporteringsgrad på oplysningskravs niveau for Novo Nordisk i analyseperioden.

Novo er bedre til at oplyse efter de obligatoriske krav end de ikke obligatoriske. Analysen viser et interessant aspekt sammenlignet med rapporteringsgraden på standards niveau. Rapporteringsgraden på oplysningskravsniveau er lavere end den på standards niveau. Dette er afledt af den matematiske metode i modellen, som runder af til nærmeste heltal medmindre det nærmeste er 2. Analysen viser dog, at rapporteringsgraden på standards niveau præsenterer Novo bedre end på oplysningskravsniveau. De har dermed længere vej til at oplyse efter kravene end hvad analysen først viste. Der foreligger dog stadig en positiv tendens for både den samlede og obligatoriske rapporteringsgrad. Yderligere, er deres rapportering blevet mere omfattende i perioden, hvor de i 2020 offentliggjorde 99 sider, har de i 2022 offentliggjort 110.

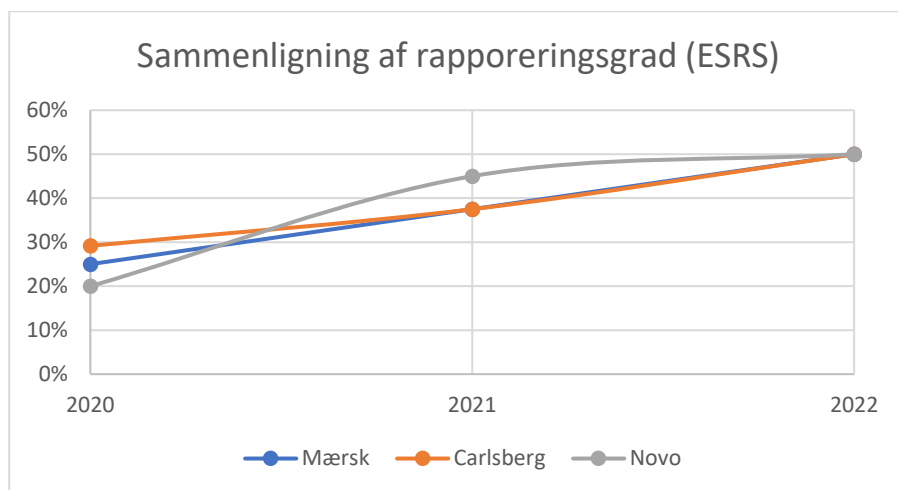
Udviklingen i rapporteringsgrad indikerer, at Novo Nordisk arbejder på at forbedre deres ESG-rapportering. De har oplevet en stigende rapporteringsgrad hvert år. Ud fra rapporteringsgraden kan det alligevel konkluderes, at Novo ikke endnu er klar til at rapportere efter de kommende krav, men at de er i gang med forberedelserne.

7.3 Sammenligning af rapporteringer

Denne del af analysen har til formål at sammenligne resultaterne for Mærsk, Carlsberg og Novo Nordisk. Sammenligning kan være med til at identificere generelle tendenser for alle virksomhederne, som kan anvendes til at opstille mere generaliserende konklusioner. Til at starte med kan det nævnes, at for alle de analyserede virksomheder, er bæredygtighedsrapporteringen blevet mere omfattende over analyseperioden. Sideantallet af rapporteringerne er gennemsnitligt steget med 37 sider.

7.3.1 Sammenligning af rapporteringsgrader

I dette afsnit foretages der en sammenligning af de opnåede rapporteringsgrader på tværs af testpopulationen. Nedenfor er figur 9 opstillet til at illustrere rapporteringsgradens udvikling i analyseperioden for de Mærsk, Carlsberg og Novo Nordisk på standards niveau.

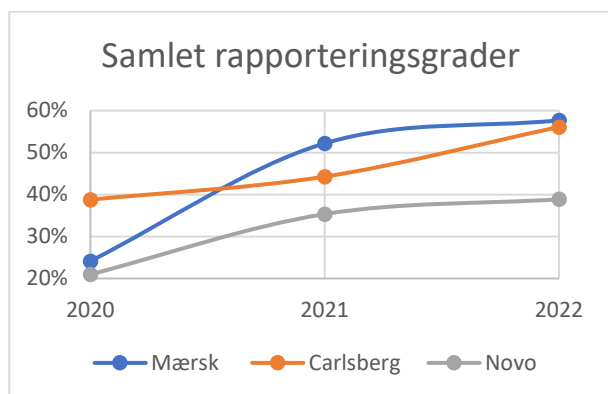

Figur 9: Sammenligning af rapporteringsgrad på ESRS-niveau i analyseperioden

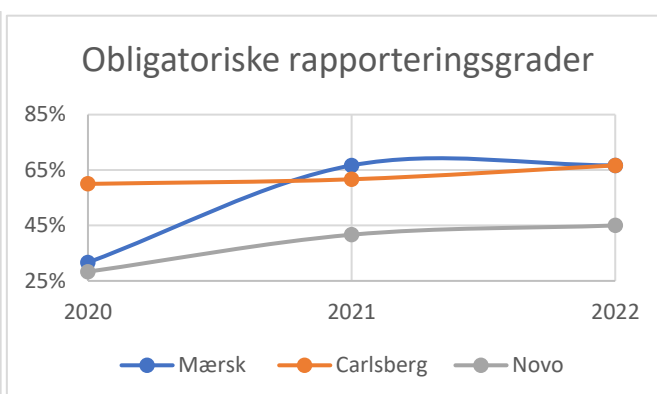
Figur 9 viser, at Carlsberg havde den højeste rapporteringsgrad i 2020. Deres bæredygtighedsrapportering inkluderede mere omfattende bæredygtigheds information relevant for den nye lovgivning end Mærsk og Novo, som hurtigt kom hurtigt efter det. Mærsk opnåede samme rapporteringsgrad som Carlsberg i 2021, hvorimod Novo oversteg dem begge med 45% i 2021. For Mærsk var det blandt andet afledt af deres øgede rapportering af miljømæssige- og sociale forhold, som medførte, at de begyndte at oplyse delvist efter standardernes oplysningskrav sammenlignet med deres mangel på rapportering samt, mangel på tilstrækkelig i 2020. Novo inkluderede yderligere til dels tilstrækkelig oplysning af deres sociale og miljømæssige forhold.

I 2022 har de alle 3 formået at opnå en rapporteringsgrad på 50%, hvilket indikerer, at de alle 3 arbejder med at udvikle og forbedre deres rapporteringsgrundlag. En rapporteringsgrad på højere end 50% vil kræve, at de begynder at opnå scoren 2, som er et udtryk for at der bliver rapporteret helt efter alle oplysningskravene i ESRS for den pågældende standard. Det er forventeligt, at ingen af de 3 har formået at opnå dette endnu, da kravene først træder i kraft fra rapporteringer offentliggjort i 2025. Ydermere, er standarderne i ESRS endnu ikke vedtaget og det forventes ikke, at de bliver vedtaget før juni 2023 (EFRAG, 2023a). Beregnes den gennemsnitlige rapporteringsgrad på standards niveau i 2020 er denne 24,7%, hvorimod den i 2022 er 50%. Dette er en stigning på 25,3%,

som tilsvarende en stigning i rapporteringsgrad på 102%. Udviklingen i rapporteringsgraden indikerer, at der bliver arbejdet på at forberede sig til at inkludere standarderne i rapporteringerne.

Figur 10: Rapporteringsgrader på alle oplysningskrav.

Figur 11: Rapporteringsgrader på obligatoriske oplysningskrav.

Ovenstående figurer 10 og 11 viser udviklingen af rapporteringsgraden for alle oplysningskravene og de obligatoriske. Ud fra figurerne kan det udledes, at der er stigende rapporteringsgrad i hele perioden for alle de analyserede selskaber. Den gennemsnitlige rapporteringsgrad for alle oplysningskravene gik fra 28% i 2020 til 51% i 2022. Herudover, steg den gennemsnitlige rapporteringsgrad på de obligatoriske oplysningskrav fra 41% til 60% i analyseperioden. Det vurderes at være klart positivt, da dette er en stigning på 48%. Kravene vil dog allerede gælde for regnskabsår påbegyndt den 1. januar 2024 eller senere, hvorfor de stadig har et stykke vej med at få klargjort til at oplyse helt efter kravene. I den forbindelse skal det dog nævnes, at de analyserede rapporteringer ikke er udarbejdet på baggrund af de nye oplysningskrav, hvorfor der er en mulighed for, at virksomhederne er længere med forberedelsen end rapporteringsgraden angiver.

Yderligere kan det ses, at Carlsberg og Mærsk ligger tæt på samme rapporteringsgrad i 2022, hvor denne i begge tilfælde er en del over rapporteringsgraden på standards niveau. Herudover, er den obligatoriske rapporteringsgrad på et højt niveau, som er den væsentligste indikator på deres parathed til rapportering efter de nye krav. Inddrages interessent- og legitimitetsteorien hertil, så vil der foreligge en forventning om, at virksomhederne efterlever de obligatoriske krav fra ikrafttrædelsen. Lykkes dette ikke vil det kunne medføre konsekvenser for den legitime status i samfundet. Det er derfor positivt, at det er disse krav, som der er størst fokus på.

Novo Nordisk har en væsentlig lavere rapporteringsgrad på oplysningskravs niveau end de to andre. Dette kan være afledt af deres måde at rapportere på, hvor de foretager deres rapportering som en integreret rapportering. For både Mærsk og Carlsberg bliver GRI anvendt til at udarbejde ESG-rapporteringen, som har et større fokus på oplysning af bæredygtige forhold end den integrerede

rapportering. Dette kan være med til at forklare forskellene, men i fremtiden bliver det nødvendigt for alle virksomheder at oplyse om bæredygtige forhold i årsrapporten, hvorfor det er vigtigt, at der arbejdes på at få yderligere information oplyst for Novo samt, bibeholde og forbedre oplysningsniveauet for Mærsk og Carlsberg ved den kommende integrering.

Afslutningsvist kan det af alle rapporteringsgraderne udledes, at ingen af virksomhederne på nuværende tidspunkt lever op til kravene, men det er ej heller nødvendigt endnu. Hvis ESRS bliver vedtaget i juni, er det yderst vigtigt for virksomhederne at tilpasse deres rapporteringer til at efterleve kravene i 2025, hvor de vil træde i kræft, da det ellers kan have stor betydning for deres legitime status i samfundet. Efterlevning af kravene vil falde under virksomhedernes legale ansvar og interessenterne og samfundet vil kræve, at der ikke sker brud herpå. Yderligere, indikerer analysen, at tilpasningen af deres bæredygtighedsrapportering til at efterleve kravene er en mere omfattende proces, som ligeledes er supporteret af den stigende mængde af information i deres rapporteringer, som alle har offentliggjort flere sider hvert år. Det kommer derfor til at kræve mange ressourcer og mere data for at opnå tilstrækkelig rapportering.

7.3.2 Sammenligning på ESG-niveau

Med sammenligning på ESG-niveau foretages der en sammenholdning af graden af oplysning på de fire forskellige grupperinger af standarderne: *Generelle krav*, *miljømæssige krav*, *sociale krav* og *ledelsesmæssige krav*. Dette gøres med udgangspunkt på tværs af de udvalgte virksomheder samt, den udvikling de er gået igennem over analyseperioden. Der startes med at se på de generelle krav af ESRS 1 og 2. De vigtigste krav i lovsamlingen foreligger heri, da flere af kravene anvendes på tværs af hele lovsamlingen.

Generelle krav	2020			2021			2022		
ESRS 1 - General Requirements	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ESRS 2 - General Disclosures:	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	M	C	N	M	C	N	M	C	N

Tabel 17: Sammenligning af generelle krav i ESRS (M – Mærsk, C – Carlsberg, N – Novo Nordisk)

Tabel 17 viser, at der igennem hele oplysningsperioden er blevet rapporteret delvist efter bestemmelserne i ESRS 1 og 2. For at efterleve de fremtidige krav, herunder de kommende forventninger fra deres interessenter og samfundet, skal de arbejder videre på eksisterende rapportering. I og med, at de kan arbejde videre på nuværende grundlag og ikke skal starte fra bunden, giver dem et bedre fundament til at opnå opfyldelse af kravene ved disses indtrædelse.

Miljømæssige krav	2020			2021			2022		
ESRS E1 - Klimaforandringer	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ESRS E2 - Forurening	1	0	0	1	0	0	1	1	1
ESRS E3 - Vand og hav ressourcer	0	1	0	0	1	1	1	1	1
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	0	0	0	1	0	0	1	1	0
ESRS E5 - Ressourceforbrug og cirkulær økonomi	1	0	1	1	1	1	1	1	1
	M	C	N	M	C	N	M	C	N

Tabel 18: Sammenligning af miljømæssige krav i ESRS (M – Mærsk, C – Carlsberg, N – Novo Nordisk)

Af tabel 18 kan det udledes, at der er en positiv tendens indenfor oplysning efter kravene af de miljømæssige forhold. I 2020 var der ingen af de analyserede virksomheder, som oplyste delvist tilstrækkelig information i overensstemmelse med de kommende krav til alle de miljømæssige forhold. Den eneste standard, der blev oplyst delvist tilstrækkelig information om, var E1 om klimaforandringer. Dette er afledt af, at klimaforandringerne har været i fokus over en længere periode, hvor TCFD i 2017 udgav deres anbefalinger til hvilken information, der skulle oplyses. Nuværende rapportering for alle virksomhederne har været i overensstemmelse med disse anbefalinger. For de resterende standarder kan det ses, at der er en positiv tendens i udviklingen af rapporteringerne. Det indikerer hermed, at virksomhederne arbejder på at indsamle og rapportere på de miljømæssige forhold. De har dog stadig et stykke vej til at opnå et tilstrækkeligt oplysningsniveau.

Sociale krav	2020			2021			2022		
ESRS S1 - Egen arbejdsstyrke:	0	1	0	1	1	1	1	1	1
ESRS S2 - Arbejdsstyrke i værdikæde	0	1	0	0	1	0	1	1	0
ESRS S3 - Berørte samfund	0	0	0	1	0	1	1	1	1
ESRS S4 - Forbrugere og slutforbrugere	0	1	0	1	1	1	1	1	1
	M	C	N	M	C	N	M	C	N

Tabel 19: Sammenligning af sociale krav i ESRS (M – Mærsk, C – Carlsberg, N – Novo Nordisk)

Som i tilfældet med de miljømæssige krav foreligger der en tendens til, at rapporteringerne bliver bedre i den analyserede periode med henblik på de sociale krav. Her er det primært Mærsk og Novo Nordisk, som har forbedret deres kvalitet af den opgivte information. Carlsberg har formået at forbedre oplysningen af information vedrørende det berørte samfund. I og med at de har oplyst delvist på de fleste af standarderne igennem hele perioden indikerer, at de gik tidligt i gang med at oplyse om deres sociale bæredygtighedsforhold.

Ledelseskrav	2020			2021			2022		
ESRS G1 – Forretningsadfærd	1	0	1	0	1	1	1	1	1
	M	C	N	M	C	N	M	C	N

Tabel 20: Sammenligning af ledelses krav i ESRS (M – Mærsk, C – Carlsberg, N – Novo Nordisk)

Tabel 20 viser, at Carlsberg har formået at forbedre deres oplysning af information vedrørende ledelseskravene. Mærsk formår at forværre deres karakter i 2021 sammenlignet med 2020, hvilket er afledt af, at modellen vægter alle oplysningskravene lige. I 2020 blev der for Mærsk oplyst om 5 mindre sager om faciliteringsbetalinger. Ved at oplyse herom opnår de en bedre score i 2020 for oplysningskravet G1-4, da der ikke bliver oplyst om nogle af sådanne betalinger i 2021. Dette kan være afledt af, at der ikke har været nogen og dermed vurderes det ikke væsentligt at oplyse herom. At modellen vægter alle oplysningskravene på samme vis, kan være en svaghed, da oplysning efter flere af oplysningskravene er afhængig af væsentligheden. Dette forhold er blevet påtalt tidligere i specialet under afsnittet ”7. Analyse af rapporteringer”.

Ved at se nærmere på kodningsskemaerne af bilag 5, 9 og 13 kan det udledes, at der blandt andet skal være en generel bedre oplysning omkring virksomhedernes forvaltning af leverandører og hvordan dette påvirker værdikæden. For alle virksomhederne er der delvist oplyst efter kravene i 2022 afledt af, at der bliver oplyst om et adfærdskodeks relevant for leverandørerne i Carlsberg og Mærsk, hvorimod de i Novo oplyser om foretagelse af årlige leverandør vurderinger for at sikre kvalitet i det leverede. I alle tilfældene mangler der bedre oplysning om påvirkning på værdikæden, hvorfor det er vurderet, at der ikke foreligger tilstrækkelig information til efterlevelse af kravet. Virksomhederne skal i fremtiden fokusere på at efterleve kravene, da det ellers vil få konsekvenser for interessenterne og samfundet anskuelse af deres legitime status.

7.3.3 Opsummering på sammenligning

Rapporteringsgraden af de kommende krav er stigende for alle virksomhederne i den udvalgte periode. Dette indikerer, at der foreligger et fokus på at forberede sig til de fremtidige mere omfattende oplysningskrav. Der foreligger en positiv tendens inden for oplysning af både de miljømæssige- og sociale forhold, som begge har oplevet en forbedret oplysning af information.

På baggrund af de analyserede rapporteringer for 2022 har sammenligningen af virksomhederne vist, at ingen af de analyserede virksomheder er klar til at rapportere efter de fremtidige lovgivningskrav afledt af ESRS på nuværende tidspunkt. Rapporteringerne bliver mere og mere omfattende, som viser det store krav til indhentning og oplysning af data som ligeledes afleder et stort ressourcetræk virksomhederne. Der er dog en positiv tendens, som skal fortsættes og som virksomhederne skal bruge til at målrette sig efter at opfylde kravene ved deres ikrafttræden. Ellers vil det kunne få konsekvenser for virksomhedernes legitime status i samfundet.

7.4 Opsummering af analyse

Del 7 omfatter analysen, som har taget udgangspunkt i en undersøgelse af om de udvalgte virksomheder efterlever de kommende krav af CSRD-direktivet. Analysen er udarbejdet ved anvendelse af en kvantitativ indholdsanalyse af bæredygtighedsrapporteringerne for Mærsk, Carlsberg og Novo Nordisk. Alle de analyserede virksomheder efterlevede de nuværende obligatoriske krav. Herudover, beregnede og sammenlignede analysen rapporteringsgraden af de kommende krav ud fra tre niveauer: Alle ESRS'erne, alle oplysningskrav og de obligatoriske oplysningskrav. Analysen fandt frem til, at de tre udvalgte virksomheder ikke er klar til at rapportere på oplysningskravene i ESRS. Der blev dog identificerede en positiv tendens i alle de tre rapporteringsgrader over analyseperioden, som er en klar indikation på, at der bliver arbejdet med forberedelsen. Her var der især den obligatoriske rapporteringsgrad, som i alle tilfælde var væsentlig højere end de andre, hvilket betyder, at virksomhederne har et større fokus på at få oplyst information til alle obligatoriske krav. Yderligere, blev det identificeret, at omfanget af rapporteringerne har været stigende over hele perioden. Der ligger et stort arbejde i at indhente og rapportere data. Der blev herudover identificeret en forbedring af oplysning på de miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige krav over analyseperioden.

8. Diskussion

Denne del af specialet omfatter diskussionen af de væsentligste problemstillinger afledt af specialets metode, analytiske tilgang samt, identificerede opdagelser.

8.1 Kodningsskemaets anvendelighed

Det anvendte kodningsskema er udarbejdet med udgangspunkt i ESRS-lovgivningen, hvortil der er opstillet kriterier, der skal anvendes i forbindelse med kvantificeringen af indholdet i de analyserede bæredygtighedsrapporteringer. Kvantificeringen har taget udgangspunkt i score fra 0-2, som er præsenteret i specialets afsnit 6.2. Kvantificeringen forsøger at forblive så objektiv som muligt, men der foreligger en grad af subjektivitet i vurderingen af den afgivet score. Flere af oplysningskravene omhandler således ikke kun kvantitative forhold, men også kvalitative forhold, hvorfor min forståelse og vurdering af det oplyste vil have en betydning for den afgivne score. Elementet af subjektivitet kan skade validiteten af undersøgelsen.

Løsningsforslag: For at mitigere den subjektive risiko kunne det være en mulighed at inddrage virksomhederne og hermed styrke validiteten. Ved at lade virksomhederne anvende kodningsskemaet på egen rapportering ville validiteten af mine vurderinger øges, hvis virksomhederne kom frem til

de samme resultater som mig. I den forbindelse skal det dog nævnes, at der højest sandsynligt vil ligge en bias i deres udarbejdelse af kodningsskemaet, da de ønsker at fremstå så positivt som muligt og derfor potentielt vil give en bedre score end de ved en 100% objektiv vurdering ville give. En anden mulighed for at øge validiteten af mine scores kunne være at inddrage eksperter inden for bæredygtighed til vurderingen af den afgivet score på de mere komplekse rapporteringskrav. Dette ville øge både validiteten og reliabiliteten af undersøgelsen.

8.2 Øget fokus på dataindsamling

Analysen identificerede, at ingen af virksomhedernes nuværende rapportering efterleve de fremtidige oplysningskrav. Herudover blev det identificeret, at de havde den højeste rapporteringsgrad på de obligatoriske krav. Ved inddragelse af interessant og legitimitetsteori identificerede analysen, at den manglende overholdelse af rapporteringskravene kunne have konsekvenser for den legitime status i samfundet. Dette leder op til diskussionsspørgsmålet:

Hvilke initiativer skal virksomhederne iværksætte for at forberede sig på at efterleve oplysningskravene?

ESRS er meget omfattende med 82 oplysnings krav og 1.144 datapunkter. Dette kræver omfattende dataindsamlingssystemer, som virksomhederne endnu ikke har (Holt, 2023). Artiklen fremhæver dataindsamlingsværktøjer og systemer på tværs af hele værdikæden, som nødvendige for at muliggøre rapporteringen efter de nye krav. Dette er en omkostningstung byrde for virksomhederne at få inkorporeret. I et bekymringsbrev til erhvervsministeriet og EFRAG er der lavet et estimat på de kommende omkostninger afledt af direktivet. Det estimeres til at det kommer til at koste 7-8 mia. kr. for dansk erhvervsliv årligt og endnu mere i implementeringsåret (Hansen et al., 2023). Ikke nok er det en stor rapporteringsbyrde for de store virksomheder, så kræver det også meget af disses leverandører, som indgår i værdikæden. Leverandørerne skal levere data til dem der bliver omfattet af direktivet, selvom de måske ikke selv er eller bliver omfattet af direktivet. Artiklen nævner yderligere, at omkostningerne vil komme til at svare til de omkostninger der aktuelt er forbundet med den finansielle rapportering (Holt, 2023). Mange virksomheder bliver derfor nødt til at forøge deres rekruttering af bæredygtighedsmedarbejdere for at kunne facilitere rapporteringen. Dette leder op til det næste afsnit af diskussionen: *Er der overhovedet aktuelt nok mulige kandidater med de relevante bæredygtighedsegenskaber?*

8.3 Rekruttering for virksomhederne

Med de stigende oplysningskrav til rapportering vil det kræve mere kompetent arbejdskraft. Dansk Industri har undersøgt hyppigheden af jobopslag på Jobindex, der søger ESG-relaterede medarbejdere (Stark, 2022a). Fra 2010 til 2020 blev der identificeret 418 opslag, i 2021 var der 350 og i 2022 har der været hele 722 (Ibid). Virksomhederne har dermed markant øget deres fokus på rekruttering af medarbejdere de seneste år. Dette indikerer, at virksomhederne er i gang med at forberede sig til de nye krav. Tendensen viser, at der vil blive brug for flere og flere med evner inden for ESG.

Spørgsmålet for fremtiden kommer derfor til at være om der kommer til at være nok medarbejdere med de nødvendige evner. Dette er svært at svare på nu, da der stadig er vis uklarhed over hvordan fremtiden kommer til at se ud. ESRS-standarderne er endnu ikke blevet endeligt vedtaget og ingen har prøvet at rapportere efter de nye krav. Fremtiden bringer utvivlsomt behov for et stigende antal bæredygtighedsspecialister, hvorfor det kan blive nødvendigt at indføre målrettede uddannelsesinitiativer for at imødekomme behovet. Her kommer Carlsberg med et godt forslag til at udvide populationen af kommende medarbejdere.

Løsningsforslag: Oprettelse af nye hybriduddannelser på universiteter, der kombinerer undervisning i finansielle kompetencer med kompetencer indenfor ESG. Yderligere, skal der skabes mulighed for efteruddannelse af individer med nogle af kompetencerne (Stark, 2022b).

9. Konklusion

Formålet med dette speciale var at foretage en undersøgelse, der besvarede den opstillede problemformulering:

Kan det med udgangspunkt i offentliggjorte bæredygtighedsrapporteringer, vurderes, at C25-virksomhederne er klar til at rapportere efter CSRD-direktivet?

For at besvare problemformuleringen blev der redegjort for CSR som teori, interessent- og legitimitetsteori for at skabe en forståelse for hvorfor der foretages bæredygtighedsrapporteringer. Herefter blev der redegjort for den gældende lovgivning i Danmark og EU samt, frivillige internationale initiativer. I Danmark skal de børsnoterede virksomheder allerede nu efterleve kravene i ÅRL §§§§ 99a, 99b, 99d og 107d samt i EU-taksonomien, som alle de analyserede virksomheder gør. Yderligere, blev det nye CSRD-direktiv og samlingen af ESRS-standarder præsenteret i specialet, eftersom de kommer til at danne de nye rammer for rapporteringer aflagt i 2025 og fremefter. Den gældende lovgivning sætter krav til virksomhedens redegørelse for samfundsansvar, mangfoldighedspolitik, politik for dataetik, måltal for det underrepræsenterede køn i ledelsen samt, redegørelse for hvilken andel af de økonomiske aktiviteter, der kan betegnes som miljømæssigt bæredygtige. Den nye lovgivning indebærer meget mere omfattende krav til den bæredygtige rapportering. Kravene er til en start beskrevet i 12 nye standarder med 82 oplysningskrav og 1.144 datapunkter, men forventes at blive efterfulgt af blandet andet flere, mere branchespecifikke standarder. Specialet definerede hermed en forståelse for hvorfor der bliver aflagt bæredygtighedsrapportering, med hvilket udgangspunkt disse bliver udarbejdet dels i dag men også i fremtiden.

I specialet er der blevet opstillet en analysemodel ud fra udkastene til de kommende nye standarder og oplysningskrav. Ved anvendelse af en indholdsanalyse, blev der udarbejdet et kodningsskema til at vurdere de udvalgte analysevirksomheders rapporteringsgrad i forhold til de nye oplysningskrav. Det udarbejdede kodningsskema fremgår af bilag 1. Analysen af virksomhedernes bæredygtighedsrapporteringer blev foretaget ved en kvantitativ indholdsanalyse, hvor rapporteringernes indhold blev kvantificeret ud fra de foruddefinerede kriterier i kodningsskemaet. Kvantificeringen bestod af en afgivet score fra 0-2 for hvert oplysningskrav. 0 var et udtryk for, at virksomheden enten ikke oplyste om forholdet eller, at de ikke oplyste tilstrækkeligt i forhold til bestemmelserne om oplysningskravet i standarden. 1 var et udtryk for, at der blev delvist oplyst efter oplysningskravet. I dette speciale blev det defineret, at det var når virksomheden oplyser efter flere af oplysningskravets

bestemmelser men ikke alle. Scoren 2 var et udtryk for at virksomheden oplyste i overensstemmelse med alle bestemmelserne af oplysningskravet i den pågældende standard.

Ud fra den kvantificerede indholdsanalyse blev der udarbejdet 3 rapporteringsgrader, henholdsvis på standards niveau, samlet oplysningskravs niveau og på niveau for obligatoriske oplysningskrav. Analysen identificerede en positiv tendens i alle 3 rapporteringsgrader over analyseperioden. I 2022 havde alle de analyserede virksomheder en rapporteringsgrad på 50% for de kommende ESRS-standarder. Den gennemsnitlige rapporteringsgrad for alle oplysningskravene i standarderne gik fra 28% til 51% og for de obligatoriske oplysningskrav steg rapporteringsgraden fra 41% til 60% i analyseperioden. Det vurderes at være klart positivt, da dette er en stigning på 48%, men kravene vil allerede gælde for regnskabsår, der begynder den 1. januar 2024, hvorfor de børsnoterede virksomheder har travlt. I den forbindelse skal det dog nævnes, at de analyserede rapporteringer ikke er udarbejdet med udgangspunkt i de nye oplysningskrav, hvorfor der er en mulighed for, at virksomhederne er længere med forberedelsen end rapporteringsgraden angiver.

Overordnet kan det ud fra analysen af de seneste tre års offentliggjorte bæredygtighedsrapporteringer konkluderes, at virksomhederne endnu ikke er klar til at rapportere efter de kommende krav. Der er dog klare indikationer i deres rapporteringsgrader om, at de er på vej i den rigtige retning, eftersom alle rapporteringsgraderne har været stigende over analyseperioden.

10. Perspektivering

Dette speciale har lagt grundstenene for at forstå om de store børsnoterede virksomheder af C25-indekset i Danmark efterlever de kommende rapporteringskrav afledt af det nye CSRD-direktiv. En mulighed for at bygge videre på specialets opdagelser kunne være inddragelse af interviews med medarbejdere og ledende ansatte i de udvalgte virksomheders ESG-afdelinger, herunder de ansvarlige for at udarbejde ESG-rapporterne. Ved inddragelse af interviews med medarbejderne vil det være muligt at spørge ind til hvordan virksomhederne arbejder imod at opnå tilstrækkelig oplysning for de nye oplysningskrav. Dette vil medbringe en forståelse for om det er realistisk, at virksomhederne får implementeret alle de nødvendige tiltag for at muliggøre rapportering efter alle de væsentlige oplysningskrav i 2025, hvor direktivet træder i kraft fra.

Desuden vil det være muligt at udvide den testede population, hvormed der vil skabes et større empirisk grundlag, som vil muliggøre bredere generaliserende konklusioner for de danske virksomheder. Der kunne blandt andet inddrages flere børsnoterede virksomheder, men det ville også være muligt at inddrage mindre danske virksomheder. Endvidere, vil det kunne være interessant at inddrage andre europæiske virksomheder for at få en forståelse om de er klar til rapportering efter de nye krav samt, om der foreligger andre tendenser for europæiske virksomheder end de danske.

Man kunne inddrage interviews med eksperter inden for ESG-området for at undersøge, hvilke faktorer de mener, som kommer til at have den største betydning for virksomhedernes opfyldelse af de kommende krav.

Litteraturliste

Artikler:

Biniek, K., Hunt, D. V., Nuttall, R., Pérez, L., Samandari, H. (2022, 10. august). *Does ESG really matter – and why?* Mckinsey. Lokaliseret den 10. april 2023 på:

<https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/does-esg-really-matter-and-why>

Calabrese, A., Costa, R., Levialdi, N., & Menichini, T. (2016). A fuzzy analytic hierarchy process method to support materiality assessment in sustainability reporting. *Journal of Cleaner Production*. 121. 248-264.

Carrol, A.B. (2016). Carrol's Pyramid of CSR: taking another look, *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 1(1), 3.

CSR. (2021, 26. oktober). *Best in class: Arla og Carlsberg vinder CSR prisen 2021*. CSR. Lokaliseret den 15. april 2023 på: <https://csr.dk/best-class-arla-og-carlsberg-vinder-csr-prisen-2021>

CSR. (2022, 11. oktober). *CSR prisen 2022: A.P. Møller Mærsk og Stark Group er best-in-class*.

CSR. Lokaliseret den 15. april 2023 på: <https://csr.dk/csr-prisen-2022-ap-m%C3%B8ller-%E2%80%93-m%C3%A6rsk-og-stark-group-er-best-class>

Hansen, J. V., Hesselby, C., Holm, B. S., Kiær, E. F., Klynge, C. (2022, 11. december). *Godkendelse af ESRS og fortsatte arbejde hermed*. FSR. Lokaliseret den 8. maj 2023 på (Bekymringsbrevet linkede i artiklen kræver FSR medlemskab): <https://www.fsr.dk/kaere-nye-regering-stil-esg-krav-der-giver-mening>

Holt, J. R. H. (2023, 27. januar). *Kæmpe regning for ny rapportering venter: De største virksomheder skal af med 7 mia. kr.* Børsen. Lokaliseret d. 10. maj 2023 på: <https://borsen.dk/nyheder/baeredygtig/regning-for-esg-rapportering-7-mia-kr>

KPMG. (2022b, July). *Sustainability Reporting: The CSRD: From paper tiger to transition instrument*. KPMG. Lokaliseret den 11. april 2023 på: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/dk/pdf/dk-2022/sustainability-reporting-eng.pdf>

PwC. (2023). *CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive: Hvad betyder de nye krav for din virksomhed?* PwC. Lokaliseret den 12. april 2023 på: <https://www.pwc.dk/da/artikler/2022/06/nye-eu-regler-om-virksomheders-baeredygtighedsrapportering.html>

Stark, F. B. (2022a, 13. december). "ESG"-eksplosion i danske jobopslag. Dansk Industri. Lokaliseret d. 10. maj 2023 på: <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2022/12/esg-eksplosion-i-danske-jobopslag/>

Stark, F. B. (2022b, 13. december). Carlsberg efterspørger uddannelse af finans- og bæredygtighedsspecialister. Dansk Industri. Lokaliseret d. 10. maj 2023 på: <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2022/12/carlsberg-opfordrer-universiteter-skab-hybriduddannelse-af-finans-og-baeredygtighedsspecialister/>

Bøger:

Andersen, I. (2019). *Den skinbarlige virkelighed: Vidensproduktion i samfundsvidenskaben* (6. udgave). Samfundslitteratur.

Bache, L., Flinders, M. (2004). *Multi-level governance*. Oxford University Press.

Deegan, C., Underman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*. McGraw-Hill Education.

Eskjærd, M. F., Helles, R. (2015). *Kvantitativ indholdsanalyse*. Samfundslitteratur.

Krippendorff, K. (2019). *Content Analysis: An introduction to its methodology* (4. udgave). Sage Publications, Inc. Lokaliseret den 23. april på: <https://doi.org/10.4135/9781071878781>

Presskorn-Thygesen, T. (2021). *Erhvervsøkonomisk videnskabsteori*. Samfundslitteratur.

Ragin, C. C. (2014). *The comparative method. Moving beyond qualitative and quantitative strategies*. University of California Press.

Thualagant, N. (2019). Kontekstualiserede casestudier. I C. Juul Kristensen, & M. A. Hussain (red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne* (s. 343-356). Samfundslitteratur.

Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: design and methods*. Sage Publications Inc.

Hjemmesider:

Børsen. (2023). *Danske aktier*. Børsen. Lokaliseret den 14. april 2023 på: <https://borsen.dk/investor/kurser/danske-aktier/>

Erhvervsstyrelsen (2023a, 30. januar). *Rapportering efter taksonomiforordningens artikel 8* (Guide). Erhvervsstyrelsen. Lokaliseret den 26. april 2023 på: <https://erhvervsstyrelsen.dk/rapportering-efter-taksonomiforordningens-artikel-8-guide>

Erhvervsstyrelsen (2023b, 28. april). *CSRD og europæiske bæredygtighedsstandarder*. Erhvervsstyrelsen. Lokaliseret den 2. maj 2023 på: <https://erhvervsstyrelsen.dk/europaeiske-baeredygtigheds-standarder>

EFRAG. (2023a). *First Set of draft ESRS*. EFRAG. Lokaliseret den 8. april 2023 på: <https://www.efrag.org/lab6>

EFRAG. (2023b). *ESRS Sector Standards*. EFRAG. Lokaliseret den 10. maj 2023 på: <https://www.efrag.org/Activities/2205170712504435/ESRS-Sector-Standards#>

EU. (2022). *Fra EU-regler til dansk lov*. EU. Lokaliseret den 25. april 2023 på: <https://www.eu.dk/da/danmark-i-eu/eu-ret-i-danmark/fra-eu-regler-til-dansk-lov>

EU Kommissionen. (2020). *Corporate sustainability reporting*. EC Europa. Lokaliseret den 12. april 2023 på: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12129-Revision-of-Non-Financial-Reporting-Directive/public-consultation_en

EU Kommissionen. (2023). *Vedtagelse af EU-lovgivning*. Commission Europa. Lokaliseret den 12. april 2023 på: https://commission.europa.eu/law/law-making-process/adopting-eu-law_da

FN. (2004): *Corporate Citizenship in the World Economy*. UN. Lokaliseret den 22. april 2023 på: <https://www.un.org/Depts/ptd/about-us/un-global-compact>

FN. (2015). *The 17 Goals*. SDG UN. Lokaliseret den 22. april 2023 på: <https://sdgs.un.org/goals>

FN. (2017). *Guidelines to support country reporting on the sustainable development goals*. UN SDG. Lokaliseret den 22. april 2023 på: <https://unsdg.un.org/sites/default/files/Guidelines-to-Support-Country-Reporting-on-SDGs-1.pdf>

FN Brundtlandrapporten (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. Sustainable development. Lokaliseret den 18. april 2023 på: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

GRI. (2023a). *Catalyst for a sustainable world*. Global Reporting. Lokaliseret den 21. april 2023 på: <https://www.globalreporting.org/about-gri/>

GRI. (2023b). *Our mission and history*. Global Reporting. Lokaliseret den 21. april 2023 på:

<https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/>

IIRC. (2023). *Integrated Reporting Framework*. Integrated Reporting. Lokaliseret den 21. april

2023 på: <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>

KPMG. (2022a). *Big shifts, small steps: Survey of Sustainable Reporting 2022*. KPMG. Lokaliseret

den 11. april 2023 på: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2022/09/survey-of-sustainability-reporting-2022.html>

SASB. (2023a). *Governance archive*. SASB. Lokaliseret den 25. april 2023 på:

<https://www.sasb.org/about/governance-archive/>

SASB. (2023b). *About Us*. SASB. Lokaliseret den 25. april 2023 på: <https://www.sasb.org/about/>

UNGC. (2023). *The Ten Principles of the UN Global Compact*. UN Global Compact. Lokaliseret

den 13. april 2023 på: <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

Lovforslag:

ESRS E1 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS E1 Climate Change*.

EFRAG. Lokaliseret den 15. april 2023 på: [https://www.efrag.org/Assets/Download?asse-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F08%2520Draft%2520ESRS%2520E1%2520Climate%2520Change%2520November%25202022.pdf)

[tUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAs-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F08%2520Draft%2520ESRS%2520E1%2520Climate%2520Change%2520November%25202022.pdf)
[sets%2F08%2520Draft%2520ESRS%2520E1%2520Climate%2520Change%2520Novem-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F08%2520Draft%2520ESRS%2520E1%2520Climate%2520Change%2520November%25202022.pdf)
[ber%25202022.pdf](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F08%2520Draft%2520ESRS%2520E1%2520Climate%2520Change%2520November%25202022.pdf)

ESRS E2 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS E2 Pollution*.

EFRAG. Lokaliseret den 15. april 2023 på: [https://www.efrag.org/Assets/Download?asse-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F09%2520Draft%2520ESRS%2520E2%2520Pollution%2520November%25202022.pdf)

[tUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAs-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F09%2520Draft%2520ESRS%2520E2%2520Pollution%2520November%25202022.pdf)
[sets%2F09%2520Draft%2520ESRS%2520E2%2520Pollution%2520November%25202022.pdf](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F09%2520Draft%2520ESRS%2520E2%2520Pollution%2520November%25202022.pdf)

ESRS E3 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS E3 Water and Marine*

Resources. EFRAG. Lokaliseret den 15. april 2023 på: [https://www.efrag.org/Assets/Download?as-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F10%2520Draft%2520ESRS%2520E3%2520Water%2520and%2520marine%2520resources%2520November%25202022.pdf)

[setUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAs-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F10%2520Draft%2520ESRS%2520E3%2520Water%2520and%2520marine%2520resources%2520November%25202022.pdf)
[sets%2F10%2520Draft%2520ESRS%2520E3%2520Water%2520and%2520marine%2520resour-](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F10%2520Draft%2520ESRS%2520E3%2520Water%2520and%2520marine%2520resources%2520November%25202022.pdf)
[ces%2520November%25202022.pdf](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F10%2520Draft%2520ESRS%2520E3%2520Water%2520and%2520marine%2520resources%2520November%25202022.pdf)

ESRS E4 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS E4 Biodiversity and Ecosystems*. EFRAG. Lokaliseret den 15. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F11%2520Draft%2520ESRS%2520E4%2520Biodiversity%2520and%2520ecosystems%2520November%25202022.pdf>

ESRS E5 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS E5 Resource Use and Circular Economy*. EFRAG. Lokaliseret den 15. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F12%2520Draft%2520ESRS%2520E5%2520Resource%2520use%2520and%2520circular%2520economy.pdf>

ESRS G1 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS G1 Business Conduct*. EFRAG. Lokaliseret den 16. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F17%2520Draft%2520ESRS%2520G1%2520Business%2520Conduct%2520November%25202022.pdf>

ESRS S1 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS S1 Own Workforce*. EFRAG. Lokaliseret den 16. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F13%2520Draft%2520ESRS%2520S1%2520Own%2520workforce%2520November%25202022.pdf>

ESRS S2 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS S2 Workers in the Value Chain*. EFRAG. Lokaliseret den 16. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F14%2520Draft%2520ESRS%2520S2%2520Workers%2520in%2520the%2520value%2520chain%2520November%25202022.pdf>

ESRS S3 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS S3 Affected Communities*. EFRAG. Lokaliseret den 16. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F15%2520Draft%2520ESRS%2520S3%2520Affected%2520communities%2520November%25202022.pdf>

ESRS S4 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS S4 Consumers and End-users*. EFRAG. Lokaliseret den 16. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F16%2520Draft%2520ESRS%2520S4%2520Consumers%2520end%2520users%2520November%25202022.pdf>

ESRS 1 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS 1 General Requirements*. EFRAG. Lokaliseret den 14. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F06%2520Draft%2520ESRS%25201%2520General%2520requirements%2520November%25202022.pdf>

ESRS 2 (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards – ESRS 2 General Disclosures*. EFRAG. Lokaliseret den 14. april 2023 på: <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F07.%2520Draft%2520ESRS%25202%2520General%2520disclosures%2520November%25202022.pdf>

Lovgivning:

Direktiv 2013/34/EU. *Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2013/34/EU af 26. juni 2013*. Lokaliseret den 25. april 2023 på:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex:32013L0034>

Direktiv 2014/95/EU. *Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2014/95/EU af 22. oktober 2014*.

Lokaliseret den 25. april 2023 på: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A32014L0095>

Direktiv (EU) 2022/2464. *Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2464 af 14. december 2022*. Europa parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union. Lokaliseret den 7. april 2023 på: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464&from=EN>

Årsregnskabsloven, L738 (2015). Lokaliseret den 19. april på: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2015/738>

Årsregnskabsloven, LBK 1441 (2022). Lokaliseret den 20. april på: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2022/1441>

Rapporteringer:

A.P. Møller Mærsk A/S. (2020a). *Annual Report 2020*. <https://investor.maersk.com/da/news-releases/news-release-details/aarsrapport-2020-kun-paa-engelsk>

A.P. Møller Mærsk A/S. (2021a). *Annual Report 2021*. <https://investor.maersk.com/da/news-releases/news-release-details/aarsrapport-2021-kun-paa-engelsk>

A.P. Møller Mærsk A/S. (2022a). *Annual Report 2022*. <https://investor.maersk.com/da/news-releases/news-release-details/aarsrapport-2022-kun-paa-engelsk>

A.P. Møller Mærsk A/S. (2020b). *Sustainability Report 2020*. <https://www.maersk.com/sustainability/reports-and-resources>

A.P. Møller Mærsk A/S. (2021b). *Sustainability Report 2021*. <https://www.maersk.com/sustainability/reports-and-resources>

A.P. Møller Mærsk A/S. (2022b). *Sustainability Report 2022*. <https://www.maersk.com/sustainability/reports-and-resources>

Carlsberg A/S. (2020a). *Annual Report 2020*. <https://www.carlsberggroup.com/investor-relations/investor-home/reports-downloads/?categories=3583&p=1>

Carlsberg A/S. (2021a). *Annual Report 2021*. <https://www.carlsberggroup.com/investor-relations/investor-home/reports-downloads/?categories=3583&p=1>

Carlsberg A/S. (2022a). *Annual Report 2022*. <https://www.carlsberggroup.com/investor-relations/investor-home/reports-downloads/?categories=3583&p=1>

Carlsberg A/S. (2020b). *Sustainability Report 2020*. <https://www.carlsberggroup.com/sustainability/report-policies/reports/>

Carlsberg A/S. (2021b). *Environment, Social & Governance Report 2021*. <https://www.carlsberg-group.com/sustainability/report-policies/reports/>

Carlsberg A/S. (2022b). *Environment, Social & Governance Report 2022*. <https://www.carlsberg-group.com/sustainability/report-policies/reports/>

Novo Nordisk A/S. (2020). *Annual Report 2020*. https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2021/Novo-Nordisk-Annual-Report-2020.pdf

Novo Nordisk A/S. (2021). *Annual Report 2021*. https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2022/novo-nordisk-annual-report-2021.pdf

Novo Nordisk A/S. (2022). *Annual Report 2022*. https://www.novonordisk.com/content/dam/nncorp/global/en/investors/irmaterial/annual_report/2023/novo-nordisk-annual-report-2022.pdf

Bilag

Bilag 1: Udarbejdet kodningsskema af oplysningskrav i ESRS

Generelle oplysningskrav - ESRS 1 og 2	År: xxxx
ESRS 1 - Generelle krav	
Dobbelt væsentlighedsprincippet	
Oplysninger for hele værdikæden samt anvendelse af estimering hertil	
Anvendelse af tidshorisont (kort, mellemlang og lang sigt)	
Forberedelse og præsentation af information (inkl. Sammenligningstal)	
ESRS 2 - Generelle Oplysninger	
BP - 1: Generel basis for forberedelsen af bæredygtighedsrapportering	
BP - 2: Oplysninger for specielle omstændigheder	
GOV-1: Roller i toppen, komposition og diversitet heraf og evner indenfor ESG	
GOV-2: Indhentning af information og håndtering heraf	
GOV-3: Bæredygtighedsrelateret incitamentsordninger	
GOV-4: Due diligence for bæredygtighed	
GOV-5: Væsentlig oplysning af risikostyring og interne kontroller	
SBM-1: Markedsposition og strategi vedrørende bæredygtighed	
SBM-2: Interessenters interesser og synspunkter inkluderet i strategi	
SBM-3: Væsentlige effekter, risici og muligheder afledt af bæredygtighed	
IRO-1: Proces for identificering og vurdering af væsentlige forhold	
IRO-2: Oplysning af oplysningskrav fra ESRS med henvisning (Er de klar til det?)	
Miljømæssige oplysningskrav - ESRS E1 - E5	År: xxxx
ESRS E1 - Klimaforandringer	
E1-1: Plan for at mitigere emission af drivhusgasser	
E1-2: Politikker	
E1-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E1-4: Målsætninger for scope 1, 2 og 3	
E1-5: Virksomhedens energiforbrug (MWh) og mix.	
E1-6: Bruttoemission af drivhusgasser Scope 1, 2 og 3.	
E1-7: Fjerne drivhusgas og mitigerende projekter	
E1-8: CO2 prisordninger til at understøtte politikker og mål	
E1-9: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E2 - Forurening	
E2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E2-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E2-3: Målsætninger	
E2-4: Forurenende stoffer genereret eller anvendt i produktion/driften	
E2-5: Stoffer af høj bekymring	
E2-6: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E3 - Vand og Hav ressourcer	
E3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	

E3-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E3-3: Målsætninger	
E3-4: Vandbrug, vand genbrugt, lagring af vand og vand intensitet	
E3-5: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	
E4-1: Overgangsplan	
E4-2: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E4-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E4-4: Målsætninger	
E4-5: Væsentligste effektresultater på biodiversitet og økosystemer	
E4-6: Kvantificering af finansielle effekter	
ESRS E5 - Ressourceforbrug og cirkulær økonomi	
E5-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
E5-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	
E5-3: Målsætninger	
E5-4: Væsentlige indgående ressourcer, oplysning vedvarende ressourcer og genanvendte	
E5-5: Væsentlige udgående ressourcer (inkl. Spild).	
E5-6: Kvantificering af finansielle effekter	

Sociale oplysningskrav - ESRS S1 - S4	År: xxxx
ESRS S1 - Egen arbejdsstyrke	
S1-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S1-2: Proces for engagering med egen arbejdsstyrke	
S1-3: Processer for afhjælpning af negative forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S1-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S1-5: Målsætninger	
S1-6: Karakteristika om arbejdsstyrken	
S1-7: Karakteristika om den ikke ansatte arbejdsstyrke	
S1-8: Kollektive overenskomsters dækning af arbejdsstyrken	
S1-9: Kønsfordeling i topledelsen, aldersfordeling af alle ansatte	
S1-10: Tilstrækkelig og passende lønforhold	
S1-11: Social beskyttelse ved tab af indtægt	
S1-12: Individer med handicap i arbejdsstyrke	
S1-13: Trænings- og færdighedsudviklings muligheder	
S1-14: Dækning af sundheds- og sikkerhedsordninger og antal af arbejdsskader m.m.	
S1-15: Ret til familie relateret orlov, herunder barsel m.m.	
S1-16: Lønforstel mænd/kvinder samt procentvis forskel mellem bedst og median løn	
S1-17: Hændelser/klager om alvorlige menneskerettighedsbrud	
ESRS S2 - Arbejdsstyrken i værdikæden	
S2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S2-2: Proces for engagering med værdikædes arbejdsstyrke	
S2-3: Processer for afhjælpning af negative forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S2-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S2-5: Målsætninger	

ESRS S3 - Berørte samfund	
S3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S3-2: Proces for engagering med berørt samfund	
S3-3: Processer for afhjælpning af negative forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S3-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S3-5: Målsætninger	
ESRS S4 - Forbrugere	
S4-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	
S4-2: Proces for engagering med forbruger	
S4-3: Processer for afhjælpning af negative forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	
S4-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	
S4-5: Målsætninger	
Ledelsesmæssige oplysningskrav - ESRS G1	År: xxxx
ESRS G1 - Forretningsadfærd	
G1-1: Initiativer vedrørende virksomhedskultur samt politikker for forretningsadfærd	

Bilag 2: Kodningsskema for generelle krav: A.P. Møller Mærsk

Generelle oplysningskrav - ESRS 1 og 2	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS 1 - Generelle krav	1	1	1
Dobbelt væsentlighedsprincippet	0	2	2
Oplysninger for hele værdikæden samt anvendelse af estimering hertil	1	1	1
Anvendelse af tidshorisont (kort, mellemlang og lang sigt)	2	2	2
Forberedelse og præsentation af information (inkl. Sammenligningstal)	1	2	2
ESRS 2 - Generelle Oplysninger	1	2	2
BP - 1: Generel basis for forberedelsen af bæredygtighedsrapportering	2	2	2
BP - 2: Oplysninger for specielle omstændigheder	0	0	0
GOV-1: Roller i toppen, komposition og diversitet heraf og evner indenfor ESG	1	1	1
GOV-2: Indhentning af information og håndtering heraf	1	2	2
GOV-3: Bæredygtighedsrelateret incitamentsordninger	0	1	1
GOV-4: Due diligence for bæredygtighed	0	2	2
GOV-5: Væsentlig oplysning af risikostyring og interne kontroller	1	2	2
SBM-1: Markedsposition og strategi vedrørende bæredygtighed	1	2	2
SBM-2: Interessenters interesser og synspunkter inkluderet i strategi	1	2	2
SBM-3: Væsentlige effekter, risici og muligheder afledt af bæredygtighed	0	2	2
IRO-1: Proces for identificering og vurdering af væsentlige forhold	0	2	2
IRO-2: Oplysning af oplysningskrav fra ESRS med henvisning (Er de klar til det?)	0	1	1

Bilag 3: Kodningsskema for miljømæssige krav: A.P. Møller Mærsk

Miljømæssige oplysningskrav - ESRS E1 - E5	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS E1 - Klimaforandringer	1	1	1
E1-1: Plan for at mitigere emission af drivhusgasser	1	2	2
E1-2: Politikker	2	2	2
E1-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E1-4: Målsætninger for scope 1, 2 og 3	1	2	2
E1-5: Virksomhedens energiforbrug (MWh) og mix.	1	1	1
E1-6: Bruttoemission af drivhusgasser Scope 1, 2 og 3.	1	1	1
E1-7: Fjerne drivhusgas og mitigerende projekter	0	1	1
E1-8: CO2 prisordninger til at understøtte politikker og mål	0	0	0
E1-9: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E2 - Forurening	1	1	1
E2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	2	1
E2-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E2-3: Målsætninger	1	1	1
E2-4: Forurendende stoffer genereret eller anvendt i produktion/driften	2	2	2
E2-5: Stoffer af høj bekymring	2	2	2
E2-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E3 - Vand og Hav ressourcer	0	0	1
E3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	1	2
E3-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	0	1
E3-3: Målsætninger	0	0	1
E3-4: Vandbrug, vand genbrugt, lagring af vand og vand intensitet	1	1	1
E3-5: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	0	1	1
E4-1: Overgangsplan	0	1	1
E4-2: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	2	2
E4-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	1	1	1
E4-4: Målsætninger	1	1	1
E4-5: Væsentligste effektresultater på biodiversitet og økosystemer	0	0	0
E4-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E5 - Ressourceforbrug og cirkulær økonomi	1	1	1
E5-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	2	2
E5-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E5-3: Målsætninger	0	0	0
E5-4: Væsentlige indgående ressourcer, oplysning vedvarende ressourcer og genanvendte	2	2	2
E5-5: Væsentlige udgående ressourcer (inkl. Spild).	1	1	1
E5-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0

Bilag 4: Kodningsskema for sociale krav: A.P. Møller Mærsk

Sociale oplysningskrav - ESRS S1 - S4	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS S1 - Egen arbejdsstyrke	0	1	1
S1-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	2	2
S1-2: Proces for engagering med egen arbejdsstyrke	1	2	2
S1-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	1	2	2
S1-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	1	1
S1-5: Målsætninger	1	2	2
S1-6: Karakteristika om arbejdsstyrken	1	1	1
S1-7: Karakteristika om den ikke ansatte arbejdsstyrke	0	0	0
S1-8: Kollektive overenskomsters dækning af arbejdsstyrken	0	0	0
S1-9: Kønsfordeling i topledelsen, aldersfordeling af alle ansatte	1	1	1
S1-10: Tilstrækkelig og passende lønforhold	0	1	1
S1-11: Social beskyttelse ved tab af indtægt	0	0	0
S1-12: Individer med handicap i arbejdsstyrke	0	0	0
S1-13: Trænings- og færdighedsudviklings muligheder	0	1	2
S1-14: Dækning af sundheds- og sikkerhedsordninger og antal af arbejdsskader m.m.	1	1	1
S1-15: Ret til familie relateret orlov, herunder barsel m.m.	0	0	0
S1-16: Lønforhold mænd/kvinder samt procentvis forskel mellem bedst og median løn	0	0	0
S1-17: Hændelser/klager om alvorlige menneskerettighedsbrud	0	0	0
ESRS S2 - Arbejdsstyrken i værdikæden	0	0	1
S2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	2	2
S2-2: Proces for engagering med værdikædes arbejdsstyrke	0	0	1
S2-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	1
S2-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	1
S2-5: Målsætninger	0	0	2
ESRS S3 - Berørte samfund	0	1	1
S3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	1	1
S3-2: Proces for engagering med berørt samfund	0	2	2
S3-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	0
S3-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	0
S3-5: Målsætninger	0	0	0
ESRS S4 - Forbrugere	0	1	1
S4-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	2	2
S4-2: Proces for engagering med forbruger	1	2	2
S4-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	1	1
S4-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	0
S4-5: Målsætninger	0	0	0

Bilag 5: Kodningsskema for ledelsesmæssige krav: A.P. Møller Mærsk

Ledelsesmæssige oplysningskrav - ESRS G1	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS G1 - Forretningsadfærd	1	0	1
G1-1: Initiativer vedrørende virksomhedskultur samt politikker for forretningsadfærd	0	1	1
G1-2: Forvaltning af leverandører og deres påvirkning på værdikæden	1	1	1
G1-3: Systemer til at forebygge, opdage, efterforske og reagere (Korruption og bestikkelse)	1	0	1
G1-4: Bekræftede hændelser for korruption og bestikkelse	1	0	0
G1-5: Aktiviteter relateret til politisk indflydelse (inkl. monetære værdi af bidrag)	0	0	0
G1-6: Betalingspraktikker	0	0	0

Bilag 6: Kodningsskema for generelle krav: Carlsberg

Generelle oplysningskrav - ESRS 1 og 2	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS 1 - Generelle krav	1	1	1
Dobbelt væsentlighedsprincippet	0	0	0
Oplysninger for hele værdikæden samt anvendelse af estimering hertil	0	0	0
Anvendelse af tidshorisont (kort, mellemlang og lang sigt)	2	2	2
Forberedelse og præsentation af information (inkl. Sammenligningstal)	2	2	2
ESRS 2 - Generelle Oplysninger	1	1	1
BP - 1: Generel basis for forberedelsen af bæredygtighedsrapportering	2	2	2
BP - 2: Oplysninger for specielle omstændigheder	0	0	0
GOV-1: Roller i toppen, komposition og diversitet heraf og evner indenfor ESG	1	1	1
GOV-2: Indhentning af information og håndtering heraf	1	1	1
GOV-3: Bæredygtighedsrelateret incitamentsordninger	2	2	2
GOV-4: Due diligence for bæredygtighed	1	1	1
GOV-5: Væsentlig oplysning af risikostyring og interne kontroller	1	1	1
SBM-1: Markedsposition og strategi vedrørende bæredygtighed	2	2	2
SBM-2: Interessenters interesser og synspunkter inkluderet i strategi	2	2	2
SBM-3: Væsentlige effekter, risici og muligheder afledt af bæredygtighed	1	1	2
IRO-1: Proces for identificering og vurdering af væsentlige forhold	1	1	2
IRO-2: Oplysning af oplysningskrav fra ESRS med henvisning (Er de klar til det?)	1	1	1

Bilag 7: Kodningsskema for miljømæssige krav: Carlsberg

Miljømæssige oplysningskrav - ESRS E1 - E5	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS E1 - Klimaforandringer	1	1	1
E1-1: Plan for at mitigere emission af drivhusgasser	2	2	2
E1-2: Politikker	2	2	2
E1-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	1	1	1
E1-4: Målsætninger for scope 1, 2 og 3	2	2	2
E1-5: Virksomhedens energiforbrug (MWh) og mix.	1	1	1
E1-6: Bruttoemission af drivhusgasser Scope 1, 2 og 3.	0	0	0
E1-7: Fjerne drivhusgas og mitigerende projekter	1	1	1
E1-8: CO2 prisordninger til at understøtte politikker og mål	0	0	0
E1-9: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E2 - Forurening	0	0	1
E2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	0	2
E2-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	0	1
E2-3: Målsætninger	0	0	2
E2-4: Forurendende stoffer genereret eller anvendt i produktion/driften	1	1	1
E2-5: Stoffer af høj bekymring	1	1	1
E2-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E3 - Vand og Hav ressourcer	1	1	1
E3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	2	2	2
E3-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	1	1	1
E3-3: Målsætninger	2	2	2
E3-4: Vandbrug, vand genbrugt, lagring af vand og vand intensitet	1	1	1
E3-5: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	0	0	1
E4-1: Overgangsplan	0	0	1
E4-2: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	0	2
E4-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E4-4: Målsætninger	0	0	2
E4-5: Væsentligste effektresultater på biodiversitet og økosystemer	0	0	0
E4-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E5 - Ressourceforbrug og cirkulær økonomi	0	1	1
E5-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	2	2
E5-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E5-3: Målsætninger	0	1	1
E5-4: Væsentlige indgående ressourcer, oplysning vedvarende ressourcer og genanvendte	0	0	0
E5-5: Væsentlige udgående ressourcer (inkl. Spild).	1	1	1
E5-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0

Bilag 8: Kodningsskema for sociale krav: Carlsberg

Sociale oplysningskrav - ESRS S1 - S4	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS S1 - Egen arbejdsstyrke	1	1	1
S1-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	2	2	2
S1-2: Proces for engagering med egen arbejdsstyrke	2	2	2
S1-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	1	2	2
S1-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	1	1	2
S1-5: Målsætninger	1	1	1
S1-6: Karakteristika om arbejdsstyrken	1	1	1
S1-7: Karakteristika om den ikke ansatte arbejdsstyrke	0	0	0
S1-8: Kollektive overenskomsters dækning af arbejdsstyrken	2	2	2
S1-9: Kønsfordeling i topledelsen, aldersfordeling af alle ansatte	2	2	2
S1-10: Tilstrækkelig og passende lønforhold	0	1	1
S1-11: Social beskyttelse ved tab af indtægt	0	0	0
S1-12: Individer med handicap i arbejdsstyrke	0	0	0
S1-13: Trænings- og færdighedsudviklings muligheder	2	2	2
S1-14: Dækning af sundheds- og sikkerhedsordninger og antal af arbejdsskader m.m.	1	1	1
S1-15: Ret til familie relateret orlov, herunder barsel m.m.	0	0	0
S1-16: Lønforhold mænd/kvinder samt procentvis forskel mellem bedst og median løn	1	1	1
S1-17: Hændelser/klager om alvorlige menneskerettighedsbrud	0	0	0
ESRS S2 - Arbejdsstyrken i værdikæden	1	1	1
S2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	2	2	2
S2-2: Proces for engagering med værdikædes arbejdsstyrke	1	1	1
S2-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	1
S2-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	1
S2-5: Målsætninger	0	0	2
ESRS S3 - Berørte samfund	0	0	1
S3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	1	1
S3-2: Proces for engagering med berørt samfund	1	1	1
S3-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	1
S3-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	1
S3-5: Målsætninger	0	0	0
ESRS S4 - Forbrugere	1	1	1
S4-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	1	1
S4-2: Proces for engagering med forbruger	2	2	2
S4-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	1	1	1
S4-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	1	1	1
S4-5: Målsætninger	1	1	1

Bilag 9: Kodningsskema for ledelsesmæssige krav: Carlsberg

Ledelsesmæssige oplysningskrav - ESRS G1	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS G1 - Forretningsadfærd	0	1	1
G1-1: Initiativer vedrørende virksomhedskultur samt politikker for forretningsadfærd	1	1	1
G1-2: Forvaltning af leverandører og deres påvirkning på værdikæden	1	1	1
G1-3: Systemer til at forebygge, opdage, efterforske og reagere (Korruption og bestikkelse)	0	2	2
G1-4: Bekræftede hændelser for korruption og bestikkelse	0	0	0
G1-5: Aktiviteter relateret til politisk indflydelse (inkl. monetære værdi af bidrag)	0	0	0
G1-6: Betalingspraktikker	0	0	0

Bilag 10: Kodningsskema for generelle krav: Novo Nordisk

Generelle oplysningskrav - ESRS 1 og 2	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS 1 - Generelle krav	1	1	1
Dobbelt væsentlighedsprincippet	0	2	2
Oplysninger for hele værdikæden samt anvendelse af estimering hertil	0	1	1
Anvendelse af tidshorisont (kort, mellemlang og lang sigt)	1	2	2
Forberedelse og præsentation af information (inkl. Sammenligningstal)	1	2	2
ESRS 2 - Generelle Oplysninger	1	1	1
BP - 1: Generel basis for forberedelsen af bæredygtighedsrapportering	2	2	2
BP - 2: Oplysninger for specielle omstændigheder	0	0	0
GOV-1: Roller i toppen, komposition og diversitet heraf og evner indenfor ESG	1	1	1
GOV-2: Indhentning af information og håndtering heraf	1	1	1
GOV-3: Bæredygtighedsrelateret incitamentsordninger	0	1	1
GOV-4: Due diligence for bæredygtighed	0	1	1
GOV-5: Væsentlig oplysning af risikostyring og interne kontroller	1	1	1
SBM-1: Markedsposition og strategi vedrørende bæredygtighed	1	1	1
SBM-2: Interessenters interesser og synspunkter inkluderet i strategi	1	1	1
SBM-3: Væsentlige effekter, risici og muligheder afledt af bæredygtighed	1	1	1
IRO-1: Proces for identificering og vurdering af væsentlige forhold	2	2	2
IRO-2: Oplysning af oplysningskrav fra ESRS med henvisning (Er de klar til det?)	0	1	1

Bilag 11: Kodningsskema for miljømæssige krav: Novo Nordisk

Miljømæssige oplysningskrav - ESRS E1 - E5	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS E1 - Klimaforandringer	1	1	1
E1-1: Plan for at mitigere emission af drivhusgasser	1	1	1
E1-2: Politikker	2	2	2
E1-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	1	1	1
E1-4: Målsætninger for scope 1, 2 og 3	1	1	2
E1-5: Virksomhedens energiforbrug (MWh) og mix.	1	1	1
E1-6: Bruttoemission af drivhusgasser Scope 1, 2 og 3.	0	0	1
E1-7: Fjerne drivhusgas og mitigerende projekter	0	0	0
E1-8: CO2 prisordninger til at understøtte politikker og mål	0	0	0
E1-9: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E2 - Forurening	0	0	1
E2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	0	1
E2-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	0	1
E2-3: Målsætninger	0	0	0
E2-4: Forurendende stoffer genereret eller anvendt i produktion/driften	0	0	1
E2-5: Stoffer af høj bekymring	0	0	0
E2-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E3 - Vand og Hav ressourcer	0	1	1
E3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	1	1
E3-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E3-3: Målsætninger	0	0	0
E3-4: Vandbrug, vand genbrugt, lagring af vand og vand intensitet	1	1	1
E3-5: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E4 - Biodiversitet og økosystemer	0	0	0
E4-1: Overgangsplan	0	0	0
E4-2: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	0	0
E4-3: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	0	0
E4-4: Målsætninger	0	0	0
E4-5: Væsentligste effektresultater på biodiversitet og økosystemer	0	0	0
E4-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0
ESRS E5 - Ressourceforbrug og cirkulær økonomi	0	1	1
E5-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	0	0
E5-2: Initiativer og ressourcer til implementering heraf	0	1	1
E5-3: Målsætninger	0	1	1
E5-4: Væsentlige indgående ressourcer, oplysning vedvarende ressourcer og genanvendte	1	1	1
E5-5: Væsentlige udgående ressourcer (inkl. Spild).	1	1	1
E5-6: Kvantificering af finansielle effekter	0	0	0

Bilag 12: Kodningsskema for sociale krav: Novo Nordisk

Sociale oplysningskrav - ESRS S1 - S4	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS S1 - Egen arbejdsstyrke	0	1	1
S1-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	1	1
S1-2: Proces for engagering med egen arbejdsstyrke	0	1	1
S1-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	0
S1-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	0
S1-5: Målsætninger	0	2	2
S1-6: Karakteristika om arbejdsstyrken	1	2	2
S1-7: Karakteristika om den ikke ansatte arbejdsstyrke	0	0	0
S1-8: Kollektive overenskomsters dækning af arbejdsstyrken	0	0	0
S1-9: Kønsfordeling i topledelsen, aldersfordeling af alle ansatte	1	1	1
S1-10: Tilstrækkelig og passende lønforhold	0	2	2
S1-11: Social beskyttelse ved tab af indtægt	0	0	0
S1-12: Individuer med handicap i arbejdsstyrke	0	0	0
S1-13: Trænings- og færdighedsudviklings muligheder	0	1	1
S1-14: Dækning af sundheds- og sikkerhedsordninger og antal af arbejdsskader m.m.	0	1	1
S1-15: Ret til familie relateret orlov, herunder barsel m.m.	0	2	2
S1-16: Lønforhold mænd/kvinder samt procentvis forskel mellem bedst og median løn	0	1	1
S1-17: Hændelser/klager om alvorlige menneskerettighedsbrud	0	0	0
ESRS S2 - Arbejdsstyrken i værdikæden	0	0	0
S2-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	0	0	0
S2-2: Proces for engagering med værdikædes arbejdsstyrke	0	0	0
S2-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	0
S2-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	0
S2-5: Målsætninger	0	0	0
ESRS S3 - Berørte samfund	0	1	1
S3-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	1	1
S3-2: Proces for engagering med berørt samfund	1	1	1
S3-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	1	1
S3-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	0
S3-5: Målsætninger	0	0	0
ESRS S4 - Forbrugere	0	1	1
S4-1: Politikker til kontrol og forebyggelse	1	1	1
S4-2: Proces for engagering med forbrugere	0	1	1
S4-3: Processer for afhjælpning af negativ forhold og kanaler for rejsning af bekymringer	0	0	0
S4-4: Tilgang og metode til at tage action på negative og positive forhold	0	0	0
S4-5: Målsætninger	1	1	1

Bilag 13: Kodningsskema for ledelsesmæssige krav: Novo Nordisk

Ledelsesmæssige oplysningskrav - ESRS G1	År: 2020	År: 2021	År: 2022
ESRS G1 - Forretningsadfærd	1	1	1
G1-1: Initiativer vedrørende virksomhedskultur samt politikker for forretningsadfærd	2	2	2
G1-2: Forvaltning af leverandører og deres påvirkning på værdikæden	1	1	1
G1-3: Systemer til at forebygge, opdage, efterforske og reagere (Korruption og bestikkelse)	1	1	1
G1-4: Bekræftede hændelser for korruption og bestikkelse	0	0	0
G1-5: Aktiviteter relateret til politisk indflydelse (inkl. monetære værdi af bidrag)	0	0	0
G1-6: Betalingspraktikker	0	0	0